ÜLDKOHTU OTSUS (neljas koda)

8. september 2010 *

Kohtuasjas T-29/05,

Deltafina SpA, asukoht Orvieto (Itaalia), esindajad: advokaadid R. Jacchia, A. Terranova, I. Picciano, F. Ferraro, J.-F. Bellis ja F. Di Gianni,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: É. Gippini Fournier ja F. Amato, hiljem É. Gippini Fournier ja V. Di Bucci,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

mille ese on nõue tühistada komisjoni 20. oktoobri 2004. aasta otsus K(2004) 4030 (lõplik), mis on seotud [EÜ] artikli 81 lõike 1 kohase menetlusega (Juhtum COMP/C.38.238/B.2 – Toortubakas – Hispaania), ja teise võimalusena nõue vähendada selle otsusega hagejale määratud trahvi,

ÜLDKOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees O. Czúcz ning kohtunikud I. Labucka ja K. O'Higgins (ettekandja),

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 9. juuni 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

1 Hageja Deltafina SpA on Itaalia äriühing, mille peamine tegevusala on toortubaka esmane töötlemine ja töödeldud tubaka turustamine. 100% osalus hagejas kuulub

Ameerika äriühingule Universal Corp., kuid seda viimase 100% osalusega tütarettevõtja Universal Leaf Tobacco Company Inc. (edaspidi „Universal Leaf") kaudu.

2 Universal Leaf esindab ka kogu kapitali Tabacos Españoles, SL-is (edaspidi „Taes"), mis on üks neljast toortubaka esmase töötlemisega tegelevast äriühingust Hispaanias (edaspidi „töötlejad" või „Hispaania töötlejad").

3 Kontserni, millesse punktides 1 ja 2 viidatud erinevad äriühingud kuuluvad, nimetatakse edaspidi „kontserniks".

4 Euroopa Ühenduste Komisjon, kelle valduses oleva teabe kohaselt olid Hispaania toortubaka töötlejad ja tootjad toime pannud EÜ artikli 81 rikkumisi, viis 3. ja 4. oktoobril 2001 kolme töötleja, st Compañia española de tabaco en rama, SA (edaspidi „Cetarsa"), Agroexpansión, SA ja World Wide Tobacco España, SA (edaspidi „WWTE") ning Asociación Nacional de Empresas Transformadoras de Tabaco (edaspidi „Anetab") ruumides läbi uurimisi vastavalt nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus [EÜ] asutamislepingu artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) artiklile 14.

5 Komisjon viis 3. oktoobril 2001 läbi uurimise ka Tubaka Kutseühingus ja Euroopa Tubakatöötlejate Liidu ruumides ning 5. oktoobril 2001 Federación nacional de cultivadores de tabaco (edaspidi „FNCT") ruumides.

6 16. jaanuari 2002. aasta kirjas teatasid töötlejad ja Anetab oma soovist koostööd teha, viidates komisjoni teatisele trahvide määramata jätmise või vähendamise kohta kartellide puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4; edaspidi „koostööteatis").

7 21. jaanuari 2002. aasta kirjas edastasid nad komisjonile teatud informatsiooni.

8 15. veebruaril 2002 teatas Universal Leaf komisjonile, et ta toetab täielikult Taesi initsiatiivi koostööteatise alusel koostööd teha. Samuti teatas ta komisjonile, et Deltafina ja Taes koostavad memorandumi, milles kirjeldatakse viimase rolli ja tegevust Hispaania tubakaturul, ning ta loodab, et koostööteatisest tulenevat soodsamat kohtlemist kohaldatakse ka Deltafinale.

9 Taes saatis eespool punktis 8 viidatud memorandumi komisjonile 18. veebruaril 2002.

10 Edasi saatis komisjon määruse nr 17 artikli 11 alusel Hispaania töötlejatele, Anetabile ja FNCT-le mitu informatsiooninõuet. Samuti palus ta teavet põllumajandustooteid puudutavate õigusnormide kohta Hispaania põllumajandus-, kalandus- ja toiduministeeriumilt (edaspidi „põllumajandusministeerium").

11 11. detsembril 2003 algatas komisjon käesoleva kohtuasja aluseks oleva menetluse ja võttis vastu vastuväiteteatise, mille ta saatis 20 ettevõtjale või ettevõtjate liidule, mille hulgas olid ka Hispaania töötlejad, Deltafina, Universal, Universal Leaf, Anetab ja FNCT.

12 Asjassepuutuvatel ettevõtjatel ja ettevõtjate liitudel võimaldati tutvuda komisjoni uurimistoimikuga, mis tehti neile kättesaadavaks neile saadetud CD-ROM-il, ning nad esitasid komisjoni vastuväidetele vastates oma kirjalikud seisukohad. Deltafina esitas oma kirjalikud seisukohad 1. märtsil 2004.

13 29. märtsil 2004 toimus ärakuulamine, milles osales ka Deltafina.

14 Pärast konkurentsi piiravat tegevust ja turgu valitsevat seisundit käsitleva nõuandekomiteega konsulteerimist ning võttes arvesse ärakuulamise eest vastutava ametniku lõpparuannet võttis komisjon 20. oktoobril 2004 vastu otsuse K(2004) 4030 (lõplik), mis on seotud [EÜ] artikli 81 lõike 1 kohase menetlusega (Juhtum COMP/C.38.238/B.2 – Toortubakas – Hispaania), (edaspidi „vaidlustatud otsus"), mille kokkuvõte on avaldatud 19. aprilli 2007. aasta Euroopa Liidu Teatajas (ELT L 102, lk 14).

15 Vaidlustatud otsus puudutab Hispaania toortubakaturul sõlmitud ja toimepandud kahte horisontaalrikkumist.

16 Esimene keelatud kokkulepe, mille sõlmisid töötlejad ja Deltafina, seadis eesmärgiks fikseerida igal aastal ajavahemikus 1996–2001 iga toortubakasordi – eri kvaliteedid koos – (kõrgeim) keskmine tarnehind ja jagada ära toortubakasortide ostukogused, mida iga töötleja võis tootjatelt osta (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendused 74–76 ja 276). Aastateks 1999–2001 olid töötlejad ja Deltafina kokku leppinud ka iga toortubakasordi kvaliteediklassi hinnavahemikus, mis määratleti „külvieelsetele lepingutele" lisatud hinnakirjades ning teistes „täiendavates tingimustes", nimelt keskmises

miinimumhinnas tootja ja tootjate rühma kohta (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendused 77–83 ja 276).

17 Edaspidi nimetatakse eespool punktis 16 kirjeldatud keelatud kokkulepet „töötlejate kokkulepe".

18 Vaidlustatud otsuses identifitseeritud teine keelatud kokkulepe puudutas kolme Hispaania põllumajandustootjate liitu, Asociación agraria de jóvenes agricultores (edaspidi „ASAJA"), Unión de pequeños agricultores (edaspidi „UPA") ja Coordinadora de organizaciones de agricultores y ganaderos (edaspidi „COAG"), ning Hispaania põllumajandusühistute liitu (edaspidi „CCAE"). Selle kokkuleppe eesmärk oli fikseerida igal aastal ajavahemikus 1996–2001 iga toortubakasordi kvaliteediklassi hinnavahemikud, mis määratleti „külvieelsetele lepingutele" lisatud hinnakirjades, ning teistes „täiendavates tingimustes" (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendused 77–83 ja 277).

19 Edaspidi nimetatakse eespool punktis 18 kirjeldatud keelatud kokkulepet „tootjate esindajate kokkulepe".

20 Vaidlustatud otsuses asus komisjon seisukohale, et mõlemad rikkumised on vaadeldavad eraldiseisvate vältavate EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumistena (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 275–277).

21 Selle otsuse artiklis 1 on märgitud, et töötlejate kokkuleppe eest vastutavad üheksa ettevõtjat, mille hulgas on Hispaania töötlejad ja Deltafina, ning tootjate esindajate kokkuleppe eest vastutavad ASAJA, UPA, COAG ja CCAE (edaspidi koos „tootjate esindajad").

22 Vaidlustatud otsuse artiklis 2 kohustab komisjon neid ettevõtjaid ja tootjate esindajaid artiklis 1 märgitud rikkumised viivitamatult lõpetama, kui seda juba tehtud ei ole, ja hoiduma edaspidi mis tahes piiravast tegevusest, millel on sama või samaväärne eesmärk või tagajärg.

23 Vaidlustatud otsuse artiklis 3 määratakse järgmised trahvid:

– Deltafina: 11 880 000 eurot;

– Cetarsa: 3 631 500 eurot;

– Agroexpansión: 2 592 000 eurot;

– WWTE: 1 822 500 eurot;

– Taes: 108 000 eurot;

– ASAJA: 1000 eurot;

– UPA: 1000 eurot;

– COAG: 1000 euros;

– CCAE: 1000 euros.

24 Deltafina trahvisumma kindlaksmääramisel on võetud arvesse eelkõige tema eestvedaja rolli töötlejate kokkuleppes (vaidlustatud otsuse põhjendused 435 ja 436). Seda rolli raskendava asjaoluna arvestades suurendas komisjon trahvi põhisummat 50%. Deltafina trahvi põhisummat vähendati aga 40% kergendavate asjaolude esinemise tõttu (vaidlustatud otsuse põhjendused 437 ja 438) ning trahvi summat 10% koostöö eest haldusmenetluses (vaidlustatud otsuse põhjendused 448–456).

25 Vaidlustatud otsuse artiklist 3 nähtub ka, et WWTE-le määratud trahvi maksmise eest on solidaarselt vastutavad WWTE emaettevõtjad ning Agroexpansiónile määratud trahvi maksmise eest on solidaarselt vastutav Agroexpansióni emaettevõtja.

Menetlus ja poolte nõuded

26 Hageja esitas Üldkohtu kantseleisse 20. jaanuaril 2005 kohtuasja algatamiseks hagiavalduse.

27 Üldkohus (neljas koda) otsustas ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal avada suulise menetluse, palus pooltel kodukorra artiklis 64 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames esitada teatavaid dokumente ning esitas neile küsimusi. Pooled vastasid nendele küsimustele ettenähtud tähtaja jooksul.

28 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 9. juuni 2009. aasta kohtuistungil.

29 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– teise võimalusena vähendada trahvisummat;

– mõistja kohtukulud välja komisjonilt.

30 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata osalise vastuvõetamatuse ja igal juhul põhjendamatuse tõttu;

– mõistja kohtukulud välja hagejalt;

– vastasel juhul jätta iga poole kohtukulud nende endi kanda, kui hageja nõue jäetakse rahuldamata samas ulatuses kui komisjoni nõue, või jätta hageja kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja ka osa komisjoni kohtukulusid, kui hageja nõue jäetakse suuremas osas rahuldamata.

Õiguslik käsitlus

31 Oma hagiavalduse põhjendamisel tugineb Deltafina 11 väitele:

– esiteks: rikutud on EÜ artikli 81 lõiget 1, nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõike 2 punkti a ning seaduslikkuse ja isikliku vastutuse põhimõtteid; selles osas on põhjendus puudulik ning võimu kuritarvitatud;

– teiseks: rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 27 lõikeid 1 ja 2, kaitseõigusi ja õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, olulisi vorminõudeid ning seaduslikkuse, õiguskindluse ja proportsionaalsuse põhimõtet; selles osas on põhjendus puudulik ning võimu kuritarvitatud;

– kolmandaks: rikutud on EÜ artikli 81 lõiget 1, määruse nr 1/2003 artiklit 2 ja suuniste [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud kaubandusmõju kontseptsiooni kohta (ELT 2004, C 101, lk 81) punkti 43; selles osas on põhjendus puudulik;

– neljandaks: rikutud on määruse nr 1/2003 artiklit 2 ja artikli 23 lõiget 2, suuniste määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998 C 9, lk 3; edaspidi „suunised") punkti

1 A ja punkti 5 alapunkti d, proportsionaalsuse ning „võrdse kohtlemise ja karistamise” põhimõtet; selles osas on põhjendus puudulik ning võimu kuritarvitatud;

– viiendaks: rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3 ja suuniste punkti 1B ning võrdse kohtlemise põhimõtet; selles osas on võimu kuritarvitatud;

– kuuendaks: rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3 ja suuniste punkti 2; selles osas on põhjendus puudulik ning võimu kuritarvitatud;

– seitsmendaks: rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3 ja suuniste punkti 3; selles osas on võimu kuritarvitatud;

– kaheksandaks: rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2 ja suuniste punkti 5 alapunkti a;

– üheksandaks: rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3, suuniste preambulit ja punkti 4, koostööteatise punkti B alapunkti e ja punkti D ning võrdse kohtlemise põhimõtet; selles osas on põhjendus puudulik ning võimu kuritarvitatud;

– kümnendaks: rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3, suuniste punkti 5 alapunkti b ja proportsionaalsuse põhimõtet; selles osas on võimu kuritarvitatud;

– ja üheteistkümnendaks: rikutud on võrdse kohtlemise ja karistuste tagasiulatuva jõu puudumise ning õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet; selles osas on võimu kuritarvitatud.

32 Põhiliselt tuginetakse kolmele esimesele väitele ja need kuuluvad vaidlustatud otsuse tühistamise nõude juurde. Seitse järgmist väidet esitatakse teise võimalusena ja need kuuluvad trahvisumma vähendamise nõude juurde. Viimasele väitele tuginetakse kolmanda võimalusena juhuks, kui seitse eespool nimetatud väidet tagasi lükatakse; ka see väide kuulub trahvisumma vähendamise nõude juurde.

1. *Võimu kuritarvitamise argumendi vastuvõetavus*

33 Erinevates väidetes, mis Deltafina oma hagiavalduse toetuseks esitab – v.a kolmandas ja kaheksandas väites –, heidab ta komisjonile ette võimu kuritarvitamist.

34 Selle kohta tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt viitab võimu kuritarvitamise mõiste asjaolule, et haldusasutus on kasutanud oma pädevust muul eesmärgil kui sellel, milleks see on talle antud. Otsus on tehtud võimu kuritarvitades vaid siis, kui objektiivsetest, asjakohastest ja ühtelangevatest tõenditest nähtub, et otsus on vastu võetud eranditult või peamiselt teiste eesmärkide saavutamiseks kui need, millele toetuti, või EÜ asutamislepingus spetsiaalselt juhtumi asjaoludel kohaldamisele kuuluva menetluse vältimiseks (Euroopa Kohtu 13. novembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-331/88: Fedesa jt, EKL 1990, lk I-4023, punkt 24, ja 25. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-407/04 P: Dalmine *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-829, punkt 99).

35 Käesolevas asjas tuleb märkida, et Deltafina piirdub sellega, et ta tugineb abstraktselt mitmele argumendile võimu kuritarvitamise kohta, esitamata nende argumentide toetuseks ühtegi tõendit või põhjendust, ega täpsusta, milline oli vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel komisjoni tegelik eesmärk. Need argumendid – sellisel kujul nagu nad esitati – ei vasta kodukorra artikli 44 lõike 1 punktis c esitatud nõuetele, sest nad ei ole piisavalt selged ja täpsed, et kostja saaks kaitset ette valmistada ja Üldkohus lahendada hagi vajaduse korral ilma täiendava teabeta. Seetõttu tuleb need argumendid vastuvõetamatuks tunnistada (vt selle kohta Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-352/94: Mo och Domsjö *vs*. komisjon, EKL 1998, lk II-1989, punktid 333 ja 334).

2. *Vaidlustatud otsuse tühistamise nõue*

Esimene väide, et rikutud on EÜ artikli 81 lõiget 1, määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a ning seaduslikkuse ja isikliku vastutuse põhimõtteid ning et selles osas on põhjendus puudulik

36 Deltafina esitatud esimese väite võib jagada neljaks osaks. Väite esimeses osas kritiseerib ta asjaolu, et komisjon paneb talle süüks rikkumise turul, kus ta ei ole esindatud. Väite teises osas leiab ta, et tegevust, mida talle süüks pannakse, et ole ette nähtud EÜ artikli 81 lõikes 1 ega määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punktis a. Väite kolmandas osas märgib ta, et komisjon kvalifitseeris ta vääralt töötlejate kokkuleppe

eestvedajaks. Lõpuks väidab ta väite neljandas osas, et komisjon on vaidlustatud otsuses jätnud asjaomase turu määratlemata.

37 Üldkohus uurib koos esiteks esimest kaht väiteosa ja seejärel eraldi kolmandat ja neljandat väiteosa.

38 Põhjendamiskohustuse rikkumise argumendi suhtes, millele Deltafina käesoleva väite raames tugineb, sidumata seda konkreetselt ühegagi neljast väiteosast, tuleb märkida, et ta ei esita selle argumendi põhjendamiseks mingit selgitust. Seega tuleb nimetatud argument kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c arvestades vastuvõetamatuks tunnistada (vt eespool punkt 35).

Väite esimene ja teine osa, mis käsitlevad vastavalt seda, et komisjon paneb Deltafinale süüks rikkumise turul, kus ta ei ole esindatud, ja seda, et tegevust, mida talle süüks pannakse, et ole ette nähtud EÜ artikli 81 lõikes 1 ega määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punktis a

– Poolte argumendid

39 Esiteks väidab Deltafina, et ta ei tegutse Hispaania toortubaka ostu ja töötlemise turul, mistõttu – eeldusel, et see on asjaomane turg – ei saa ta olla vastutav seal toime pandud tegude eest.

40 Teiseks väidab Deltafina, et ta ei osalenud töötlejate vahel sõlmitud kokkulepete väljatöötamisel ega täitnud neid, kuna tal ei olnud õigust Hispaanias töötlejana tegutseda, mistõttu ei olnud tal õigust Hispaania toortubaka tootjatega lepinguid läbi rääkida ja sõlmida või osaleda ostetava toortubaka mahtude jagamises. Ta leiab, et talle ei saa süüks panna „rikkumise täideviija või kaastäideviija" rolli või ka töötlejate kokkuleppe eestvedaja rolli, kuid veelgi enam isiku rolli, kes „on objektiivselt ja subjektiivselt väljaspool kartelli, kuid kes kaudselt hõlbustab täideviijate tegevust koosolekutel osalemise, teabe ja teadete edastamise, osalejate vahemeheks olemise ning dokumentide ja andmete hoidmisega". Sellist käitumist ei ole EÜ artikli 81 lõikes 1 ja määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punktis a ette nähtud ning seega ei saa selle eest karistada.

41 Oma argumentide toetuseks viitab Deltafina komisjoni 10. detsembri 2003. aasta otsusele 2005/349/EÜ [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetluses (Juhtum COMP/E-2/37.857 – Orgaanilised peroksiidid) (ELT 2005 L 110, lk 44; edaspidi „orgaaniliste peroksiidide otsus"). Deltafina märgib, et selles otsuses pani komisjon EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise süüks asjassepuutuvasse kartelli mittekuulunud nõustavale äriühingule AC-Treuhand AG tegevuse tõttu, mis sarnanes sellega, mida heidetakse ette ka talle. Ta toonitab, et sellele nõustajale – hoolimata asjaolust, et tal oli kartelli töö korraldamisel ja kokkuleppe täitmisel määrava tähtsusega roll ja et teda peeti kokkuleppe täitmise järelevalvajaks – määrati vaid sümboolne trahv 1000 eurot „suhteliselt ebatavalise situatsiooni" tõttu.

42 Esiteks väidab komisjon vastu, et EÜ artikli 81 lõike 1 sõnastus ei toeta Deltafina argumenti, et EÜ artikli 81 lõiget 1 ei kohaldata ettevõtjatele, kes otseselt asjaomasel

turul ei tegutse. Selle sätte kohaldamise seisukohast omab tähtsust see, kas asjassepuutuv ettevõtja osales konkurentsi piiravas tegevuses, mis oluliselt mõjutas piiriülest kaubandust või vähemalt võis seda nii mõjutada.

43 Teiseks leiab komisjon, et Deltafina väited, et EÜ artikli 81 lõige 1 ei keela talle süükspandud tegevust, on täiesti alusetud ja vastuolus mitme hagis esitatud seisukohaga.

44 Lisaks märgib komisjon, et ka Deltafina enda arvates sarnaneb tema roll AC-Treuhandi rollile asjas, milles tehti orgaaniliste peroksiidide otsus, ja et see roll on karistatav EÜ artikli 81 lõike 1 alusel.

– Üldkohtu hinnang

45 Käesoleva väite esimese osa kohta tuleb märkida, et poolte vahel puudub vaidlus selles, et Hispaania, mis on käesolevas asjas asjassepuutuv geograafiline turg, ei osta Deltafina toortubakat tootjatelt ega tegele ka selle esmase töötlemisega.

46 Seega tuleb asuda seisukohale, et Deltafina ei ole esindatud asjaomasel turul, milleks – nagu selgitatud tagapool punktis 82 – on toortubaka ostu ja esmase töötlemise turg Hispaanias.

47 Kuid selle asjaolu tuvastamisest ei saa järeldada, et komisjonil ei olnud õigust Deltafinat EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise eest karistada.

48 Nagu Üldkohus on 8. juuli 2008. aasta otsuse kohtuasjas T-99/04: AC-Treuhand *vs.* komisjon (EKL 2008, lk II-1501) punktis 122 juba otsustanud, võib ettevõtja EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keeldu rikkuda, kui tema käitumise – mis toimub koordineeritult teiste ettevõtjate käitumisega – eesmärk on konkurentsi piiramine konkreetsel turul ühisturu piires, ilma et ta ise sellel turul tegutseks.

49 Samal teemal on Üldkohus eespool viidatud kohtuotsuse AC-Treuhand *vs.* komisjon punktis 127 täpsustanud, et ei ole välistatud, et ettevõtja võib konkurentsi piiramise toimepanemisest osa võtta isegi siis, kui ta ei piira enda tegutsemisvabadust turul, kus ta peamiselt tegutseb. Mis tahes muu tõlgendus võiks vähendada EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keelu ulatust, mis oleks vastuolus selle sätte kasuliku mõju ja EÜ artikli 3 lõike 1 punktis g sätestatud peamise eesmärgiga tagada, et konkurentsi ühisturul ei kahjustataks, arvestades seda, et see ei võimaldaks karistada konkurentsi piiramisse aktiivselt panustanud ettevõtjat vaid seetõttu, et see panus ei tulene majandustegevusest turul, kus piiramine toimub või mille piiramisele see on suunatud. Sama kohtuotsuse punktis 128 järeldas Üldkohus, et arvestades EÜ artikli 81 lõike 1 ja EÜ artikli 3

lõike 1 punkti g eesmärke, kinnitab mõiste „ettevõtjatevaheline kokkulepe" keelatud kokkuleppe ja rikkumise täideviija sellist kontseptsiooni, milles ei tehta vahet majandusharu või turu alusel, millel asjassepuutuvad ettevõtjad tegutsevad.

50 Käesolevas asjas, nagu täpsemalt selgitatud ka tagapool punktides 122–133, võib järeldada, et Deltafina osales koos töötlejatega aktiivselt ja otse keelatud kokkuleppes, mille eesmärki – kõrvaldada või piirata konkurentsi toortubaka sektoris Hispaanias – ta teadis või pidi teadma.

51 Eespool punktis 48 esitatud Üldkohtu hinnang on seda enam asjakohane, et kui AC-Treuhand nõustava ettevõtjana kaubaturul, st orgaaniliste peroksiidide turul konkurendina või pakkumise või nõudluse poolel mingil kujul ei tegutsenud, siis Deltafina Hispaania töötlejate peamise kliendina tegutses ta Hispaanias turul, mis on vaidlusaluse konkurentsivastase tegevuse objektiks olevale turule vahetult järgnev turg. Lisaks oli Deltafina Itaalias esindatud käesolevas asjas vaidluse all olevate toodetega samal kaubaturul.

52 Eeltoodust järeldub, et esimese väite esimene osa tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

53 Käesoleva väite teine osa põhineb väitel, et Deltafina ei osalenud aktiivselt ja otse töötlejate kokkuleppes nii, nagu seda tegid töötlejad, vaid ainult lihtsustas „kaudselt" selle kokkuleppe täitmist.

54 Nagu juba märgitud eespool punktis 50 ja nagu tuvastatakse tagapool punktides 122–133, on see eeldus väär.

55 Igal juhul on väär Deltafina argument, et ettevõtja, kes täidab keelatud kokkulepet väga piiratult, teisejärguliselt või passiivselt, ei riku EÜ artikli 81 lõiget 1 ja talle ei saa selle eest määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 alusel trahvi määrata.

56 Eespool punktis 48 viidatud kohtuotsuses AC-Treuhand *vs.* komisjon lükkas Üldkohus tagasi sarnase väite, olles eelnevalt meenutanud kohtupraktikat tingimuste kohta, millele ettevõtja kartellist osavõtt peab vastama, et ettevõtjat saaks rikkumise kaastäideviijana rikkumise eest vastutavaks pidada (punktid 129–136).

57 Täpsemalt meenutas Üldkohus selles kohtuotsuses, et keelatud kokkuleppes osalenud ettevõtjale kogu rikkumise süüksarvamine on kooskõlas isikliku vastutuse põhimõtte nõuetega, kui täidetud on kaks tingimust, millest esimene on objektiivset ja teine subjektiivset laadi.

58 Esimese tingimuse osas märkis Üldkohus, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on see tingimus täidetud – mis puutub samal asjassepuutuval turul tegutsevate konkurentide suhetesse ning konkurentide ja nende klientide suhetesse –, kui osalev ettevõtja panustab kokkuleppe täitmisesse, olenemata sellest, kas ta teeb seda väga piiratult, teisejärguliselt või passiivselt, näiteks vaikiva heakskiitmise või keelatud

kokkuleppest haldusasutustele teatamata jätmise teel (eespool punktis 48 viidatud kohtuotsus AC-Treuhand *vs.* komisjon, punkt 133).

59 Sellele järeldusele jõudmisel tõi Üldkohus esiteks esile, et tõendamaks, et ettevõtja võttis keelatud kokkuleppest osa, piisab, kui komisjon tõendab, et ettevõtja osales koosolekutel, millel sõlmiti konkurentsivastase eesmärgiga kokkuleppeid, ilma et ta oleks seal avalikult oma vastuseisu väljendanud (eespool punktis 48 viidatud kohtuotsus AC-Treuhand *vs.* komisjon, punkt 130). Üldkohus lisas, et selleks, et tuvastada ettevõtja osavõtt ühest kokkuleppest, mis koosneb eri aegadel toimepandud rikkumisena käsitatavate tegude kogumist, peab komisjon tõendama, et ettevõtja nõustus oma käitumisega panustama kõigi osavõtjate ühistesse eesmärkidesse ja et ta oli teadlik kavandatava tegevuse sisust või teiste ettevõtjate poolt sellise tegevuse elluviimisest samadel eesmärkidel, või ta võis seda mõistlikult ette näha ja aktsepteeris selle riski võtmise. Üldkohus meenutas selle kohta, et ebaseadusliku algatuse vaikiv heakskiitmine, kui ettevõtja ei väljenda avalikult tahet mitte olla selle algatusega seotud või ei teata sellest haldusasutustele, julgustab rikkumise jätkamisele ja muudab raskeks selle avastamise. Üldkohus toonitas, et selline kaasaaitamine kujutab endast passiivset rikkumises osalemist, mis toob kaasa ettevõtja vastutuse ühes terviklikus kokkuleppes osalemise eest. Üldkohus täpsustas, et see põhimõte kohaldub *mutatis mutandis* koosolekutele, millel ei osalenud ainult tootjatest konkurendid, vaid ka nende kliendid.

60 Edasi märkis Üldkohus eespool punktis 48 viidatud kohtuotsuse AC-Treuhand *vs.* komisjon punktis 131, et mis puutub sellise ettevõtja isikliku vastutuse kindlaksmääramisse, kelle osalus keelatud kokkuleppes ei ole sama ulatuse ja intensiivsusega kui teiste ettevõtjate osalus, siis tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kui EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus eeldab vaieldamatult mitut ettevõtjat, kes on kõik rikkumise kaastäideviijad, kuid viis, kuidas nad on rikkumise toime pannud, võib olla erinev olenevalt asjassepuutuva turu iseärasustest ja iga ettevõtja positsioonist sellel turul, seatud eesmärkidest ja rikkumise

toimepanemiseks valitud või kavandatud meetmetest, siis lihtsalt asjaolust, et iga ettevõtja osaleb rikkumises talle omasel viisil, ei piisa tema vastutuse välistamiseks rikkumise kui terviku eest, sh tegude eest, mis sisuliselt pandi toime teiste rikkumises osalenud ettevõtjate poolt, kuid mille ese või konkurentsivastane mõju on sama.

61 Lõpuks järeldas Üldkohus eespool punktis 48 viidatud kohtuotsuse AC-Treuhand *vs.* komisjon punktis 132, et asjaolu, et ettevõtja ei võtnud osa kõigist keelatud kokkulepet moodustavatest tegudest või et tal oli väike roll nendes tegudes, milles ta osales, ei oma tähtsust selle tuvastamisel, kas ta on rikkumise toime pannud. Üldkohus lisas aga, et kuigi ettevõtja osaluse olulisus ei saa küsimuse alla seada tema isikliku vastutuse teket rikkumise kui terviku suhtes, võetakse seda siiski arvesse tema vastutuse ulatuse ja raskusastme hindamisel ning seega ka talle karistuse määramisel.

62 Teise tingimuse osas meenutas Üldkohus eespool punktis 48 viidatud kohtuotsuse AC-Treuhand *vs.* komisjon punktis 134, et rikkumise kui terviku selle toimepannud ettevõtjale süükspanemine oleneb ka tema enda tahte väljendusest, mis tõendab, et ta nõustub kas või vaikides keelatud kokkuleppe eesmärkidega. Üldkohus täpsustas, et see subjektiivne tingimus on lahutamatult seotud keelatud kokkuleppele vaikiva heakskiidu andmise kriteeriumiga ja sellega mittenõustumise avaliku väljendamise kriteeriumiga, kuivõrd need kriteeriumid lähtuvad eeldusest, et ettevõtja jätkab keelatud kokkuleppe eesmärkide järgimist ja kokkuleppe täitmist ning see eeldus lubab ettevõtjat käsitada kaastäideviijana, kuna ta tahab oma tegudega rikkumise kõigi osalejate ühisesse eesmärki panustada ja ta on teadlik teiste rikkumises osalejate õigusvastasest tegevusest või ta võis seda mõistlikult ette näha ja ta aktsepteeris selle riski võtmise.

63 Eespool punktis 48 viidatud kohtuotsuse AC-Treuhand *vs.* komisjon punktis 136 märkis Üldkohus, et punktides 57–62 esitatud põhimõtted kohalduvad *mutatis mutandis* sellise ettevõtja rikkumisest osavõtule, kelle majandustegevust ja professionaalseid eriteadmisi arvestades ei saanud ta asjassepuutuva tegevuse konkurentsivastast laadi tähelepanuta jätta ja toetas nii arvestatavalt rikkumise toimepanemist.

64 Eeltoodust tuleneb, et esimese väite teise osa tuleb samuti põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Väite kolmas osa, mille kohaselt kvalifitseeris komisjon Deltafina vääralt töötlejate kokkuleppe eestvedajaks

– Poolte argumendid

65 Deltafina leiab, et komisjon on ta vääralt töötlejate kokkuleppe eestvedajaks kvalifitseerinud.

66 Oma seisukoha põhjendamiseks tugineb ta järgmistele elementidele, mis eristavad tema olukorda nende ettevõtjate omast, keda on peetud keelatud kokkuleppe eestvedajaks teistes asjades:

– ta ei õhutanud tegevusele, mida töötlejatele süüks pannakse;

– ta ei kutsunud ühtegi ettevõtjat töötlejate kokkuleppega ühinema ega takistanud kedagi seda tegemast;

– ta ei avaldanud kellelegi survet ja igal juhul ei olnud tal võimalik seda teha;

– tal ei olnud mingit rolli töötlejate kokkuleppe juhtimisel või kontrollimisel ning kokkuleppel puudusid üldse „struktureeritud juhtimisorganid";

– tema president M. osales ainult neljal töötlejate kokkuleppe koosolekul ega saanud tegeleda selle „strateegia väljatöötamisega";

– ta ei saanud tegutseda „hinnaliidrina" (*price leader*) nõudluse poolel, sest kuna ta ei tegutsenud Hispaania töötlejatega tootmisahela samas staadiumis, ei ostnud ta toortubakat tootjatelt;

– tal ei ole kunagi olnud *de iure* või *de facto* õigust karistada või võtta sunnimeetmeid töötlejate kokkuleppe poolte suhtes, kes ühise plaani kohaselt ei tegutsenud.

67 Samuti vaidleb Deltafina vastu komisjoni väitele, et talle süüks pandud eestvedaja rolli on vaidlustatud otsuses arvesse võetud ainult raskendava asjaoluna. Ta on seisukohal, et see roll on tegelikult ainus element, mida talle süüks pandi.

68 Komisjon vaidleb esiteks vastu, et isegi eeldades, et ta tegi Deltafina töötlejate kokkuleppe eestvedajaks kvalifitseerimisel vea, ei vabasta see Deltafinat kogu vastutusest talle süüks pandud rikkumiste eest, vaid parimal juhul vähendab vaid tema trahvi. Asjaolu, et Deltafina oli töötlejate kokkuleppe eestvedaja, võeti vaidlustatud otsuses arvesse ainult raskendava asjaoluna trahvi väljaarvutamisel.

69 Edasi märgib komisjon, et igal juhul tuleb käesolev väite osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata. Ta meenutab esiteks, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei ole tema varasem otsustuspraktika konkurentsi valdkonnas iseenesest trahvi määramisel õiguslikuks aluseks. Teiseks viitab ta vaidlustatud otsuse põhjendusele 435, milles tema arvates tuuakse piisavalt selgelt ja täpselt välja põhjused, miks Deltafinat töötlejate kokkuleppe eestvedajaks peeti.

– Üldkohtu hinnang

70 Tuleb märkida, et käesoleva väite osa on Deltafina esitanud vaidlustatud otsuse tühistamise nõude toetuseks ja nagu ka esimese kahe väite osaga tahab Deltafina sellega tõendada, et komisjon ei saanud teda töötlejate kokkuleppe eest vastutavaks pidada.

71 Nagu märgib õigesti ka komisjon, võeti Deltafina kui töötlejate kokkuleppe eestvedaja rolli vaidlustatud otsuses arvesse trahvisumma väljaarvutamisel ja seda ainult raskendava asjaoluna (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 435 ja 436). Vastupidi sellele, mida väidab Deltafina, ei olnud asjaolu, mille tõttu komisjon teda rikkumise eest vastutavaks pidas, mitte see, et tal oli töötlejate kokkuleppe eestvedaja roll, vaid see, et ta selles kokkuleppes otseselt ja aktiivselt osales, mida tõendavad vaidlustatud otsuse põhjendustes 359–369 kokku võetud erinevad argumendid. Teisisõnu, Deltafinale omistatud töötlejate kokkuleppe eestvedaja rollil ei olnud mingit tähtsust talle rikkumise toimepanemise süüks panemisel.

72 Deltafina tegevus, mille tõttu komisjon ta töötlejate kokkuleppe eestvedajaks kvalifitseeris, on tõesti sisuliselt sama, mille alusel komisjon järeldas tema osalemist keelatud kokkuleppes. Kuid nagu märgib õigesti ka komisjon oma dokumentides, on küsimus, kas ettevõtja osales keelatud kokkuleppes ning küsimus, milline oli osaluse ulatus ja intensiivsus, kaks erinevat hinnangut, millest esimese raames tuvastatakse, kas EÜ artikli 81 lõiget 1 on rikutud, ja teise raames määratakse kindlaks trahv.

73 Eeltoodud põhjendustest tuleneb, et esimese väite kolmas osa ei saa tuua kaasa vaidlustatud otsuse tühistamist, isegi kui see on põhjendatud. Seega tuleb see väite osa esimese väite uurimisel tulemusetuse tõttu tagasi lükata. Kuid seda väite kolmandat osa võetakse arvesse kuuenda väite uurimisel, sest selles tuginetakse osaliselt samadele argumentidele.

Väite neljas osa, mille kohaselt jättis komisjon vaidlustatud otsuses asjaomase turu määratlemata

– Poolte argumendid

74 Deltafina leiab, et komisjon jättis vaidlustatud otsuses määratlemata asjaomase kaubaturu ja geograafilise turu.

75 Selles suhtes tugineb Deltafina Üldkohtu 11. detsembri 2003. aasta otsuse kohtuasjas T-61/99: Adriatica di Navigazione *vs.* komisjon (EKL 2003, lk II-5349) punktile 27 ja järgnevatele punktidele. Ta on seisukohal, et vastavalt selle kohtuotsuse punktile 30 võivad komisjoni vastuväited turu määratluse suhtes puudutada muid EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamise küsimusi kui ettevõtjatevahelise „kokkuleppe" olemasolu, „liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamine" ja „konkurentsi kahjustamine", nimelt küsimusi, milline oli keelatud kokkuleppe ulatus, kas kokkulepe oli üks ja terviklik või ülemaailmne, milline oli iga kokkuleppes pooleks olnud ettevõtja osaluse ulatus. Ühiselt toimepandud rikkumiste puhul on need küsimused vahetult seotud isikliku vastutuse põhimõttega ja ka selliste õiguse üldpõhimõtetega nagu õiguskindluse ja proportsionaalsuse põhimõte. Deltafina märgib ka, et sama kohtuotsuse punktis 32 on märgitud, et „kui komisjon võtab vastu otsuse, milles ta tuvastab ettevõtja osalemise keerukas, ühiselt toimepandud ja vältavas rikkumises – milleks on tihti keelatud kokkulepe –, peab ta lisaks [EÜ artikli 81 lõike 1] kohaldatavuse spetsiifiliste tingimuste järgimise kontrollimisele võtma arvesse asjaolu, et kui otsus toob igale adressaadile kaasa isikliku vastutuse, siis peab see lähtuma tõendatud osalusest ühiselt toimepandud karistatavas ja piiritletud rikkumises". Ta lisab, et samas punktis märgitakse ka, et „kuna nimetatud otsus võib kaasa tuua olulisi tagajärgi ettevõtja suhetele

mitte ainult haldusasutustega, vaid ka kolmandate isikutega, peab komisjon otsuses piisavalt täpselt uurima asjaomast turgu või turge ning selle või need määratlema [EÜ artikli 81 lõike 1] rikkumist tuvastava otsuse põhjendustes, et oleks arusaadav, millised olid selle turu toimimise tingimused, millel konkurentsi kahjustati, rahuldades nii ka olulise õiguskindluse vajaduse".

76 Edasi märgib Deltafina, et kuna ta ei tegutsenud turul, millel konkurentsi piiravat tegevust läbi viidi, ei saa komisjon isikuliku vastutuse põhimõtet rikkumata tunnistada teda selle tegevuse eest vastutavaks ega talle karistust määrata.

77 Lõpuks väidab Deltafina samal põhjusel, et komisjon ei ole vaidlustatud otsuses tuvastanud „seost [selle] tegevuse ja turule avaldatud mõju vahel, mis isegi kui see oma esemelt tähendab rikkumist, peab tooma kaasa kahjulikke tagajärgi konkurentsile". Ta leiab, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 368 tehtud komisjoni viide Üldkohtu 15. septembri 1998. aasta otsuses liidetud kohtuasjades T-374/94, T-375/94, T-384/94 et T-388/94: European Night Services jt *vs.* komisjon (EKL 1998, lk II-3141) punktile 136 on asjakohatu.

78 Vastuseks Deltafina argumentidele märgib komisjon esiteks, et vaidlustatud otsuses määratleb ta piisavalt selgelt ja üksikasjalikult selle turu majandusliku ja õigusliku tausta, millel asjassepuutuva konkurentsi piirava tegevusega tegeleti.

79 Edasi lükkab komisjon tagasi Deltafina argumendi, et pannes Deltafinale süüks asjassepuutuva konkurentsi piirava tegevuse, kuigi see äriühing ei tegutsenud turul, kus sellise tegevusega tegeleti, on komisjon rikkunud isikliku vastutuse põhimõtet.

80 Lõpuks leiab komisjon, et „täiesti alusetu" on Deltafina argument, et kuna ta asjaomasel turul esindatud ei olnud, puudub seos õigusvastase tegevuse ja sellega turule avaldatud mõju vahel. Ta on seisukohal, et asjaolu, et Deltafina ei olnud otseselt tegev turul, millel tuvastati konkurentsi piirava tegevuse esinemine, ei vabasta teda vastutusest nende tegude toimepanemise eest; samuti ei pea see asjaolu viima järelduseni, et asjassepuutuv tegevus turgu ei mõjutanud. Tuginedes eriti eespool punktis 77 viidatud kohtuotsuse European Night Services jt *vs.* komisjon punktile 136, kinnitab ta, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei tule anda hinnangut selliste kokkulepete tegelikele mõjudele, mis nagu käesolevas asjas ilmselgelt piiravad konkurentsi.

– Üldkohtu hinnang

81 Tuleb asuda seisukohale, et vastupidi Deltafina väidetule ei ole komisjon jätnud vaidlustatud otsuses asjaomast kaubaturgu ja geograafilist turgu määratlemata.

82 Nimelt nähtub vaidlustatud otsusest piisavalt selgelt ja täpselt, et asjaomane turg on toortubaka ostu ja esmase töötlemise turg Hispaanias. Täpsemalt kirjeldab komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 19–65 üksikasjalikult Hispaanias toortubaka esmase töötlemisega tegelevaid ettevõtjaid – esitades just täpsustusi toortubaka ostu ja

esmase töötlemisega seotud tegevuse ning nende ettevõtjate omavaheliste ärisuhete kohta –, toortubaka tootjaid, tootjate esindajaid, Hispaania toortubaka sektori erinevaid aspekte, sealhulgas tootmisega tegelevaid regioone, tootmismahte ja väärtust, müügiväärtust, toortubakasorte ja nende (kõrgeimat) keskmist tarnehinda ning Hispaania ja ühenduse õigusnorme, mida toortubakale kohaldatakse.

83 Lisaks, vastupidi sellele, mida väitis Deltafina, kes tõi esile eespool punktis 75 viidatud kohtuotsuse Adriatica di Navigazione *vs.* komisjon punkti 32, on komisjoni poolt vaidlustatud otsuses esitatud analüüs selline, mis võimaldab täielikult aru saada, millised olid selle turu toimimise tingimused, millel konkurentsi kahjustati.

84 Deltafina saab veelgi vähem väita, et komisjon on jätnud vaidlustatud otsuses asjaomase turu määratlemata, sest Deltafina esitatud dokumentidest nähtub mitmes kohas, et ta on täielikult aru saanud, et asjaomane turg on toortubaka ostu ja esmase töötlemise turg Hispaanias. Ühe näitena võib välja tuua, et ta tugineb käesoleva väite esimese osa põhjendamisel just sellele määratlusele.

85 Seega on esimese väite neljas osa faktiliste asjaolude osas põhjendamata.

86 Nõustuda ei saa Deltafina argumendiga, et komisjon on rikkunud isikliku vastutuse põhimõtet, pannes talle süüks keelatud kokkuleppes osalemise turul, millel ta ei tegutse. Nimelt, nagu juba märgitud eespool punktides 48 ja 49, võib ettevõtja EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keeldu rikkuda, kui tema käitumise – mis toimub

koordineeritult teiste ettevõtjate käitumisega – eesmärk on konkurentsi piiramine konkreetsel turul ühisturu piires, ilma et ta ise asjaomasel turul tegutseks. Tegelikult on selleks, et keelatud kokkuleppes osalenud ettevõtjale kogu rikkumise süüksarvamine oleks kooskõlas isikuliku vastutuse põhimõttega, oluline, et see ettevõtja täidaks kaks tingimust – objektiivse ja subjektiivse tingimuse –, mida meenutati eespool punktides 57–63; Deltafina puhul on need tingimused täidetud, nagu tuvastatakse tagapool punktides 122–133.

87 Lõpuks, vastupidi sellele, mida tundub väitvat Deltafina (vt eespool punkt 77), ei saa järeldada ainult asjaolust, et ta asjaomasel turul ei tegutsenud, et töötlejate kokkuleppel ei saanud olla kahjulikku mõju konkurentsile sellel turul.

88 Arvestades eespool toodud põhjendusi, tuleb esimese väite neljas osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

89 Eespool esitatud kõigist põhjendustest tuleneb, et nõustuda ei saa esimese väite ühegi osaga.

Teine väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 27 lõikeid 1 ja 2, kaitseõigusi ja õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, olulisi vorminõudeid ning seaduslikkuse, õiguskindluse ja proportsionaalsuse põhimõtet, ning et selles osas on põhjendus puudulik

90 Deltafina esitatud teine väide jaguneb neljaks osaks. Väite esimeses osas kritiseerib ta asjaolu, et vaidlustatud otsuses omistas komisjon talle erineva rolli võrreldes

vastuväiteteatisega. Väite teises osas leiab ta, et talle süüks pandud teod tuleb tegelikult süüks panna tema presidendile. Väite kolmandas osas märgib ta, et komisjon keeldus talle avaldamast teatud süüstavaid dokumente. Lõpuks väidab ta väite neljandas osas, et komisjon ei ole vastuväiteteatises piisavalt selgelt määratlenud kaubaturgu ja geograafilist turgu.

91 Põhjendamiskohustuse rikkumise argumendi kohta, millele Deltafina teise väite raames tugineb, sidumata seda konkreetselt ühegagi neljast väiteosast, tuleb märkida, et ta ei esita selle argumendi põhjendamiseks mingit selgitust. Seega tuleb nimetatud argument kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c arvestades vastuvõetamatuks tunnistada (vt eespool punkt 35).

Väite esimene osa, mille kohaselt omistas komisjon vaidlustatud otsuses Deltafinale erineva rolli võrreldes vastuväiteteatises omistatuga

– Poolte argumendid

92 Deltafina on seisukohal, et kuna komisjon pani talle vaidlustatud otsuses süüks rikkumise „täideviija või kaastäideviija" rolli täitmist ning kvalifitseeris ta selles otsuses töötlejate kokkuleppe eestvedajaks, omistas ta Deltafinale erineva ja olulisema rolli võrreldes vastuväiteteatises omistatuga.

93 Oma argumendi toetuseks toob Deltafina välja rea erinevusi vastuväiteteatise ja vaidlustatud otsuse tekstides. Ta mainib, et kui esimeses ei ole üheski kohas märgitud, et ta osales vaidlusalustes kokkulepetes ja tegevustes – seda pandi süüks ainult Hispaania töötlejatele –, siis teises on teda kirjeldatud kui nendest kokkulepetest ja tegevustest otseselt ja aktiivselt osavõtnut. Samuti ei ole vastuväiteteatises kusagil märgitud, et Deltafinat võidakse pidada töötlejate kokkuleppe eestvedajaks. Ta kritiseerib sellega seoses ka mitut vaidlustatud otsuse põhjendust.

94 Deltafina kinnitab, et nii toimides ei esitanud komisjon mitte ainult argumenti, mille põhjendamiseks puudusid toimikus tõendid, vaid ta rikkus ka Deltafina kaitseõigusi. Viimase osas heidab ta komisjonile eriti ette seda, et talle ei antud võimalust esitada oma seisukoht vaidlustatud otsuses esitatud rikkumise täideviija või kaastäideviija ja töötlejate kokkuleppe eestvedaja kvalifikatsiooni suhtes.

95 Komisjon väidab, et ta ei ole Deltafinat konkurentsi piirava tegevuse „täideviijaks või kaastäideviijaks" kvalifitseerinud, märkides, et sellistel kvalifikatsioonidel puudub konkurentsiõiguses „õiguslik tähendus". Viidates faktilistele asjaoludele, mis on välja toodud vaidlustatud otsuse põhjendustes 362–366, täpsustab ta, et järeldus, millele ta vaidlustatud otsuses jõudis, on see, et Deltafina „osales" igati selles tegevuses ning seetõttu on ta rikkumise eest „täies ulatuses" vastutav.

96 Komisjon kinnitab, et vastuväiteteatises, kus ta järeldas, et Deltafina osales töötlejate kokkuleppes ja seetõttu oli ta EÜ artikli 81 rikkumise eest kaasvastutav, tugines ta samadele faktilistele asjaoludele. Ta märgib, et vastuses vastuväiteteatisele esitas Deltafina talle töötlejate kokkuleppes omistatud rolli kohta pika end kaitsva seisukoha.

Tema hinnangul ei ole ükski Deltafina esitatud „redaktsiooniline erinevus" vastuväiteteatise ja vaidlustatud otsuse tekstides selline, et sellest nähtuks Deltafina kaitseõiguste rikkumine.

97 Samuti lükkab komisjon tagasi vaidlustatud otsuse teatud põhjenduste kohta Deltafina esitatud kriitika.

98 Lõpuks viitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 363–365 kirjeldatud käitumisele ja leiab, et kuidagi ei ole „ebamõistlik" asuda seisukohale, nagu ta seda vaidlustatud otsuse põhjenduses 316 tegi, et Deltafinal oli töötlejate kokkuleppes „eriti aktiivne" roll.

99 Komisjoni arvates tuleneb eespool toodud asjaoludest, et ta ei ole teinud hindamisviga ega rikkunud Deltafina kaitseõigusi, järeldades, et ta võttis vaidlustatud otsuse artiklis 1 määratletud konkurentsi piiravast tegevusest osa ning et ta oli selle eest kaasvastutav.

100 Deltafina kriitika suhtes vaidlustatud otsuses tema töötlejate kokkuleppe eestvedajaks kvalifitseerimise kohta märgib komisjon kõigepealt, et isegi kui see kriitika on põhjendatud, võib see parimal juhul tähendada ainult trahvisumma vähendamist.

101 Edasi meenutab komisjon, et vastavalt väljakujunenud praktikale, on ta ettevõtjale kaitseõiguse taganud, kui ta märgib vastuväiteteatises *expressis verbis*, et ta kaalub

asjassepuutuvale ettevõtjale trahvi määramist ja märgib trahvi määramise aluseks olevad peamised faktilised ja õiguslikud asjaolud, nagu väidetava rikkumise raskusaste ja kestus, ning selle, kas asjaomane rikkumine pandi toime „tahtlikult või hooletusest" (vt Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-23/99: LR AF 1998 *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1705, punkt 199). Need kohtupraktikas nõutud asjaolud olid vastuväiteteatises esitatud.

102 Lõpuks märgib komisjon, et igal juhul ei ole Deltafina kaitse seisukohast mingeid tagajärgi asjaolul, et komisjon ei väljendanud vastuväiteteatises selgelt kavatsust võtta raskendava asjaoluna arvesse Deltafina eripärast rolli töötlejate kokkuleppes. Nimelt esitas Deltafina vastuväiteteatise vastuse lehekülgedel 31–37 selgelt argumente, mille eesmärk oli tema rolli vähendamine.

– Üldkohtu hinnang

103 Käesolev väite osa koosneb kahest peamisest argumendist. Esiteks väidab Deltafina, et tema rolli osas töötlejate kokkuleppes on vastuväiteteatise ja vaidlustatud otsuse tekstid erinevad. Teiseks leiab ta, et antud hinnang – nagu see on esitatud vaidlustatud otsuses – ei ole põhjendatud.

104 Nende kahe argumendi raames kritiseerib Deltafina eriti seda, et teda peeti töötlejate kokkuleppe eestvedajaks. Nii leiab ta esimeses argumendis, et komisjon ei ole vastuväiteteatises märkinud asjaolu, et teda võidakse pidada töötlejate kokkuleppe

eestvedajaks, rikkudes nii tema kaitseõigusi. Teises argumendis väidab ta, et vaidlustatud otsuses esitatud komisjoni järeldus, et tal selline roll töötlejate kokkuleppes oli, ei ole piisavalt tõendatud.

105 Nagu tuvastatud eespool punktis 71 ja nagu märgib ka õigesti komisjon, on Deltafina rolli töötlejate kokkuleppe eestvedajana vaidlustatud otsuses arvesse võetud vaid raskendava asjaoluna trahvisumma väljaarvutamisel. Seega, isegi kui selle kvalifikatsiooni osas oleks kaitseõiguste rikkumine tõendatud või kui selguks, et see kvalifikatsioon ei ole tõendatud õiguslikult piisavalt, ei saaks selle tagajärjeks olla vaidlustatud otsuse tühistamine, mida Deltafina oma argumendis nõuab, vaid parimal juhul talle määratud trahvi vähendamine. Järelikult tuleb selles argumendis esitatud kriitika tulemusetuna tagasi lükata. Seda võetakse aga arvesse tagapool, Deltafina esitatud kuuenda väite uurimise raames, mis puudutab talle määratud trahvi vähendamise nõuet, milles tuginetakse sisuliselt samadele põhjendustele.

106 Deltafina muu kriitika, mis ta väite käesoleva osa põhjenduseks esitab, võib jagada kolmeks eraldiseisvaks küsimuseks: esiteks, mis alusel komisjon vaidlustatud otsuses järeldas, et see äriühing rikkus EÜ artiklit 81, teiseks, kas vaidlustatud otsuse ja vastuväiteteatise vahel on selles suhtes erisusi, ja kolmandaks, kas komisjoni eespool viidatud järeldus on õiguslikult piisavalt põhjendatud.

107 Esimese küsimuse kohta tuleb meenutada, et nagu märgitud ka eespool punktides 15–21, puudutab vaidlustatud otsus kaht horisontaalset kartelli, mis sõlmiti ja

toimis Hispaania toortubaka turul – esimeses kartellis osalesid Hispaania töötlejad ja Deltafina ning teises tootjate esindajad. Vaidlustatud otsuse kohaselt koosnesid mõlemad kartellid mitmest kokkuleppest ja/või kooskõlastatud tegevusest ning olid mõlemad vaadeldavad ühe vältava EÜ artikli 81 rikkumisena (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendused 275–277 ja 296–298).

108 Hispaania töötlejad ja Deltafina vastutavad kogu esimese rikkumise eest ja tootjate esindajad kogu teise rikkumise eest (vt eriti vaidlustatud otsuse artikkel 1 ja põhjendused 358, 359 ja 366).

109 Täpsemalt, vaidlustatud otsuse mitmest põhjendusest nähtub, et täpselt nagu Hispaania töötlejad sõlmis ka Deltafina kokkuleppeid ja/või osales kooskõlastatud tegevustes, mille eesmärk oli fikseerida igal aastal ajavahemikus 1996–2001 iga toortubakasordi – eri kvaliteedid koos – (kõrgeim) keskmine tarnehind ja jagada ära toortubakasortide ostukogused, mida iga töötleja võis tootjatelt osta (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendused 85, 88, 112, 144, 274, 276, 278, 279, 281–283, 285–287, 301, 303, 305 ja 357). Lisaks leiti, et täpselt nagu Hispaania töötlejad, sõlmis Deltafina aastateks 1999–2001 kokkuleppeid ja/või osales kooskõlastatud tegevustes, mille eesmärk olid fikseerida iga toortubakasordi kvaliteediklassi hinnavahemik, mis määratleti külvieelsetele lepingutele lisatud hinnakirjades, ning teistes täiendavates tingimustes (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendused 85, 274, 276, 290 ja 357).

110 Teisisõnu, vaidlustatud otsuses heidetakse Deltafinale ette otsest ja aktiivset osalemist töötlejate kokkuleppes (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendused 357, 361, 366 ja 369). Tuleb märkida, et komisjon täpsustab vaidlustatud otsuse põhjenduses 369,

et „Deltafina rolli käesolevas asjas tuleb käsitleda kui otsest ja esmajärgulist, mis ei piirdunud välise koordinaatori ja/või kaasaaitaja rolliga".

111 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 359–366 esitab komisjon – viidates selle otsuse muudele põhjendustele – argumentatsiooni ja spetsiifilised faktilised asjaolud, millele ta eespool punktides 109 ja 110 välja toodud järeldustele jõudmiseks tugines.

112 See argumentatsioon ja faktilised asjaolud on järgmised:

– Deltafina osales oma presidendi ja vahetevahel muude esindajate kaudu töötlejate kokkuleppe teatud koosolekutel (vaidlustatud otsuse põhjendused 67, 112 ja 363), antud juhul 13. märtsi 1996. aasta koosolekul Madridis (Hispaania) (vaidlustatud otsuse põhjendused 88 ja 92), 17. detsembril 1996 (vaidlustatud otsuse põhjendus 117) ja 30. jaanuaril 1997 Roomas (Itaalia) (vaidlustatud otsuse põhjendus 118) ja 1999. aasta märtsis (vaidlustatud otsuse põhjendus 186);

– kui Deltafina mõnel töötlejate kokkuleppe koosolekul ei osalenud, informeerisid töötlejad teda regulaarselt olukorrast Hispaania toortubaka turul ja tegevusest, milles nad kokku olid leppinud (vaidlustatud otsuse põhjendused 112, 133–136, 140–143, 145, 149 ja 364);

– 1997. aastal oli Deltafina president isegi Hispaania töötlejate koosolekul nende koostatud ja allakirjutatud märgukirja hoidja; selles kirjeldati detailselt erinevaid kokkuleppeid, millele nad olid jõudnud (vaidlustatud otsuse põhjendused 122 ja 364);

– Deltafina võttis osa töötlejate kokkuleppe töö korraldamisest, saates muu hulgas töötlejatele kirju, et õigusvastaseid kokkuleppeid nõuetekohaselt täidetaks, tegutsedes nii töötlejate erimeelsusi lahendava vahemehena (vaidlustatud otsuse põhjendused 140 ja 365);

– Deltafinal oli keskne roll Hispaania töötlejate ja tootjate esindajate vahelistes läbirääkimistes tubaka 1999. aasta lisasaagi hinnavahemiku kindlaksmääramiseks (vaidlustatud otsuse põhjendused 207, 221 ja 365).

113 Mis puudutab teist küsimust, siis tuleb kõigepealt meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on igas menetluses, mis võib kaasa tuua karistuse määramise, eriti trahvi või karistusmakse määramise, kaitseõiguste tagamine ühenduse õiguse aluspõhimõte, mida tuleb järgida ka haldusmenetluses (Euroopa Kohtu 13. veebruari 1979. aasta otsus kohtuasjas 85/76: Hoffmann-La Roche *vs.* komisjon, EKL 1979, lk 461, punkt 9, ja 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-176/99 P: ARBED *vs.* komisjon, EKL 2003, lk I-10687, punkt 19).

114 See põhimõte nõuab muu hulgas, et vastuväiteteatis, mille komisjon saadab ettevõtjale, kellele ta kavatseb määrata karistuse konkurentsieeskirjade rikkumise eest, sisaldaks tema vastu kasutatavaid peamisi asjaolusid, nagu etteheidetavad faktid, nendele antav kvalifikatsioon ja tõendid, millele komisjon tugineb, selleks et ettevõtjal oleks

võimalik tulemuslikult esitada argumente tema suhtes algatatud haldusmenetluses (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus ARBED *vs.* komisjon, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).

115 Lisaks hinnatakse kaitseõiguste rikkumist haldusmenetluses nende vastuväidete seisukohast, mis komisjon on esitanud vastuväiteteatises ja haldusmenetlust lõpetavas otsuses (Üldkohtu 29. juuni 1995. aasta otsus kohtuasjas T-30/91: Solvay *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-1775, punkt 60, ja 29. juuni 1995. aasta otsus kohtuasjas T-36/91: ICI *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-1847, punkt 70). Seetõttu eeldab kaitseõiguste rikkumise tuvastamine, et komisjon on esitanud lõplikus otsuses vastuväite, mida ettevõtja väitel ei ole vastuväiteteatises esitatud.

116 Käesolevas asjas eristas komisjon vastuväiteteatises, nagu ka vaidlustatud otsuses, kaht eraldiseisvat horisontaalset kartelli, mis koosnesid mitmest kokkuleppest ja/või kooskõlastatud tegevusest Hispaania toortubaka turul, millest esimene puudutas esmase töötlemise sektorit ja teine tootmist, ning kvalifitseeris mõlemad kartellid üheks vältavaks EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumiseks (vt eriti vastuväiteteatise punktid 1, 316–318 ja 338–340). Nagu vaidlustatud otsuses pandi ka vastuväiteteatises Hispaania töötlejatele ja Deltafinale süüks kogu esimene rikkumine ja tootjate esindajatele kogu teine rikkumine (vt eriti vastuväiteteatise punktid 411, 412 ja 420).

117 Täpsemalt, vastuväiteteatisest nähtub selgelt Deltafina kohta see, et nagu vaidlustatud otsuses kirjeldatud, on ta rikkumise eest vastutav otsese ja aktiivse osavõtu tõttu töötlejate kokkuleppes. Nii märgib komisjon vastuväiteteatise punkti 415 esimeses lauses – mis on identne vaidlustatud otsuse põhjenduse 361 esimese lausega –, et „Deltafinal

oli Hispaania toortubaka töötlejate kokkuleppes eriti aktiivne roll". Lisaks järeldab komisjon vastuväiteteatise punktis 420, mille sõnastus on peaaegu sama vaidlustatud otsuse põhjendusega 366, et „järelikult osales Deltafina aktiivselt töötlejate vahel alates 1996. aastast sõlmitud keskmise hinna ja tarnekoguste kokkulepete väljatöötamisel ja täitmisel ning 2000. aastal tubaka lisasaagi hinnakirjade läbirääkimistel".

118 Lisaks vastavad see argumentatsioon ja need faktilised asjaolud, millele komisjon Deltafina otsese ja aktiivse rikkumisest osavõtu vastuväite esitamisel tugines, sisuliselt sellele argumentatsioonile ja nendele faktilistele asjaoludele, mis on esitatud vaidlustatud otsuses ja mis on välja toodud eespool punktis 112 (vt eriti vastuväiteteatise punktid 412–420 ja sama teatise erinevad punktid, millele nendes punktides viidatakse).

119 Seega tuleb asuda seisukohale, et vastupidi Deltafina väidetule ei erine vastuväiteteatis vaidlustatud otsusest osas, mis puudutab rikkumisest Deltafinale tekkinud vastutuse põhjuseid. Vastuväiteteatise lugemisel pidi Deltafina kindlasti aru saama, et komisjon kavatseb tugineda Deltafina otsesele ja aktiivsele osavõtule töötlejate kokkuleppe tegevusest ning vaidlustatud otsuses komisjon seda ka tegi. Kuna vastuväiteteatisest võis Deltafina välja lugeda mitte ainult seda, et talle esitatakse vastuväide otsese ja aktiivse osavõtu eest rikkumises, vaid ka näha faktilisi asjaolusid, mida komisjon vaidlustatud otsuses selle vastuväite toetuseks esitas, sai hageja haldusmenetluses end igati kaitsta.

120 On tõsi, et vaidlustatud otsuse mitmes lõigus on Deltafina Hispaania töötlejate kõrval selgelt ära märgitud kui isik, kes võttis vaidlusalustest keelatud kokkulepetest ja/või kooskõlastatud tegevustest osa (vt eespool punkt 109), kuigi teda vastavates

vastuväiteteatise lõikudes mainitud ei ole. Kuid tegemist on lihtsalt faktide erineva esitamisega selleks, et neid vaidlustatud otsuses täpsemalt arvesse võtta ning seda ei saa käsitleda vastuväiteteatise vastuväidete olulise muutmisena. Tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei pea komisjoni lõplik otsus olema vastuväiteteatise koopia (Euroopa Kohtu 15. juuli 1970. aasta otsus kohtuasjas 41/69: ACF Chemiefarma *vs.* komisjon, EKL 1970, lk 661, punkt 91, ja 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80–103/80: Musique Diffusion française jt *vs.* komisjon, EKL 1970, lk 1825, punkt 14; Üldkohtu 8. oktoobri 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-24/93– T-26/93 ja T-28/93: Compagnie maritime belge de transports jt *vs.* komisjon, EKL 1996, lk II-1201, punkt 113).

121 Samuti kinnitab komisjon vastuväiteteatise punktis 413, tsiteerides oma 17. detsembri 1980. aasta otsust 80/1334/EMÜ [EÜ artikli 81] kohaldamise menetluses (IV/29.869 – Itaalia musterklaas) (EÜT L 383, lk 9; edaspidi „Itaalia musterklaasi otsus"), et tema otsustuspraktikast tuleneb, et „kui ettevõtja aitab „tahtlikult" kaasa asjassepuutuva kokkuleppe esemeks oleva konkurentsipiirangu täideviimisele ja võimaldab seda, võib teda pidada „kaasvastutavaks" sellest piirangust tekkivate tagajärgede eest". Seda tähelepanekut – mille sarnast vaidlustatud otsuses ei ole ja mis on esitatud vastuväiteteatise osas, mis puudutab vastuväiteteatise adressaate ja eraldi Deltafinat – võib esmapilgul tõlgendada nii, et komisjon paneb Deltafinale süüks mitte seda, et viimane osales otse ja aktiivselt töötlejate kokkuleppes, vaid seda, et ta hõlbustas rikkumise täideviimist. Sellise tõlgendusega ei saa siiski nõustuda, sest selles ei arvestata vastuväiteteatise neid punkte, mis järgnevad sellele tähelepanekule, täpsemalt punkte 415 ja 420, milles Deltafinale pannakse selgelt süüks aktiivset osalemist töötlejate kokkuleppes (vt eespool punkt 117). Esitades selle tähelepaneku vastuväiteteatise punktis 413, tahtis komisjon, kes kahjuks ei ole end selles osas täpsemalt väljendanud, märkida, et ettevõtja võib EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keeldu rikkuda, kui tema käitumise – mis toimub koordineeritult teiste ettevõtjate käitumisega – eesmärk on

konkurentsi piiramine konkreetsel turul ühisturu piires, ilma et ta tingimata ise asjaomasel turul tegutseks. See tähendus tuleb selgelt välja, kui seda seisukohta lugeda Itaalia musterklaasi otsuse selle lõigu kontekstis, kust see tuleneb.

122 Kolmanda küsimuse kohta tuleb märkida, et Deltafina ei vaidlusta seda, et toimikus on tõendid, mis toetavad eespool punktis 112 meenutatud asjaolusid, mille alusel komisjon talle vaidlustatud otsuse põhjendustes 359–366 EÜ artikli 81 rikkumist süüks paneb. Deltafina vaidleb käesolevas väite osas vastu komisjoni järeldusele, et nendest asjaoludest piisab, et talle süüks panna kogu esimene rikkumine.

123 Siinkohal tuleb meenutada, et selleks, et keelatud kokkuleppes osalenud ettevõtjale saaks süüks panna kogu rikkumise, peavad olema täidetud kaks tingimust, nii objektiivne kui subjektiivne tingimus (vt eespool punktid 57–63). Esimese tingimuse täitmiseks peab ettevõtja olema keelatud kokkuleppe täitmisele kas või väga piiratult, teisejärguliselt või passiivselt kaasa aidanud. Teise tingimuse täitmiseks peab ettevõtja olema väljendanud oma tahet, näidates, et ta soovib, kas või kaudselt, keelatud kokkuleppe eesmärkide saavutamist.

124 Käesolevas asjas on esiteks selge, et rikkumise asetleidmise perioodil aitas Deltafina aktiivselt ja otse töötlejate kokkuleppe täitmisele kaasa.

125 Toimiku materjalidest nähtub, et Deltafina kaks esindajat, president M. ja kauba sisseostu direktor C. osalesid 13. märtsil 1996. aastal Madridis toimunud töötlejate kokkuleppe esimesel koosolekul, kus arutati toortubaka ostuhinda ja mahte hooajaks 1996/1997 ning sõlmiti hinnakokkulepe. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 95 mainitud faksist, mille WWTE saatis Deltafinale 10. aprillil 1996, nähtub, et viimane aitas aktiivselt kaasa nimetatud kokkuleppe sõlmimisele ja koostas selle kokkuleppe protokolli. Sellest faksist ja Agroexpansióni 22. aprillil 1996 Deltafinale saadetud faksist nähtub ka, et WWTE ja Agroexpansión kaebasid Deltafinale, et Cetarsa ei täitnud kokkulepet.

126 Veel üks töötlejate kokkuleppe koosolek M.-i kohalolekul oli ette nähtud 17. detsembriks 1996. Nii M. kui C. osalesid töötlejate kokkuleppe 30. jaanuari 1997. aasta koosolekul Roomas, kus sõlmiti toortubaka ostuhinna ja koguste kokkulepped hooajaks 1997/1998. Toimikust nähtub, et M.-i valduses oli sel koosolekul Hispaania töötlejate koostatud ja allakirjutatud dokument, milles kajastusid nende erinevate kokkulepete detailid, ning et hiljem hävitas M. selle dokumendi nende samade töötlejate palvel.

127 Edaspidi teavitasid WWTE ja Agroexpansión Deltafinat mitmel korral Hispaania toortubakaturu olukorrast ja kaebasid talle eespool punktis 126 viidatud kokkulepete ning 1997. aasta esimeste kuude jooksul sõlmitud kokkulepete täitmata jätmise üle. 29. aprillil 1997 saatis WWTE M.-ile faksi, milles ta andis teada, et minimaalne (keskmine) hind, mida Cetarsa nõustus tootjatele maksma, rikub töötlejate vahel ja M.-i juuresolekul sõlmitud kokkulepet, mistõttu on võimatu täita kohustust maksta keskmist hinda 50/60 Hispaania peseetat (ESP) kilo kohta. Nimetatud faksile saadetud vastuses, mille M. edastas Deltafina kirjaplangil samal päeval, palus ta WWTE-d „säilitada rahu", märkides, et „alati rohkem maksmine ei aita kedagi". 30. aprillil 1997

saatis Agroexpansión M.-ile faksi, milles ta tõi eriti välja, et „kokkulepped ja koosolekud teiste töötlejaga [olid] jällegi viljatud ja naeruväärsed" ning et ta „täit[is] lepet ja ostis 5 miljonit kilo, kuid maks[is] 30 Hispaania peseetat rohkem kui eelmisel aastal". 9. juuli 1997. aasta faksis kaebas WWTE uuesti Deltafinale Cetarsa käitumise peale, toonitades eriti vajadust „saavutada sektoris rahu" ja „täita kokkulepet ilma kokkuleppeta". Oma faksis märkis WWTE ka järgmist: „Nagu sa mitmel korral ütlesid, ei ole hinnakokkulepe võimalik ilma koguste kokkuleppeta. Koguste kokkulepe ei saa kehtida vaid aasta […] Kokkuleppe [tähtaeg] peab vajaduse korral olema viis aastat [või] vähemalt kolm aastat."

128 1. oktoobril 1997 saatis Agroexpansión Deltafinale faksi, et teda informeerida asjaolust, et WWTE oli nõustunud maksma kõrgemat hinda kui see, milles oli kokku lepitud. Vastuseks nimetatud faksile kirjutas M. WWTE-le samal päeval Deltafina kirjaplangil hoiatuse, et kui see informatsioon osutub õigeks, tekib tõsiseid probleeme ja et tema käitumist võib tõlgendada „jõulise rünnakuna" Agroexpansióni vastu. WWTE esitas Deltafinale oma seisukoha selles küsimuses 2. oktoobri 1997. aasta faksis.

129 6. novembril 1997 saatis WWTE Deltafinale faksi, milles ta teatas muu hulgas, et ta üritab saavutada koguste kokkuleppe „kõigi vahenditega" ja et koosolekul, mille teised töötlejad korraldavad 20. novembril, pakub ta välja „kokkulepete täitmise tagamise suurte tagatisrahade hoiustamise teel, mis kindlustaks kokkulepete täitmise". Sellele faksile oli lisatud tabel informatsiooniga teatud hindade kohta, mida iga Hispaania töötleja maksis.

130 Järgmisel päeval pärast 20. jaanuari 1998. aasta Madridi koosolekut teavitas Taes Deltafinat raamkokkuleppest ostutingimuste kohta hooajaks 1998/1999, milles töötlejad kokku olid leppinud.

131 Agroexpansióni 6. aprilli 1999. aasta tegevusaruandest nähtub, et M. osales 1999. aasta märtsis Hispaania töötlejate ja Anetabiga koosolekul, kus arutati toortubaka hinda ja toortubaka ostukoguste jaotust hooajaks 1999/2000.

132 Lõpuks osales Deltafina 2000. aastal ka töötlejate ja tootjate esindajate läbirääkimistes 1999. aasta toortubaka lisasaagi hinnavahemiku üle. Täpsemalt, seoses Anetabi ühe koosolekuga, mis pidi toimuma 2000. aasta veebruari lõpus, saatis M. Deltafina kirjaplangil 15. veebruaril 2000 faksi Cetarsale, Agroexpansiónile ja WWTE-le, et jagada nendega oma seisukohti, nõuandeid ja ettepanekuid.

133 Arvestades Deltafina osalust iseloomustavaid kõiki objektiivseid asjaolusid, tuleb asuda sisukohale, et ta osales töötlejate kokkuleppes teadlikult ja tahtlikult. Nimelt, Deltafina teadis või pidi kindlasti teadma, et sel kokkuleppel on konkurentsivastane ja õigusvastase eesmärk, mis väljendus muu hulgas konkurentsivastase eesmärgiga koosolekute pidamises, tundliku teabe vahetamises, milles ta kogu rikkumise perioodi vältel aktiivselt osales, ja märkmetes, milles kajastusid tema juures hoiul olevate toortubaka hindade ja koguste teatud kokkulepete üksikasjad. Sellega seoses tuleb lisada, et arvestades Deltafina olulist positsiooni töödeldud tubaka ostu turul Hispaanias ja kontserni Universal turustustegevuse järelevalve ja koordineerimise eest vastutava isiku rolli Euroopas (vt tagapool punktid 142 ja 268–272), oli ta huvitatud sellise konkurentsi piirava tegevuse elluviimisest.

134 Arvestades kõike eeltoodut, tuleb asuda seisukohale, et komisjon on õigesti ja Deltafina kaitseõigusi rikkumata tuvastanud vaidlustatud otsuses, et hageja vastutab töötlejate kokkuleppeks oleva rikkumise eest.

135 Sellest tuleneb, et väite esimene osa tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Väite teine osa, mille kohaselt tegevus, mis pandi süüks Deltafinale, oleks tegelikult tulnud süüks panna tema presidendile

– Poolte argumendid

136 Deltafina väidab, et tegevuse, mis talle süüks pandi, saab süüks panna ainult tema presidendile M.-ile, sest ta tegutses alati töötlejate kokkuleppes oma nimel, mitte äriühingu esindaja või organina.

137 Ta täpsustab, et Hispaania töötlejad valisid M.-i „oma kokkulepete hoidjaks", sest ta tagas erapooletuse ja oli nii Hispaanias, Itaalias kui ka ülejäänud maailmas tubakatööstuses lugupeetud isik.

138 Komisjon palub Deltafina argumendid tagasi lükata.

– Üldkohtu hinnang

139 Tuleb märkida, et toimikus olevast mitmest dokumendist nähtub, et M. osales töötlejate kokkuleppes mitte oma nimel, vaid Deltafina esindajana.

140 Selle kohta on kõigepealt oluline meenutada, et M. on selle äriühingu president.

141 Edasi tuleb märkida, et keelatud kokkuleppe teatud koosolekutel saatis M.-i veel üks Deltafina esindaja, kellel oli selles äriühingus oluline positsioon (vt eespool punktid 125 ja 126). Tuleb ka märkida, et Roomas 30. jaanuaril 1997 (vt eespool punkt 126) peetud koosolek toimus Deltafina büroos ja et erinevad kirjad, mis M. Hispaania töötlejatele töötlejate kokkuleppe raames saatis, olid esitatud äriühingu kirjaplangil. Samuti figureerib selle äriühingu nimi WWTE-le saadetud 29. aprilli 1997. aasta faksis kõrvuti M.-i nimega (vt eespool punkt 127).

142 Lõpuks, on selge, et töötlejate kokkuleppe tegevuses M.-i osalemise eesmärk oli kaitsta Deltafina ärihuve Hispaania turul. Esiteks tuleb mainida, et Deltafina on kontserni Universal turustustegevuse järelevalve ja koordineerimise eest vastutav isik Euroopas ja järelikult on ta otseselt huvitatud oma Hispaania „sõsarühingu" Taes tubakaostu tegevusest. Teiseks, lisaks asjaolule, et Deltafina ostis peaaegu kogu Taese poolt töödeldud tubaka (vaidlustatud otsuse põhjendus 27), sõlmis ta ka töödeldud tubaka ostuks olulisi kokkuleppeid Cetarsa (vaidlustatud otsuse põhjendused 20 ja 29) ja Agroexpansióniga (vaidlustatud otsuse põhjendused 21 ja 29). Nagu nähtub ka toimiku teatud dokumentidest ja nagu kinnitavad kohtuasja pooled, mõjutas Hispaania töötlejate

poolt toortubaka sisseostmisel makstav hind otseselt hinda, mida Deltafina maksis töödeldud tubaka ostmisel (vt ka vaidlustatud otsuse põhjendus 32).

143 Samuti tuleb märkida, et Taes mainib oma 18. veebruari 2002. aasta memorandumis (vt eespool punkt 9), et Deltafina oli huvitatud kokkuleppe sõlmimisest 1999. aasta toortubaka lisasaagi hinnavahemiku suhtes, kuna ta soovis osta täiendavaid koguseid töödeldud tubakat. Tuleb lisada, et mitmes kirjas, mis töötlejate kokkuleppe raames Deltafina ja Hispaania töötlejate vahel saadeti, viidati sõnaselgelt hageja olukorrale.

144 Arvestades eespool tuvastatut, tuleb väite teine osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Väite kolmas osa, mille kohaselt komisjon ei võimaldanud Deltafinal tutvuda teatud teda süüstavate dokumentidega

– Poolte argumendid

145 Deltafina leiab, et kuna komisjon ei võimaldanud tal tutvuda nende dokumentidega, mis tõendasid, et tal oli töötlejate kokkuleppes eestvedaja roll, rikkus ta tema kaitseõigusi ja õigust õiglasele kohtulikule arutamisele.

146 Selle kohta märgib ta, et komisjon ei rahuldanud 23. märtsi 2004. aasta faksiga ja veel kord 24. novembri 2004. aasta faksiga tema saadetud taotlust tutvuda dokumentidega, mille esitasid vastuseks teised vastuväiteteatise adressaatideks olevad ettevõtjad. Peamised asjaolud, millele komisjon vaidlustatud otsuses Deltafinale eestvedaja rolli omistamisel tugineb, on teatud tekstiosad Agroexpansióni ja WWTE vastustest vastuväiteteatisele.

147 Komisjon ei leia, et ta oleks töötlejate kokkuleppes Deltafina eestvedaja rolli tõendamisel tuginenud vastuväiteteatisele Agroexpansióni ja WWTE poolt saadetud vastuste teatud tekstiosadele. Nagu nähtub ka vaidlustatud otsuse põhjendusest 436, kinnitasid Agroexpansión ja WWTE oma vastustes lihtsalt seda rolli või täpsemalt „faktilisi asjaolusid, millest see roll tulenes". Nad ei esitanud ühtki faktilist asjaolu, mida Deltafina vastu ei oleks juba vastuväiteteatises esitatud ja mille suhtes viimane ei oleks seega saanud end kaitsta.

– Üldkohtu hinnang

148 Samadel põhjustel, mida kirjeldatakse eespool punktides 70–73 ja 105, tuleb käesoleva väite osa toetuseks Deltafina esitatud argumendid tulemusetuse tõttu tagasi lükata. Neid uuritakse tagapool kuuenda väite raames, mille Deltafina esitab talle määratud trahvi vähendamise nõude põhjendamiseks.

Väite neljas osa, mille kohaselt komisjon ei ole vastuväiteteatises piisavalt selgelt määratlenud asjaomast kaubaturgu ja geograafilist turgu

– Poolte argumendid

149 Deltafina leiab, et komisjon ei ole vastuväiteteatises piisavalt selgelt määratlenud asjaomast kaubaturgu ja geograafilist turgu ning et selles osas on tema kaitseõigust oluliselt rikutud.

150 Deltafina märgib, et kui see turg oleks vastuväiteteatise määratletud „soovitud selgusega", oleks ta saanud komisjonile esitada faktilisi ja õiguslikke argumente, mis oleksid ta viinud vaidlustatud otsuses esitatust erinevale järeldusele. Täpsemalt oleks see võimaldanud tal esitada argumente asjaomasel turul esindatuse või mitteesindatuse kohta ning tema rolli kohta sellel turul.

151 Komisjon Deltafina argumentidega ei nõustu.

– Üldkohtu hinnang

152 Esiteks tuleb tuvastada, et vastuväiteteatisest nähtub piisavalt selgelt ja täpselt, et asjaomane turg on toortubaka ostu ja esmase töötlemise turg Hispaanias. Nii vastuväiteteatises kui vaidlustatud otsuses (vt eespool punktid 82 ja 83) kirjeldab komisjon

detailselt Hispaanias toortubaka esmase töötlemisega tegelevaid ettevõtjaid – esitades muu hulgas täpsustusi nende toortubaka ostu ja esmase töötlemise tegevuse kohta ning nende omavaheliste kaubandussuhete kohta –, toortubaka tootjaid ja nende esindajaid, Hispaania toortubakasektori erinevaid aspekte, sealhulgas tootmisregioone, tootmismahte ja väärtust, müügiväärtust, toortubakasorte ja nende (kõrgeimat) keskmist tarnehinda ning Hispaania ja ühenduse õigusnorme, mida toortubakale kohaldatakse (vt vastuväiteteatise punktid 15–81). Vastuväiteteatises esitatud komisjoni analüüs võimaldab täielikult aru saada, millised olid selle turu toimimise tingimused, millel konkurentsi kahjustati.

153 Edasi tuleb märkida, et Deltafina poolt vastuväiteteatisele esitatud vastusest nähtub, et ta mitte ainult ei saanud täielikult aru, milline on asjas komisjoni asjaomase turu käsitlus, vaid ta väljendas ka oma seisukohta oma rolli osas sellel turul.

154 Neid asjaolusid arvestades tuleb teise väite neljas osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

155 Arvestades kõiki eespool tuvastatud asjaolusid, tuleb teine väide tagasi lükata.

Kolmas väide, et rikutud on EÜ artikli 81 lõiget 1, määruse nr 1/2003 artiklit 2 ja suuniste [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud kaubandusmõju kontseptsiooni kohta punkti 43 ning et selles osas on põhjendus puudulik

Poolte argumendid

156 Deltafina väidab, et komisjon ei ole piisavalt tõendanud, et asjassepuutuv konkurentsi piirav tegevus mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust.

157 Selle argumendi toetuseks märgib ta kõigepealt, et komisjoni seisukohad on vastuolulised, sest ta kinnitab ühelt poolt vaidlustatud otsuse põhjenduses 316, et „ [k]eelatud kokkulepe töötlejate ja Deltafina vahel […] võib mõjutada [otseselt või kaudselt, tegelikult või võimalikult] Hispaania ja teiste liikmesriikide vahelist kaubandust, kuna [selle] eesmärk oli tagada Hispaania töödeldud tubaka eksport", ja teiselt poolt märgib vaidlustatud otsuse põhjenduses 412, et „[tal] puuduvad vaieldamatud tõendid tootjate ja töötlejate rikkumiste tegelike turumõjude kohta".

158 Edasi kritiseerib Deltafina asjaolu, et komisjon eeldas käesolevas asjas liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamist „vaid ühel objektiivsel põhjusel, et toodet, mis erineb tõenäolise asjaomase turu tootest, võib mõnikord eksportida ka teistele turgudele". Nii võtab komisjon arvesse asjassepuutuvale turule järgnevat turgu, milleks on töödeldud tubaka turg. Lisaks ei kirjelda komisjon sellel järgneval turul „esindatud jõude" ega selgita, kuidas seda saab „konkurentsi seisukohast ja tuntavalt" mõjutada

tegevusega, mis viidi läbi asjaomasel turul. Deltafina leiab ka, et komisjon ei võtnud arvesse, et toortubaka turg on „ainult riigisisene", mistõttu Hispaania ettevõtjatest erinevaid ettevõtjaid seal töötlejatena ei tunnustata ning nad ei saa toortubakat osta Hispaania tootjatelt. Ta lisab, et Hispaaniast toortubakat ei impordita ja Hispaaniasse ei toimu ka toortubaka eksporti.

159 Deltafina heidab komisjonile ette ka suuniste [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud kaubandusmõju kontseptsiooni kohta punkti 43 tähelepanuta jätmist; selles punktis on ette nähtud, et „konkurentsiasutus, kes väidab, et mõni kokkulepe võib liikmesriikidevahelisele kaubandusele avaldada kaudset või võimalikku mõju, peab selgitama, mil moel antud kokkulepe võib nimetatud mõju avaldada", ja et „ühenduse õiguse kohaldatavuse tuvastamiseks ei piisa ainult oletuslikust või spekulatiivsest mõjust" [siin ja edaspidi mitteametlik tõlge].

160 Lõpuks väidab Deltafina, et asjassepuutuv kokkulepe on „ühe liikmesriigi territooriumi hõlmav kokkulepe" suuniste [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud kaubandusmõju kontseptsiooni kohta punktide 78–82 tähenduses. Ta lisab, et nimetatud suuniste kohaselt „seisneb nende kokkulepete võime konkurentsi kahjustada peamiselt nende võimes tõrjuda välja teiste liikmesriikide konkurendid". Kuid vaidlustatud otsuses ei esitatud mingeid asjaolusid, millest oleks käesolevas asjas saanud tuvastada sellise väljatõrjumise mõju esinemist. Tegelikult on Deltafina sõnul õigusnormidest tulenevad piirangud, mis takistavad Hispaanias välismaiste ümbertöötlemisettevõtjate asutamist, ja toortubakale omased tunnused, mille tõttu tuleb see toode kohe pärast lõikust lõikuskoha läheduses ümber töödelda, asjaolud, mis „muudavad vähetõenäoliseks isegi kaudse mõju esinemise, mille korral võib ainult oletuslik kaubanduse mõjutamine muutuda võimalikuks mõjutamiseks".

161 Komisjon leiab, et kolmas väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

162 Kõigepealt toonitab ta, et liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamise tingimus on täidetud, kui faktiliste ja õiguslike asjaolude kogumist nähtub, et asjassepuutuva kokkuleppega saab piisava tõenäosusega otseselt või kaudselt, tegelikult või võimalikult mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust. Järelikult ei ole EÜ artikli 81 kohaldamise seisukohast vaja tõendada, et kaubandust tegelikult mõjutatakse.

163 Edasi märgib komisjon, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 316 ja 317 on välja toonud ta põhjused, miks mõjutas asjassepuutuv konkurentsi piirav tegevus „võimalikult" liikmesriikidevahelist kaubandust. Tema hinnangul ei ole vaidlustatud otsuse põhjenduste 316 ja 412 vahel mingit vastuolu.

164 Lisaks ei vaidlusta komisjoni arvates Deltafina seda, et toortubaka ostuhinna kokkulepe võib mõjutada töödeldud tubaka hinda, ega seda, et Hispaania töödeldud tubakas läheb peamiselt ekspordiks. Ta leiab, et neid asjaolusid arvestades ei olnud ta kohustatud kirjeldama töödeldud tubaka turgu, järeldamaks, et keelatud kokkulepe võis mõjutada selle toote eksporti.

165 Lõpuks vaidleb komisjon vastu ka Deltafina etteheidetele, et kuna asjassepuutuv kokkulepe on ühe liikmesriigi territooriumit hõlmav kokkulepe, on ta kohustatud tõendama, et sellel oli teiste liikmesriikide konkurente väljatõrjuv mõju. Selles osas viitab ta eriti vaidlustatud otsuse põhjendusele 317.

Üldkohtu hinnang

166 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et EÜ artiklites 81 ja 82 sätestatud liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamise tingimuse tõlgendamisel ja kohaldamisel tuleb lähtuda selle tingimuse eesmärgist – määrata konkurentsinormide seisukohast kindlaks ühenduse õiguse kohaldumisala võrreldes liikmesriikide asjakohaste normidega. Seetõttu kohaldatakse ühenduse õigust igale keelatud kokkuleppele ja tegevusele, mis võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust viisil, mis võib takistada liikmesriikidevahelise ühisturu loomist, eriti isoleerides siseriiklikke turge või muutes ühisturul konkurentsi struktuuri (31. mai 1979. aasta otsus kohtuasjas 22/78: Hugin Kassaregister ja Hugin Cash Registers *vs*. komisjon, EKL 1979, lk 1869, punkt 17, ning 25. oktoobri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-475/99: Ambulanz Glöckner, EKL 2001, lk I-8089, punkt 47).

167 Liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamiseks peab otsusest, kokkuleppest või tegevusest kõigi objektiivsete faktiliste või õiguslike asjaolude põhjal olema piisavalt suure tõenäosusega võimalik järeldada, et see otsus, kokkulepe või tegevus mõjutab otseselt või kaudselt, tegelikult või võimalikult liikmesriikidevahelist kaubandust ja seda viisil, mis annab alust arvata, et see võib takistada liikmesriikidevahelise ühisturu loomist. Lisaks ei tohi see mõju olla väike (Euroopa Kohtu 28. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-306/96: Javico, EKL 1998, EKL 1998, lk I-1983, punkt 16, ja eespool punktis 166 viidatud kohtuotsus Ambulanz Glöckner, punkt 48).

168 Nii mõjutatakse ühendusesisest kaubandust üldjuhul mitme sellise asjaolu koosmõjul, mis eraldi võetuna ei pruugi iseenesest määravad olla (Euroopa Kohtu 21. jaanuari 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-215/96 ja C-216/96: Bagnasco jt, EKL 1999, lk I-135, punkt 47, ja 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-359/01 P: British Sugar *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-4933, punkt 27).

169 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei nõua EÜ artikli 81 lõige 1, et selles sättes viidatud kokkulepped mõjutaksid ühendusesisest kaubandust tuntavalt, vaid nõuab, et oleks tõendatud, et need kokkulepped on oma laadilt niisuguse mõjuga (eespool Euroopa Kohtu 23. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-238/05: Asnef-Equifax ja Administración del Estado, EKL 2006, lk I-11125, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

170 Käesolevas asjas tuleb asuda seisukohale, et vaidlustatud otsuses on komisjon õiguslikult piisavalt tõendanud, et töötlejate kokkulepe võis mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.

171 Täpsemalt, komisjon on vaidlustatud otsuse põhjenduses 316 õigesti järeldanud, et EÜ artikli 81 kohaldamise see tingimus on täidetud niisuguse asjaolu seisukohast, et töötlejate kokkulepe võis mõjutada töödeldud tubaka eksporti Hispaaniast teistesse liikmesriikidesse.

172 Nagu nähtub ka vaidlustatud otsuse erinevatest lõikudest (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 20, 23, 27, 32 ja 84), tuleb selle kohta märkida, et esiteks mõjutab toortubaka ostuhind otseselt töödeldud tubaka hinda ja teiseks läheb Hispaania töödeldud tubakas peamiselt ekspordiks. Need asjaolud, mida Deltafina ei vaidlusta, tõendavad piisavalt, et töötlejate kokkulepe mõjutas Hispaania töödeldud tubaka eksporti, mistõttu Deltafina ei saa väita, et komisjon ei ole kirjeldanud selle toote turul „esindatud jõude".

173 On tõsi, et hinnates, kas liikmesriikidevahelise kaubanduse tingimus on täidetud, võttis komisjon arvesse toodet – töödeldud tubakat –, mis on asjaomase turuga võrreldes järgmise turu toode. Kuid nagu Deltafina ka ise hagiavalduses sõnaselgelt

kinnitab, on see lähenemine kooskõlas nii kohtupraktikaga, mille kohaselt võib mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele olla kaudne (vt eespool punkt 167), kui ka suunistega [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud kaubandusmõju kontseptsiooni kohta. Nende suuniste punktis 38 on muu hulgas märgitud, et „[k]audne mõju avaldub tihti seoses toodetega, mis on seotud mõne kokkuleppe või tegevuse valdkonda kuuluva tootega", et „kaudne mõju võib tekkida siis, kui kokkulepe või tegevus avaldab mõju sellise ettevõtja piiriülesele majandustegevusele, kes kasutab antud kokkuleppe või tegevuse rakendusalasse kuuluvat toodet või sõltub sellest muul viisil" ja et „selline mõju võib tekkida näiteks siis, kui kokkulepe või tegevus hõlmab vahesaadust, millega ei kaubelda, kuid mis on seotud kauplemiseks ettenähtud lõpptoote tarnimisega".

174 Lisaks ei ole komisjoni järeldus, et töötlejate kokkulepe mõjutab Hispaania töödeldud tubaka eksporti ja järelikult ka liikmesriikidevahelist kaubandust, mingil viisil vastuolus vaidlustatud otsuse põhjenduses 412 esitatud kinnitusega, et „[tal] puuduvad vaieldamatud tõendid tootjate ja töötlejate rikkumiste tegelike turumõjude kohta; nimelt on tagantjärgi võimatu kindaks teha, milline oleks olnud Hispaania toortubakaturu hinnatase juhul, kui ei oleks esinenud asjassepuutuvat konkurentsi piiravat tegevust". Selle kinnitusega, mis on esitatud rikkumise raskuse uurimise osas, on komisjon vaid konstateerinud, et ta ei saa täpselt määratleda töötlejate kokkuleppega turule tegelikult avaldatava mõju ulatust. Ta ei välista aga, et keelatud kokkuleppel võib selline mõju olla. Vastupidi, nagu on üksikasjalikult kirjeldanud vaidlustatud otsuse punktides 245–259, võttis komisjon rikkumise raskuse hindamisel arvesse asjaolu, et alates 1998. aastast oli töötlejate kokkuleppel tegelik mõju turule.

175 Eespool esitatud põhjustel tõendatakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 316 esitatud komisjoni arutluskäigus piisavalt, et töötlejate kokkulepe võis mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust; seega ei tule uurida Deltafina kriitikat vaidlustatud otsuse punktis 317 komisjoni esitatud täiendava argumendi kohta, et „juba iseenesest asjaolu, et kokkulepe hõlmab liikmesriigi kogu territooriumi, aitab kaasa siseriiklike turgude lõhestatusele, takistades turgude omavahelist majanduslikku põimumist, mis on [EÜ] asutamislepingu eesmärk".

176 Lõpuks, mis puudutab töötlejate kokkuleppe tuntavat mõju kaubandusele, siis tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 317 toonitas komisjon, et kokkuleppes osalesid kõik Hispaania tunnustatud töötlejad, et nad ostsid igal aastal peaaegu kogu Hispaania toortubakatoodangu, et kokkulepe puudutas igat liiki nii ostetud toortubakat ja et toortubakas müüdi pärast töötlemist peamiselt ainult ekspordiks. Need erinevad asjaolud tõendavad õiguslikult piisavalt, et töötlejate kokkuleppel oli tuntav mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele.

177 Kõigist eespool toodud kaalutlustest tuleneb, et kolmas väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

178 Järelikult tuleb vaidlustatud otsuse tühistamise nõue jätta rahuldamata.

3. *Trahvisumma vähendamise nõue*

Neljas väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artiklit 2 ja artikli 23 lõiget 2, suuniste punkti 1 A ja punkti 5 alapunkti d, proportsionaalsuse ning „võrdse kohtlemise ja karistamise" põhimõtet ning et selles osas on põhjendus puudulik

Vaidlustatud otsuse kokkuvõte

179 Komisjon uurib vaidlustatud otsuse adressaatidele määratavate trahvide küsimust selle otsuse põhjendustes 404–458.

180 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 405 tuletab ta meelde, et trahvisumma määramiseks tuleb tal arvesse võtta rikkumise raskust ja kestust.

181 Et rikkumise raskusest sõltuvalt fikseerida trahvi lähtesumma, hindas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 407–414 esiteks asjassepuutuvatele rikkumistele „omast" raskust.

182 Nii märkis ta kõigepealt vaidlustatud otsuse põhjenduses 407, et selle hinnangu andmiseks peab ta võtma arvesse rikkumise olemust, tegelikku mõju turule, kui see on mõõdetav, ja asjassepuutuva geograafilise turu suurust.

183 Edasi märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 408, et „Hispaania toortubakatoodang moodustab 12% ühenduse toodangust", et „külvipind selles riigis on 14 571 hektarit, millest enamus asub Extremadura (84%), Andaluusias (11,5%) ja Kastiilia-Léoni (3%) autonoomses piirkonnas" ja et „turg on suhteliselt väike ning kontsentreerunud ühte Hispaania regiooni".

184 Lisaks mainis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 409, et „rikkumine on siiski käsitletav väga raske rikkumisena, sest see seisneb Hispaanias erinevate toortubakasortide hindade kindlaksmääramises ja koguste jagamises".

185 Täpsemalt, mis puudutab tootjate esindajaid, siis märkis ta vaidlustatud otsuse põhjenduses 410, et nemad osalesid kokkulepetes ja/või kooskõlastatud tegevuses, mille peamine eesmärk oli fikseerida iga toortubakasordi kvaliteediklassi hinnavahemik – mille raames räägiti eraldi läbi toortubaka lõplik tarnehind – ja keskmine miinimumhind tootja ja tootjate rühma kohta. Ta lisab, et kuigi need hinnavahemikud olid väga suured, võides sama toortubakasordi miinimum- ja maksimumkvaliteediklassi osas varieeruda 100–380%, oli tootjate esindajate eesmärk iga tootja ja tootjate rühma suhtes keskmise miinimumhinna kokkuleppimisel tõsta oma toortubaka lõplikku müügihinda kõrgemale tasemest, mis oleks tekkinud vaba konkurentsi tingimustes.

186 Hispaania töötlejate ja Deltafina osas toonitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 411, et lisaks sellele, et nad leppisid kokku iga toortubakasordi kvaliteediklassi hinnavahemikus ja täiendavates tingimustes, „leppisid nad ka salaja kokku mitmes muus hinda ja koguseid puudutavas aspektis, muu hulgas iga toortubakasordi – eri

kvaliteedid koos – (kõrgeim) keskmine tarnehind ja iga töötleja ostetav toortubaka ostukogus". Ta lisab, et alates 1998. aastast seadsid nad sisse keerulised hüvitis- ja ülekandemehhanismid, et tagada oma salajase hinna- ja kogusekokkuleppe täitmine.

187 Lõpuks mainib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 412, et tal „puuduvad vaieldamatud tõendid tootjate ja töötlejate rikkumiste tegelike turumõju kohta", kuna „tagantjärgi on võimatu kindaks teha, milline oleks olnud Hispaania toortubakaturu hinnatase juhul, kui ei oleks esinenud asjassepuutuvat konkurentsi piiravat tegevust". Järgmises põhjenduses mainib ta, et „võib siiski märkida, et vähemalt alates aastast 1998 – tänu hinna ja koguse salajasele kooskõlastamisele enne ja pärast külvilepingute sõlmimist ning kuni lõplike lepingute sõlmimiseni – toimis töötlejate kokkulepe täielikult ja seda järgiti ning see pidi avaldama turule tegelikku mõju".

188 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 414 märkis komisjon, et eespool toodud kaalutlustest tuleb järeldada, et mõlemad rikkumised tuleb kvalifitseerida „väga raskeks rikkumiseks". Ta täpsustab aga, et ta „võtab arvesse, et kaubaturg on suhteliselt väike".

189 Edasi kohaldas komisjon asjassepuutuvate ettevõtjate suhtes erineva kohtlemise strateegiat, märkides, et „arvesse tuleb võtta iga ettevõtja osakaalu ja järelikult nende ebaseadusliku tegevuse tegelikku mõju konkurentsile, et igale ettevõtjale määratud trahvi

hoiatav mõju oleks proportsionaalne tema panusega karistatavasse õigusvastasesse tegevusse" (vaidlustatud otsuse põhjendus 415).

190 Nii eristab ta esiteks töötlejate kokkulepet (vaidlustatud otsuse põhjendused 416–424) ja teiseks tootjate esindajate kokkulepet (vaidlustatud otsuse põhjendused 425–431).

191 Edasi, mis puudutab töötlejate kokkulepet, siis leiab komisjon, et „trahvid tuleb astmestada vastavalt iga isiku panusele õigusvastases tegevuses ja nende positsioonile asjaomasel turul" (vaidlustatud otsuse põhjendus 416).

192 Selle kohta märgib komisjon, et „Deltafinale tuleks määrata kõige kõrgem lähtesumma, kuna Deltafinal oli Hispaania töödeldud toortubaka peamise ostjana turul eriti tähtis roll (tema kaubandussuhteid Cetarsa, Agroexpansióni ja Taesega kirjeldatakse põhjendustes 20, 21 ja 27)". Komisjon leiab, et „Deltafina ostuvõime tõttu võis ta rohkem kui keegi teine mõjutada Hispaania töötlejate käitumist" (vaidlustatud otsuse põhjendus 417).

193 Hispaania töötlejate osas asus komisjon seisukohale, et nende „panust" õigusvastasesse tegevusse „võib suures osas sarnaseks pidada" (vaidlustatud otsuse põhjendus 418). Tema hinnangul tuleb aga arvesse võtta iga töötleja suurust ja turuosa.

194 Eelkirjeldatu alusel liigitas komisjon Hispaania töötlejad kolme kategooriasse:

– esimesse kategooriasse liigitab ta Cetarsa, tuginedes asjaolule, et umbes 67% osalusega Hispaania toortubaka ostu turul on ta ülekaalukalt esimene töötleja Hispaanias ning seetõttu tuleb talle määrata kõige kõrgem lähtesumma (vaidlustatud otsuse põhjendus 419);

– teise kategooriasse liigitab ta Agroexpansióni ja WWTE, tuginedes sellele, et neil on mõlemal umbes 15% turuosa ning seetõttu tuleb neile määrata sama lähtesumma (vaidlustatud otsuse põhjendus 420);

– lõpuks liigitab ta kolmandasse kategooriasse Taese, põhjusel, et tal on vaid 1,6% turuosa ning seetõttu tuleb talle määrata kõige väiksem lähtesumma (vaidlustatud otsuse põhjendus 421).

195 Et tagada trahvi hoiatav mõju, otsustas komisjon lisaks kohaldada Agroexpansiónile ja WWTE-le määratud trahvi lähtesumma suhtes kordajat. Kuigi nendel kahel äriühingul oli Hispaanias suhteliselt väike turuosa, kuulusid nad komisjoni hinnangul rahvusvahelistesse kontsernidesse, millel on „oluline majanduslik ja rahaline jõud", ning „tegutsesid oma vastavate emaettevõtjate määravate juhtnööride kohaselt" (vaidlustatud otsuse põhjendus 422). Komisjoni arvates on järelikult vaja kindlasti nendele äriühingutele määratud trahvi lähtesummat suurendada, kasutades selleks kordajat, võttes arvesse kontsernide suurust, millesse nad kuuluvad, ja nende suurust võrreldes teiste Hispaania töötlejatega (vaidlustatud otsuse põhjendus 423). Nii

kohaldas ta WWTE lähtesumma suhtes kordajat 1,5 ehk suurendas trahvi 50% ja Agroexpansióni lähtesumma suhtes kordajat 2 ehk suurendas trahvi 100%.

196 Neid asjaolusid arvesse võttes määras komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 424 kindlaks trahvi lähtesummad järgmiselt:

– Deltafina: 8 000 000 eurot

– Cetarsa: 8 000 000 eurot

– WWTE: 1 800 000 eurot × 1,5 = 2 700 000 eurot

– Agroexpansión: 1 800 000 eurot × 2 = 3 600 000 eurot

– Taes: 200 000 eurot

197 Lõpuks asus komisjon tootjate esindajate osas seisukohale, et igale neist tuleb määrata sümboolne trahv 1000 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendused 425 ja 430). Ta õigustab oma seisukohta sellega, et „standardlepingute kollektiivseid läbirääkimisi reguleeriv õiguslik raamistik võis tekitada olulisi kahtlusi tootjate esindajate ja töötlejate tegevuse seaduslikkuse suhtes selles väga spetsiifilises standardlepingute kollektiivsete läbirääkimiste kontekstis" (vaidlustatud otsuse põhjendus 428). Ta märgib ka,

et „lisaks olid nende standardlepingute läbirääkimiste toimumine ja tulemused üldiselt teada ja […] enne käesoleva menetluse algatamist ei seadnud ükski ametiasutus kahtluse alla nende vastavust ühenduse või Hispaania õigusele" (vaidlustatud otsuse põhjendus 429).

Poolte argumendid

198 Neljandas väites, mille Deltafina esitab teise võimalusena, leiab ta, et komisjon ei ole rikkumise raskuse hindamisel ja trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel järginud suuniseid ning rikkunud proportsionaalsuse ja „võrdse kohtlemise ja karistamise" põhimõtet. Tema hinnangul ei ole vaidlustatud otsus selles osas piisavalt põhjendatud.

199 Neljanda väite raames esitab Deltafina rea etteheiteid ja argumente, mille võib jagada seitsmeks väiteosaks.

200 Esiteks kritiseerib ta asjaolu, et komisjon kvalifitseeris rikkumise „väga raskeks", tuvastades samas, et asjaomane turg oli „suhteliselt väike".

201 Teiseks leiab Deltafina, et komisjon kvalifitseeris rikkumise „väga raskeks", omamata mingeid tõendeid selle kohta, et rikkumisel oli tegelik mõju turule, mistõttu rikkus ta suuniste punkti 1A. Tuginedes oma majandusspetsialisti 13. jaanuari 2005. aasta aruandele, kinnitab hageja, et tõenäoliselt ei avaldanud süüks pandud tegevus mõju Hispaania toortubaka turule. Täpsemalt tõendab see aruanne, et Hispaania tubaka põhiliste sortide hind rikkumise perioodil mitte ei vähenenud või ei jäänud samaks,

vaid suurenes 21% ning et Hispaania tubaka hind samal perioodil „jõudis väga lähedale Euroopa ja […] maailma hindadele".

202 Kolmandaks väidab Deltafina, et vaidlustatud otsuses on vasturääkivusi, kuna ühelt poolt märgib komisjon põhjenduses 413, et „töötlejate kokkulepe toimis täielikult ja seda järgiti" ning teiselt poolt kinnitab põhjendustes 85, 88, 111, 113, 122, 126, 130, 133, 144, 175, 186, 206, 229, 231, 232, 233, 235, 239, 244, 255, 256, 257, 284, 294, 295, 296, 307 ja 319 vastupidist.

203 Neljandaks leiab Deltafina, et komisjon on moonutanud fakte, märkides vaidlustatud otsuse põhjenduses 417, et Deltafina oli Hispaania töödeldud tubaka peamine ostja ja et tema ostujõud võimaldas tal mõjutada Hispaania töötlejate tegevust. Oma argumentide toetuseks viitab ta uuesti oma majandusspetsialisti 13. jaanuari 2005. aasta aruandele, täpsemalt selle aruande tabelile nr 5, millest nähtub, et rikkumise perioodil oli Hispaania töödeldud tubaka ostu seisukohast tema turuosa 27,5%, Dimoni (k.a Agroexpansión) turuosa 25,2%, Cetarsa turuosa 31,6% ja Standard Commercial Tobacco Co., Inc. (k.a WWTE) turuosa umbes 15%.

204 Samuti väidab Deltafina, et vastupidi Euroopa Liidu Teatajas määruse nr 1/2003 artikli 30 nõuete kohaselt avaldatud vaidlustatud otsuse kokkuvõttes märgitule ei olnud ta „kolme Hispaania töötleja kõige olulise[m] klien[t]". Tuginedes eespool viidatud majandusspetsialisti aruande tabelile nr 7, täpsustab ta, et rikkumise perioodil ostis ta oma „sõsarühingu" Taes kogu toodangu, keskmiselt 32,3% Cetarsa toodangust, keskmiselt 19,8% Agroexpansióni toodangust ja väga vähe WWTE toodangut. Tegelikult

oli Deltafina hinnangul Cetarsa peamine klient Altadis, SA (varem Tabacalera), kes oli tema „ammu väljakujunenud klient" ja kellega ta oli seotud, Agroexpansióni klient oli kontsern Dimon ning WWTE klient kontsern Standard.

205 Lõpuks kritiseerib Deltafina komisjoni seisukohta, et Hispaania töödeldud tubaka ostuturu turuosade kindlaksmääramisel tuleb tähelepanuta jätta tehingud Cetarsa ja Tabacalera/Altadise vahel (vt tagapool punkt 218).

206 Viiendaks märgib Deltafina, et komisjon möönab vaidlustatud otsuses, et „standardlepingute kollektiivseid läbirääkimisi reguleeriv õiguslik raamistik võis tekitada olulisi kahtlusi tootjate esindajate ja töötlejate tegevuse seaduslikkuse suhtes" (vaidlustatud otsuse põhjendus 428) ja et „nende standardlepingute läbirääkimiste toimumine ja tulemused olid üldiselt teada ja […] enne käesoleva menetluse algatamist ei seadnud ükski ametiasutus kahtluse alla nende vastavust ühenduse või Hispaania õigusega" (vaidlustatud otsuse põhjendus 429). Ta täheldab, et nende asjaolude tõttu määras komisjon sümboolse trahvi 1000 eurot ainult tootjatele ja kritiseerib seda, et komisjon ei selgitanud vaidlustatud otsuses, miks talle sellist trahvi ei määratud. Ta märgib ka, et komisjon rikkus suuniste punkti 5 alapunkti d, milles sätestatakse, et kui määratakse sümboolne trahv 1000 eurot, tuleks „[s]ellise trahvi määramist […] põhjendada otsuse tekstis".

207 Tuginedes „võrdse karistamise" põhimõttele, heidab Deltafina kuuendaks komisjonile ette seda, et viimane ei võtnud rikkumise raskuse hindamisel arvesse asjaolu, et erinevalt Hispaania töötlejatest ei pandud talle süüks „tegevust õigusvastastes kokkulepetes ja vertikaalsetes läbirääkimistes tootjate ning nende ühenduste ja ühistutega".

208 Lõpuks, seitsmendaks väidab Deltafina, et komisjon rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, kuna ta kaldus oluliselt kõrvale oma varasemast otsustuspraktikast keelatud kokkulepete valdkonnas trahvide määramise alal, karistades ainult neid ettevõtjaid, kes tegutsesid kaubaturul, kus rikkumise aluseks olevad asjaolud aset leidsid. Viidates oma majandusspetsialisti 13. jaanuari 2005. aasta teisele aruandele, väidab ta, et seda tüüpi kokkuleppeid karistati aastatel 1991–2004 trahviga, mille lõppsumma oli keskmiselt 0,91% asjaomase turu väärtusest. Talle ei ole mõistetav ka see, et komisjon ei toonud vaidlustatud otsuses välja põhjuseid, miks oli komisjonil vaja oma varasemast otsustuspraktikast kõrvale kalduda.

209 Arvestades eespool toodud põhjendusi, palub Deltafina Üldkohtul talle määratud trahvi vähendada.

210 Komisjon leiab, et ükski neljanda väite osa ei ole põhjendatud.

211 Esiteks leiab komisjon, et ta on trahvi lähtesumma arvutamisel arvesse võtnud, et asjaomane turg on väike, ja seda hoolimata asjaolust, et asjassepuutuv rikkumine oli laadilt „väga raske".

212 Teiseks ei nõustu komisjon Deltafina argumendiga, et tal puudusid tõendid asjassepuutuva rikkumise turule avaldatava tegeliku mõju kohta.

213 Selle kohta märgib ta kõigepealt, et hindade kindlaksmääramist ja tarneallikate jagamist puudutav konkurentsi piirav tegevus on juba iseenesest väga raske rikkumine, isegi kui puuduvad tõendid selle tegevuse tegeliku mõju kohta turule (Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-348/94: Enso Española *vs.* komisjon,

EKL 1998, lk II-1875, punkt 232, ja eespool punktis 77 viidatud kohtuotsus European Night Services jt *vs.* komisjon, punkt 136).

214 Seejärel, viidates vaidlustatud otsuse põhjendusele 413, kordab ta, et töötlejate kokkulepe toimis täielikult ja seda järgiti vähemalt alates 1998. aastast; ta kinnitab, et mõistlikult võis järeldada, et kokkuleppel võis olla mõju turule, isegi kui see ei ole mõõdetav. Ta lisab, et kui kokkulepe ei oleks saanud mõjutada toortubaka hinna kujunemist, ei oleks töötlejatel ja Deltafinal olnud mingit motivatsiooni seda kokkulepet täita enam kui viis aastat.

215 Veel kinnitab komisjon, et Deltafina majandusspetsialisti 13. jaanuari 2005. aasta aruanne ei tõenda, et töötlejate kokkuleppel ei olnud tegelikku mõju turule.

216 Kolmandaks väidab komisjon, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 413 esitatu ei ole vastuolus ühegi muu vaidlustatud otsuse põhjendusega, millele Deltafina viitab.

217 Neljandaks märgib komisjon, et ta ei ole rikkunud õigusnormi, tuvastades, et Deltafinal oli Hispaania töödeldud toortubaka ostuturul eriti tähtis roll.

218 Selle kohta tähendab komisjon, et Deltafina nimetatud majandusspetsialisti 13. jaanuari 2005. aasta aruandes on töödeldud tubaka ostjate hulgas mainitud ka Cetarsat, kuigi viimane ei ostnud töödeldud tubakat kolmandatelt isikutelt. Ta kinnitab, et kui see majandusspetsialist arvas Hispaania töödeldud tubaka kogu müügituru hulka Cetarsa müügi Tabacalera/Altadisele, ei vasta selles aruandes esitatud andmed tegelikkusele, kuna viimati nimetatud tehinguid „ei saa võrrelda müügiga kolmandatest

isikutest eksportijatele (nagu Universal/Deltafina, Standard ja Dimon), kes tagavad töötlejate kokkuleppe toimimise". Komisjon mainib, et kuni 1990. aastate keskpaigani müüs Cetarsa praktiliselt kogu tema töödeldud tubaka Tabacalerale ja et neid kahte ettevõtjat kontrollis riik vähemalt kuni 1998. aastani. Tema hinnangul olid töötlejate kokkuleppe esimestel aastatel, st 1996–1998 Tabacalera ja Cetarsa vahelised äritehingud võrreldavad kontsernisisese müügiga, mida ei saa võtta arvesse kolmandate isikute ostetud tubakakoguste arvutamisel („eksporttubakas"). Komisjoni hinnangul oli Hispaania töödeldud tubaka ostuturul aastatel 1996–2001 Deltafina keskmine turuosa – kui välja arvata Cetarsa müük Tabacalera/Altadisele – selgelt suurem kui 27,5% ja igal juhul kõige suurem.

219 Komisjon lisab, et puudub igasugune kahtlus selles, et Deltafina oli ka Cetarsa, Agroexpansióni ja Taese põhiline klient.

220 Lõpuks märgib komisjon, viidates vaidlustatud otsuse teatud lõikudele, et Deltafinal oli töötlejatega veel teisigi „kaubandussuhteid", arvestades, et „ta oli sõlminud Cetrasaga lepingu osa Taese ja Agroexpansióni tubaka käitlemiseks ja sortimiseks".

221 Komisjon leiab, et tänu Taese, Agroexpansióni ja Cetarsa tubaka ostmisele ning lepingutele Cetarsaga Taese tubaka töötlemiseks oli Deltafinal „eriline positsioon" Hispaania turul.

222 Viiendaks väidab komisjon, et ta on vaidlustatud otsuses piisavalt põhjendanud hinnangut tagajärgede kohta, mida Hispaania õigusnormidest tulenev ebakindlus asjassepuutuvate erinevate ettevõtjate ja nende ühenduste käitumisele võis tekitada.

223 Kuuendaks lükkab komisjon põhjendamatuna tagasi kriitika, et arvesse ei ole võetud asjaolu, et Deltafinale ei pandud süüks osalemist „õigusvastastes vertikaalsetes läbirääkimistes ja suhtlemises tootjate ning nende ühenduste ja ühistutega".

224 Seitsmendaks väidab komisjon, et tal ei ole kunagi, ei formaal-juriidiliselt ega mitteametlikult, olnud kohustust järgida trahvide suuruse arvutamist puudutavat otsustuspraktikat, millele Deltafina viitab. Lisaks tuletab ta meelde, et määruse nr 1/2003 alusel on tal trahvide määramisel lai kaalutlusruum, et ta hindab rikkumise raskust mitme asjaolu alusel, mis ei ole loetletud talle siduvas või ammendavas arvessevõetavate tegurite nimekirjas, ja et tema varasem otsustuspraktika ei ole konkurentsi valdkonnas iseenesest trahvi määramisel õiguslikuks aluseks, sest selleks on ainult määrus nr 1/2003.

Üldkohtu hinnang

225 Enne Deltafina esitatud erinevate argumentide uurimise juurde asumist tuleb välja tuua paar üldist tähelepanekut trahvisummade kindlaksmääramise ja täpsemalt rikkumise raskuse hindamise kohta.

– Üldised tähelepanekud

226 Määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 3 on sätestatud, et „[t]rahvisumma määramisel võetakse arvesse nii rikkumise raskust kui ka kestust". Sama norm oli sätestatud määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 teises lõigus, mida kohaldati käesolevas asjas rikkumise toimepanemise ajal.

227 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on komisjonil trahvisummade kindlaksmääramisel kaalutlusruum, et suunata ettevõtjate tegevust konkurentsieeskirjadest kinnipidamisele (Üldkohtu 6. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-150/89: Martinelli *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-1165, punkt 59; 11. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-49/95: Van Megen Sports *vs.* komisjon, EKL 1996, lk II-1799, punkt 53, ja 21. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas T-229/94: Deutsche Bahn *vs*. komisjon, EKL 1997, lk II-1689, punkt 127).

228 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb samuti, et ühenduse konkurentsiõiguse rikkumiste raskuse määramisel tuleb lähtuda mitmest tegurist, nagu asjaomase juhtumi eripärased asjaolud, selle kontekst ja trahvide hoiatav mõju, kuigi puudub siduv või ammendav loetelu teguritest, millega tuleb arvestada (vt Euroopa Kohtu 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs*. komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punkt 241, ja eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus Dalmine *vs.* komisjon, punkt 129).

229 Käesolevas asjas nähtub vaidlustatud otsusest, et komisjon määras eri adressaatide trahvisummad kindlaks suunistes kehtestatud üldkohaldatava meetodi alusel, kuigi ta suunistele vaidlustatud otsuses sõnaselgelt ei viita.

230 Kuigi suuniseid ei saa lugeda õigusnormideks, mida ametiasutus igal juhul peab järgima, sätestavad need siiski praktikat väljendava käitumisnormi, mida ametiasutus konkreetsel juhtumil ei või eirata, kui ta ei esita võrdse kohtlemise põhimõttega kooskõlas olevaid põhjendusi (vt Euroopa Kohtu 18. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-397/03 P: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-4429, punkt 91). Kuigi komisjon on suunistes täpsustanud rikkumise raskuse hindamise lähtekohti, ei takista see selle teguri hindamist tervikuna kõigi asjassepuutuvate asjaolude põhjal, sealhulgas asjaolude põhjal, mida suunistes sõnaselgelt ei ole märgitud (Üldkohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02–T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-5169, punkt 237).

231 Suunistes sätestatud meetodi kohaselt lähtub komisjon asjaomastele ettevõtjatele määratavate trahvisummade arvutamisel summast, mis on kindlaks määratud rikkumisele „omase" raskuse põhjal. Selle raskuse hindamisel tuleb arvesse võtta rikkumise laadi, tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta, ja asjaomase geograafilise turu suurust (suuniste punkti 1A esimene lõik).

232 Rikkumised jagunevad kolme kategooriasse: „kerged rikkumised", mille eest on ette nähtud trahvisumma 1000 eurot–1 miljon eurot, „rasked rikkumised", mille eest on ette nähtud trahvisumma 1–20 miljonit eurot, ja „väga rasked rikkumised", mille eest on ette nähtud trahvisumma rohkem kui 20 miljonit eurot (punkti 1A teise lõigu esimene kuni kolmas taane). Väga rasked rikkumised on komisjoni täpsustuse kohaselt üldjuhul horisontaalsed piirangud, näiteks hinnakartellid ja turujagamiskvoodid või muud meetmed, mis ohustavad siseturu nõuetekohast toimimist, näiteks riikide turgude eraldamine üksteisest ja sisuliselt monopoolses seisundis olevate ettevõtjate turgu valitseva seisundi ilmne ärakasutamine (punkti 1A teise lõigu kolmas taane).

233 Veel tuleb välja tuua, et eespool punktis 231 märgitud kolmel rikkumise raskuse hindamise aspektil ei ole uurimise igakülgsel hindamisel sama kaal. Rikkumise laad on kõige olulisem „väga raskeks" kvalifitseeritud rikkumiste puhul. Suunistes sisalduvast väga raskete rikkumiste kirjeldusest nähtub, et kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus, mille eesmärk on hindade kindlaksmääramine või turu jagamine, võivad ainuüksi oma laadi tõttu tuua kaasa kvalifitseerimise väga raskeks rikkumiseks, ilma et oleks vaja, et kõnealusel käitumisel oleks teatav mõju või geograafiline ulatus. Seda järeldust kinnitab asjaolu, et kuigi raskete rikkumiste näidiskirjelduses on otseselt mainitud mõju turule ja suurele osale ühisturust, ei mainita väga raskete rikkumiste kirjelduses ei tegelikku mõju turule ega teatava geograafilise ala mõjutamist (vt selle kohta Üldkohtu 27. juuli 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-49/02–T-51/02: Brasserie nationale jt *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-3033, punkt 178, ja 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02: Groupe Danone *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-4407, punkt 150).

234 Lisaks on rikkumise raskuse hindamise kolm aspekti üksteisest sõltuvad selles tähenduses, et rikkumise suur raskusaste ühest aspektist võrreldes teise või kolmanda aspektiga võib kompenseerida rikkumise väiksemat raskusastet nendest kahest ülejäänud aspektist hinnatuna (eespool punktis 241 viidatud kohtuotsus Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, punkt 241).

– Väite esimene osa, mille kohaselt ei ole arvesse võetud seda, et kaubaturg on suhteliselt väike

235 Vaidlustatud otsuse põhjendusest 408 nähtub, et komisjon võttis rikkumise raskuse hindamisel arvesse, et nii asjaomane geograafiline turg kui kaubaturg olid väiksed.

236 Vaidlustatud otsuse nimetatud põhjenduse ja põhjenduse 409 (vt eespool punkt 184) koos tõlgendamisest ja eelkõige viimases sõna „siiski" kasutamisest nähtub, et hoolimata mõlema turu piiratusest tuli komisjoni arvates rikkumine kvalifitseerida „väga raskeks", kuna see „seisne[s] Hispaanias erinevate toortubakasortide hindade kindlaksmääramises ja koguste jagamises".

237 Kõigepealt tuleb märkida, et see hinnang on põhjendatud.

238 Turu geograafiline ulatus on suuniste kohaselt vaid üks kolmest asjassepuutuvast kriteeriumist rikkumise raskuse terviklikul hindamisel. Neist üksteisest sõltuvatest kriteeriumidest on esmajärguline tähtsus rikkumise laadil (vt eespool punktid 233 ja 234).

239 On selge, et töötlejatele ja Deltafinale süüks pandud rikkumine, mis seisneb Hispaanias erinevate toortubakasortide hindade kindlaksmääramises ja tootjatelt ostetava toortubaka koguste jagamises, on oma laadilt väga raske rikkumine. Sellega seoses on oluline meenutada, et EÜ artikli 81 lõike 1 punktides a, b ja c kuulutatakse sõnaselgelt ühisturuga kokkusobimatuks kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus, millega kas otseselt või kaudselt määratakse kindlaks ostu- või müügihinnad või mis tahes muud tehingutingimused, piiratakse või kontrollitakse tootmist, turge, tehnilist arengut või investeeringuid või jagatakse turge või tarneallikaid. Just sel põhjusel loetakse kohtupraktikas selliseid rikkumisi, eriti kui on tegu horisontaalsete kartellidega, „eriti raskeks", kuna nende puhul sekkutakse otse asjaomase turu konkurentsi peamistesse parameetritesse (Üldkohtu 11. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas T-141/94: Thyssen Stahl *vs*. komisjon, EKL 1999, lk II-347, punkt 675), või ühenduse konkurentsinormide

ilmseks rikkumiseks (Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-311/94: BPB de Eendracht *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1129, punkt 303). Ühtlasi tuleb meenutada, et suuniste punkti 1 A teise lõigu kolmanda taande tähenduses „väga rasked" rikkumised on „üldjuhul horisontaalsed piirangud, näiteks hinnakartellid" ja turujagamiskvoodid. Sellele lisandub vaidlustatud otsuse põhjenduses 411 välja toodud asjaolu, et töötlejate kokkulepe oli salajane, mis võib olla rikkumise raskusastet suurendav asjaolu.

240 Turu geograafiline ulatus ei ole iseseisev kriteerium selles tähenduses, et üksnes suuremat osa liikmesriike puudutavaid rikkumisi saaks kvalifitseerida „väga raskeks". EÜ leping, määrus nr 17, määrus nr 1/2003, suunised ega kohtupraktika ei võimalda järeldada, et nii saab kvalifitseerida üksnes geograafiliselt väga ulatuslikke piiranguid (vt selle kohta Üldkohtu 18. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas T-241/01: Scandinavian Airlines System *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-2917, punkt 87).

241 Järelikult ei takista asjaomase geograafilise turu väiksus käesolevas asjas tuvastatud rikkumise kvalifitseerimist „väga raskeks".

242 Sama järeldus tuleb veelgi enam teha kaubaturu piiratuse kohta, sest kaubaturu suurus ei ole üldreeglina asjaolu, mida tuleb kindlasti arvesse võtta, vaid ainult asjassepuutuv asjaolu muude asjaolude seas, millega arvestatakse rikkumise raskuse ja trahvisumma kindlaksmääramisel (vt selle kohta eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus Dalmine *vs.* komisjon, punkt 132).

243 Edasi tuleb märkida, et kuigi komisjon asus seisukohale, et asjaomase geograafilise turu ja kaubaturu väiksus ei takista rikkumise väga raskeks kvalifitseerimist, võttis ta igati seda piiratust arvesse trahvide lähtesumma kindlaksmääramisel, milles lähtutakse

rikkumise raskusest (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendus 414). Nii määras komisjon Deltafina lähtesummaks ainult 8 000 000 eurot, kuigi suuniste kohaselt oleks ta võinud väga raske rikkumise lähtesummaks määrata vähemalt 20 000 000 eurot.

244 Arvestades eeltoodut, tuleb neljanda väite esimene osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

– Väite teine osa, mis puudutab rikkumise turule avaldatud tegeliku mõju hindamist

245 Esiteks tuleb meenutada suuniste punkti 1A esimeses lõigus sätestatut, et „[r]ikkumise raskuse hindamisel tuleb arvesse võtta selle laadi, tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta, ja asjakohase geograafilise turu suurust".

246 Samuti tuleb meenutada, et rikkumise laad on kõige olulisem väga raskeks kvalifitseeritud rikkumiste puhul ja et kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus, mille eesmärk on hindade kindlaksmääramine või turu jagamine, võivad ainuüksi oma laadi tõttu tuua kaasa kvalifitseerimise väga raskeks rikkumiseks, ilma et oleks vaja, et kõnealusel käitumisel oleks teatav mõju või geograafiline ulatus (vt eespool punkt 233).

247 Vaidlustatud otsuses võttis komisjon rikkumise raskuse hindamisel arvesse asjaolu, et alates 1998. aastast oli töötlejate kokkuleppel tegelik mõju turule, kuigi esiteks oli ta rikkumise laadi alusel selle rikkumise juba kvalifitseerinud „väga raskeks" (vaidlustatud otsuse põhjendused 409–411) ja teiseks leidis ta, et selle mõju ulatust ei ole võimalik täpselt kindlaks teha (vaidlustatud otsuse põhjendus 412).

248 Kui komisjon otsustab võtta arvesse rikkumise tegelikku mõju turule, peab ta esitama konkreetseid, usutavaid ja piisavaid tõendeid, mis võimaldavad hinnata tegelikku mõju, mis sel rikkumisel võis olla konkurentsile sellel turul (vt selle kohta Üldkohtu 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-322/01: Roquette Frères *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-3137, punktid 73–75).

249 Käesolevas asjas, vaidlustatud otsuse osas, mis puudutab rikkumise raskuse hindamist (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 413), ei tugine komisjon töötlejate kokkuleppe poolt alates 1998. aastast turule tegeliku mõju avaldamise tuvastamisel sellistele tõenditele, vaid viitab ainult asjaolule, et alates sellest aastast see kokkulepe toimis täielikult ja seda järgiti, mida saab aga käsitleda vaid kaudse tõendina sellise mõju esinemise kohta (vt tagapool punkt 252).

250 Kuid asjaolu, et komisjon ei ole selles vaidlustatud otsuse osas õiguslikult piisavalt tõendanud, et töötlejate kokkuleppel oli tegelik mõju turule, ei oma rikkumise „väga raskeks" kvalifitseerimisel tähtsust. See kvalifikatsioon on nimelt õige juba rikkumise laadi tõttu (vt eespool punktid 233, 238, 239 ja 246).

251 Lisaks leiab Üldkohus, arvestades oma täielikku pädevust, et turule tegeliku mõju avaldamise puudulik tõendamine ei sea kahtluse alla trahvi lähtesummat, mille komisjon määras rikkumise raskuse alusel.

252 Esiteks tuleb märkida, et arvestades asjaolu, et töötlejate kokkuleppes osalesid kõik Hispaania tunnustatud töötlejad, et nad ostsid igal aastal peaaegu kogu Hispaania toortubakatoodangu ja et kokkulepe puudutas nende töötlejate poolt ostetud igat liiki toortubakat, on selle kokkuleppe reaalne täitmine kaudne tõend turule avaldatud tegeliku mõju kohta.

253 Teiseks tuleb märkida, et kokkuleppega turule avaldatud tegelikule mõjule viidatakse vaidlustatud otsuse teistes osades, mis ei puuduta rikkumise raskuse hindamist.

254 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 173 märgib komisjon, et aastal 1998 „eelmistel aastatel toimunud hinnatõus lõppes ja hinnad muutusid isegi madalamaks". Ta lisab, et 15. veebruari 2002. aasta avalduses teavitas Agroexpansión teda sellest, et „ hooajal 1998/1999 pidasid Hispaania töötlejad üldiselt kirjeldatud kompromissist kinni" ja et „nii suutsid nad esimest korda luua turul teatud stabiilse olukorra, mis aeglustas eelmistel aastatel toimunud ostuhinna tõusu ja oli vastukaaluks tootmissektori ühisele läbirääkimispositsioonile".

255 Samuti selgitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 301, et (kõrgeim) keskmine tarnehind, milles töötlejad ja Deltafina kokku leppisid, „fikseerib […] väga otseselt iga konkreetse toortubaka sordi lõpphinna" ja „rikkumise mõju konkurentsile oli

tuntav, kuna leppides kokku tootjale makstavas [kõrgeimas] keskmises tarnehinnas, suutsid töötlejad maksimaalselt ühtlustada nende poolt tootjatele makstavat lõplikku hinda ja seda oma kasuks vähendades, mis oli aga alla vaba konkurentsi tingimustes tekkivat hinnataset".

256 Lõpuks märgib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 314, et selle otsuse põhjenduses 38 esitatud tabelist nähtub, et alates aastast 1998 „hinnad stabiliseerusid või isegi vähenesid (1998. aastal vähenesid hinnad 4,8%, kui arvestada kõiki sorte koos)". Viidates vaidlustatud otsuse põhjendusele 173, kordab ta, et ka Agroexpansión kinnitas seost töötlejate kokkuleppe ja hindade languse vahel.

257 Eespool toodud hinnanguid ei sea kahtluse alla ka Deltafina majandusspetsialisti 13. jaanuari 2005. aasta aruandes esitatud andmed. Nimelt kinnitab ka see majandusspetsialist sõnaselgelt, et 1998. aastal vähenesid kõigi toortubakasortide hinnad. Mis puutub ajavahemikku 1999–2001, siis nähtub aruandest, et kuigi sordi „Virginia" hind tõusis, jäi teiste sortide hind stabiilseks või vähenes. Lõpuks ei saa ka välistada, et kokkuleppe puudumisel oleks sordi „Virginia" hind tõusnud veelgi enam või et teiste tubakasortide hind oleks stabiilseks jäämise või vähenemise asemel tõusnud. Majandusspetsialisti võrdlus, mille ta esitas tubakasordi „Virginia" hinna kujunemise kohta ühelt poolt Hispaania ja teiselt poolt kolme ülejäänud peamise toortubakat tootva liikmesriigi turul, ei ole määrava tähtsusega, sest konkurentsitingimused ja igal siseriiklikul turul kehtivad õigusnormid ei pruugi olla samad.

258 Kolmandaks tuleb märkida, et kuigi komisjon on küll vaidlustatud otsuses rikkumise raskuse kindlaks määranud nii, et ta võttis arvesse töötlejate kokkuleppe tegelikku mõju turule, on asjaolu, et see mõju avaldus vaid teatud ajal kogu rikkumise perioodist, st alates aastast 1998, selline aspekt, mis koos asjaomase geograafilise turu ja kaubaturu piiratuse aspektiga viisid komisjoni järeldusele, et Deltafina trahvi lähtesummaks tuleb määrata 8 000 000 eurot, samas kui suuniste kohaselt oleks ta väga raske rikkumise eest võinud trahvi lähtesummaks määrata vähemalt 20 000 000 eurot.

259 Kõigist neist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et neljanda väite teine osa tuleb tagasi lükata.

– Väite kolmas osa, mille kohaselt vaidlustatud otsuse põhjendus 413 on vastuolus selle otsuse muude põhjendustega

260 Tuleb märkida, et vastupidi Deltafina väidetule ei ole vaidlustatud otsuse põhjenduses 413 esitatud kinnitus, et „töötlejate kokkulepe toimis täielikult ja seda järgiti", Deltafina viidatud muude otsuse põhjendustega vastuolus.

261 Kõigepealt tuleb mainida, et see Deltafina kinnitus tuleneb vaidlustatud otsuse põhjenduses 413 esitatud lause väärast tõlgendusest. Nimelt viitab komisjon selles lauses töötlejate kokkuleppe täielikule toimimisele ja selle järgimisele ainult alates 1998. aastast. Seega puudutavad vaidlustatud otsuse põhjendused 85, 88, 111, 122, 133, 144, 284 ja 307 selle kokkuleppe toimimist aastatel 1996 ja 1997.

262 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 113, 126 ja 130 esitatu ei ole aga asjakohane, sest need põhjendused on seotud tootjate esindajate, mitte töötlejate kokkuleppega.

263 Samuti käsitletakse vaidlustatud otsuse põhjendustes 175, 206, 229, 231–233, 235, 239, 255–257, 294, 295 ja 319 töötlejate ja tootjate esindajate kahepoolseid läbirääkimisi puudutavaid probleeme. Nagu on märgitud ka vaidlustatud otsuse põhjenduses 295, „ei muuda [nende] kahepoolsete läbirääkimiste läbikukkumine töötlejate konkurentsivastase tegevuse laadi". Teisisõnu ei ole eespool viidatud probleemid asjakohased küsimuses, kas 1998. aastast töötlejate kokkuleppe toimis ja kas seda järgiti.

264 Mis puutub vaidlustatud otsuse põhjendusse 186, siis kuigi on tõsi, et selles märgitu kohaselt ei lõppenud töötlejate vahel 1999. aasta alguses peetud läbirääkimised kokkuleppe sõlmimisega, on seal ka mainitud, et töötlejad otsustasid pikendada eelmise aasta raamlepingut. See tuleb veel selgemalt välja järgmisest põhjendusest.

265 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 244, mis puudutab aastat 2001, piirdub komisjon märkusega, et „tal ei ole võtta näidet teabevahetuse kohta lõikuse perioodil". Sellest hoolimata ei arva ta, et Deltafina ja Hispaania töötlejate vahel sõlmitud kokkuleppeid sel aastal igati ei täidetud. Vastupidi, vaidlustatud otsuse põhjenduses 236 märgib ta, et 2001. aastal pikendati 1998. aasta raamlepingut. Tuleb lisada, et vaidlustatud otsuse põhjendusest 240 nähtub, et kõik Hispaania töötlejad kinnitasid haldusmenetluses selgelt, et raamlepingut pikendati kuni 3. oktoobrini 2001.

266 Lõpuks, mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjendust 296, siis piirdub komisjon seal avaldusega, et kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus, millest nii töötlejad kui Deltafina osa võtsid, on vaadeldavad „ühe vältava rikkumisena".

267 Seega tuleb neljanda väite kolmas osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

– Väite neljas osa, mille kohaselt on Deltafina vääralt kvalifitseeritud Hispaanias töödeldud tubaka peamisena ostjana

268 Tuleb märkida, et erinevalt sellest, mida väidab Deltafina, ei ole komisjon eksinud, järeldades, et sel ettevõtjal on Hispaania töödeldud tubaka ostuturul eriti tähtis roll.

269 Esiteks ei ole see hinnang kuidagi vastuolus Deltafina majandusspetsialisti aruandes esitatuga. Selle kohta tuleb kõigepealt märkida, et selle aruande tabelis nr 5 on Cetarsa arvatud Hispaania töödeldut tubaka ostjateks olevate ettevõtjate hulka, kuigi ta on esmase töötlemisega tegelev ettevõtjaga, kes ei osta töödeldud tubakat kolmandatelt isikutelt. Nagu kirjeldas tegelikult ka Deltafina Üldkohtu esitatud kirjalikule küsimusele vastates, kajastas see tabel andmeid Hispaania töödeldud tubaka müügi kohta sigarettide tootjatele. Edasi tuleb märkida, et isegi kui Deltafina majandusspetsialisti esitatud andmeid arvesse võtta, on aastatel 2000 ja 2001 ikkagi Deltafina, mitte Cetarsa Hispaania töödeldud tubaka peamine müüja. Nendel aastatel oli Deltafina turuosa

Hispaania töödeldud tubaka müügi turul vastavalt 31,6% ja 28,7%, kuid Cetarsa turuosa vastavalt 26,7% ja 27,6%.

270 Teiseks ei saa vaielda vastu asjaolule, et Deltafina oli kahe kolmandiku Hispaania töötlejate peamine klient. Kõigepealt ei ole poolte vahel vaidlust selles, et Taes müüs enamuse oma toodangust Deltafinale. Edasi, nagu on kajastatud ka vaidlustatud otsuse põhjenduses 21 ja Deltafina majandusspetsialisti aruande tabelis nr 7, oli Deltafina aastatel 1996–1998 ülekaalukalt Agroexpansióni suurim klient. Lisaks märkis Cetarsa komisjoni informatsiooninõudele 15. märtsil 2002 esitatud vastuses, et tema peamised kliendid olulisuse järjekorras olid Deltafina, Altadis ja Dimon. Lõpuks tuleb märkida, et sama tabeli kohaselt oli Deltafina aastatel 1999 ja 2000 nelja Hispaania töötleja klient.

271 Kolmandaks tuleb märkida, et lisaks eespool viidatud ärisuhetele oli Deltafinal teatud töötlejatega ka muid kaubandussuhteid. Nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 29 – mille põhjendatust Deltafina ei vaidlusta –, oli ta sõlminud lepingu osa Taese ja Agroexpansióni tubaka käitlemiseks ja sortimiseks Cetarsaga, kellel oli töötlemisvõimsuse ülejääk.

272 Eespool esitatud erinevad asjaolud tõendavad õiguslikult piisavalt, et Deltafina suutis mõjutada Hispaania töötlejate käitumist rohkem kui keegi teine, nagu märgib ka komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 417.

273 Järelikult tuleb neljanda väite neljas osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

– Väite viies osa, mille kohaselt on põhjendus puudulik osas, mis puudutab trahvide kindlaksmääramise käigus tehtud järeldusi seoses Hispaania õigusnormidest ja Hispaania ametiasutuste hoiakust tuleneva ebakindlusega

274 Vastupidi Deltafina väidetule esitab komisjon vaidlustatud otsuses väga selgelt põhjused, miks saab Hispaania õigusnormidest ja Hispaania ametiasutuste hoiakust tuleneva ebakindluse tõttu standardlepingute läbirääkimistel sümboolse trahvi määrata vaid tootjate esindajate asjas.

275 Selles suhtes tuleb esiteks meenutada, et nagu kokkuvõtlikult märgitud ka vaidlustatud otsuse põhjendustes 275–277 ja nagu on kirjeldatud eespool punktides 15–21 ja 107, puudutab vaidlustatud otsus kaht horisontaalset kokkulepet, millest esimeses osalesid Hispaania töötlejad ja Deltafina ning teises tootjate esindajad. Samades põhjendustes täpsustatakse, et mõlemad kokkulepped sisaldavad mitmeid kokkuleppeid ja/või kooskõlastatud tegevusi ning on käsitletavad EÜ artikli 81 lõike 1 ühe vältava rikkumisena.

276 Vaidlustatud otsusest nähtub ka väga selgelt, et töötlejate kokkuleppe rikkumisel on kaks episoodi, nimelt:

– esiteks see, et perioodil 1996–2001 sõlmisid töötlejad ja Deltafina salajasi kokkuleppeid ja/või osalesid kooskõlastatud tegevustes, mille eesmärk oli sisuliselt määrata igal aastal kindlaks iga toortubakasordi – eri kvaliteedid koos – (kõrgeim) keskmine tarnehind ja jagada ära toortubakasortide ostukogused, mida iga töötleja võis tootjatelt osta (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendustes 276 ja 278

esitatud kokkuvõte ja selle episoodi „salastatuse” osas vaidlustatud otsuse põhjendused 411, 413, 438 ja 454);

– teiseks see, et perioodil 1999–2001 sõlmisid töötlejad ja Deltafina ka kokkuleppeid ja/või osalesid kooskõlastatud tegevustes, mille eesmärk oli fikseerida iga toortubakasordi kvaliteediklassi hinnavahemik ning teised täiendavad tingimused, mida nad pakkusid tootjate esindajatele kahe sektori kollektiivsetel läbirääkimistel (vt vaidlustatud otsuse põhjendustes 276 ja 280 esitatud kokkuvõte).

277 Tootjate esindajate kokkuleppe kohta on vaidlustatud otsuses selgelt märgitud, et see sisaldab mitmeid kokkuleppeid ja/või kooskõlastatud tegevusi, mis toimisid aastatel 1996–2001 ja mille eesmärk oli sisuliselt fikseerida iga toortubakasordi kvaliteediklassi hinnavahemik ning teised täiendavad tingimused, mida nad pakkusid töötlejatele kahe sektori kollektiivsetel läbirääkimistel (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendustes 277 ja 318 esitatud kokkuvõte).

278 Teisisõnu, vaidlustatud otsusest nähtub selgelt, et töötlejate kokkulepe oli palju ulatuslikum kui tootjate esindajate kokkulepe, kuna see sisaldas ka salastatud kokkuleppe osa, mis ei puudutanud kahe sektori vahelisi kollektiivseid läbirääkimisi.

279 Teiseks tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses uurib komisjon trahvide kindlaksmääramise käigus seda, milline tagajärg oli Hispaania õigusnormidel ja Hispaania ametiasutuste hoiakul vaidlustatud otsuse eri adressaatide käitumisele, ning esitab selle kohta detailse argumentatsiooni.

280 Nii uurib komisjon esiteks tootjate esindajate kokkulepet (vaidlustatud otsuse põhjendused 425–430).

281 Selle kohta meenutab komisjon kõigepealt, viidates vaidlustatud otsuse põhjendusele 350 ja järgnevatele põhjendustele, et kohaldatavatest siseriiklikest õigusnormidest ei tulenenud tootjate esindajatele ja Hispaania töötlejatele kohustust leppida kokku hinnavahemikus ja täiendavates tingimustes. Ta täpsustab, et kuigi aastatel 1982–2000 nägid need õigusnormid ette, et põllumajandusministeeriumilt heakskiidu saamiseks pidi standardlepingus olema sätestatud „tagatud minimaalne hind" ja „hind, mida tootjad pidid tooraine eest saama", ei kohustanud need normid standardlepinguid läbirääkivaid pooli kokku leppima „hinnatingimustesse lisatavaid konkreetseid arve". Viimases küsimuses lisab ta ka, et aastatel 1995–1998 kiitis põllumajandusministeerium heaks standardlepinguid, milles hinnatingimused puudusid (vaidlustatud otsuse põhjendus 426).

282 Edasi tugineb komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 427 teatud asjaoludele, mis viivad ta järgmises põhjenduses tõdemusele, et „standardlepingute kollektiivseid läbirääkimisi reguleeriv õiguslik raamistik võis tekitada olulisi kahtlusi tootjate esindajate ja töötlejate tegevuse seaduslikkuse suhtes selles väga spetsiifilises standardlepingute kollektiivsete läbirääkimiste kontekstis". Need asjaolud on järgmised:

– aastatel 1995–1998 läbi räägitud ja põllumajandusministeeriumilt heakskiidu saanud standardlepingud nägid ette, et kõik tootjate esindajad räägivad kollektiivselt iga töötlejaga läbi hinnakirja ja täiendavad tingimused;

– aastal 1999 andis põllumajandusministeerium heakskiidu isegi hinnakirjadele, mis olid juba kollektiivselt kõigi tootjate esindajate ja nelja töötleja vahel läbi räägitud;

– need hinnakirjad lisati standardlepingutele, mis avaldati sel aastal *Boletín Oficial del Estado*'s;

– hinnakirjades kokkuleppimiseks kutsus põllumajandusministeerium aastatel 2000 ja 2001 kahe sektori esindajad mitmele kohtumisele – millest mõni toimus lausa ministeeriumis –, julgustades nii pooli jätkama kollektiivseid läbirääkimisi nende hinnakirjade üle.

283 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 429 lisab komisjon, et nende standardlepingute läbirääkimiste toimumine ja tulemused olid üldiselt teada ja enne käesoleva menetluse algatamist ei seadnud ükski ametiasutus kahtluse alla nende vastavust ühenduse või Hispaania õigusega.

284 Lõpuks tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 430, et käesolevas kohtuotsuses eespool punktides 282 ja 283 esitatud asjaolude tõttu otsustas komisjon tootjate esindajatele määrata sümboolse trahvi summas 1000 eurot.

285 Teiseks annab komisjon oma hinnangu Hispaania õigusnormide ja ametiasutuste hoiaku mõju suhtes töötlejate kokkuleppele vaidlustatud otsuse põhjendustes 437 ja 438.

286 Selles osas eristab komisjon rikkumise episoodi, kus tootjate esindajatega räägitakse „avalikult" läbi ja sõlmitakse standardlepingud – eriti läbirääkimisi hinnavahemike ja täiendavate tingimuste üle –, ja sama rikkumise „salaja toimepandud" episoodi.

287 Nii märgib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 437, et järeldused, millele ta jõudis vaidlustatud otsuse põhjendustes 427–429 ja mis puudutavad tootjate esindajate tegevust (vt eespool punktid 282 ja 283), kehtivad ka töötlejate kokkuleppes seisneva rikkumise esimese episoodi kohta.

288 Samas, mis puudutab viimati nimetatud rikkumise „salaja toimepandud" episoodi, siis märgib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 438, et töötlejate tegevus „läks kaugemale sellest, mis oli lubatud kohaldatava õigusliku raamistikuga, mida kohaldati tootjate esindajatega avalike läbirääkimiste pidamise ja kokkulepete sõlmimise suhtes". Samas põhjenduses kinnitab ta aga, et „tootjate esindajate ja töötlejate avalikel läbirääkimistel fikseeriti vähemalt teatud ulatuses põhilised lähtepunktid (eriti see, millistel juhtudel koos tegutsetakse ja võetakse ühine seisukoht), mille alusel võisid töötlejad lisaks avalikel läbirääkimistel ühise seisukoha väljendamisele kujundada salajase strateegia (kõrgeima) keskmise tarnehinna ja koguste suhtes".

289 Nagu nähtub ka vaidlustatud otsuse põhjenduse 438 viimasest lausest, otsustas komisjon töötlejatele ja Deltafinale määratud trahvi põhisummat vähendada 40% kergendavate asjaolude esinemise tõttu, arvestades eespool punktides 287–288 mainitud asjaolusid.

290 Arvestades eespool toodud kaalutlusi nende kogumis, tuleb neljanda väite viies osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

– Väite kuues osa, mille kohaselt ei ole arvestatud sellega, et Deltafina ei osalenud Hispaania töötlejate ja tootjate esindajate vahelistel aruteludel ja läbirääkimistel

291 Neljanda väite kuuendas osas on eksitud faktiliste asjaoludega, sest komisjon ei ole vaidlustatud otsuses tuvastanud, et Hispaania töötlejate ja tootjate esindajate vahelised „vertikaalsed" arutelud ja läbirääkimised olid EÜ artikliga 81 vastuolus. Seetõttu ei ole asjaolul, et Deltafina nendel aruteludel ja läbirääkimistel ei osalenud, mingit mõju talle süüks pandud rikkumise raskuse hindamisele ega järelikult ka tema trahvi lähtesummale.

– Väite seitsmes osa, mille kohaselt on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet, kuna komisjon kaldus kõrvale oma varasemast otsustuspraktikast

292 Kuna komisjoni varasem otsustuspraktika ei ole konkurentsi valdkonnas iseenesest trahvi määramisel õiguslikuks aluseks (vt eespool punktis 101 viidatud kohtuotsus LR AF 1998 *vs.* komisjon, punkt 234), on neljanda väite seitsmes osa tulemusetu.

– Järeldus neljanda väite kohta

293 Kõigist eespool toodud kaalutlustest tuleneb, et neljas väide tuleb tervikuna tagasi lükata.

Viies väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3 ja suuniste punkti 1B ning võrdse kohtlemise põhimõtet

Vaidlustatud otsuse kokkuvõte

294 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 432 ja 433 uurib komisjon töötlejatele ja Deltafinale süükspandud rikkumise kestuse küsimust.

295 Esiteks, viidates vaidlustatud otsuse põhjendusele 92, märgib komisjon, et töötlejate kokkulepe hakkas kehtima 13. märtsil 1996 (vaidlustatud otsuse põhjendus 432).

296 Edasi märgib ta, et töötlejate avalduste kohaselt lõppes see kokkulepe 3. oktoobril 2001. Kuid kuna komisjon käsutuses olev „viimane tõend" viitab 10. augustil 2001 toimunud koosolekule, mida mainitakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 260, peab ta rikkumise lõppemise kuupäevaks seda kuupäeva (vaidlustatud otsuse põhjendus 432).

297 Neid asjaolusid arvestades määras komisjon rikkumise kestuseks viis aastat ja neli kuud, mis on pikaajaline rikkumine. Seetõttu suurendab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 433 igale töötlejale ja Deltafinale määratud trahvi lähtesummat 50%.

Poolte argumendid

298 Viiendas väites, mis on esitatud teise võimalusena, leiab Deltafina, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 432 ja 433 on komisjon „lihtsalt kokku liitnud kõik teod", st töötlejatele süüks pandud „tegelikult toime pandud" teod ja Deltafinale süüks pandud „teoreetilised" teod, määratlenud rikkumise toime pannud kõigi isikute rikkumise kestuseks „enam kui viis aastat ja neli kuud", asudes seisukohale, et see rikkumine on kõigi osavõtjate puhul pikaajaline rikkumine, ja suurendanud kõigi nimetatud rikkumisest osavõtnute trahvi lähtesummat 50%. Hageja leiab, et komisjon, kes pidas teda „kaasvastutavaks tahtliku osavõtu eest, mis ei tulene konkreetsetest asjaoludest ega tegudest", oleks pidanud täpselt määratlema vähemalt rikkumise „esimese päeva", st „tuvastama, millest ja mis ajast alates – jättes kõrvale neli Hispaania töötlejat – hakkas Deltafina tahtlikult rikkumisele kaasa aitama, mõjuta[des] või määra[tes] nende töötlejate tegevust".

299 Deltafina palub seetõttu Üldkohtul trahvisummat vähendada, arvestades, et rikkumine sai olla vaid keskmise kestusega.

300 Komisjon väidab vastu, et töötlejate kokkuleppe kehtivuse esimeseks päevaks tuleb pidada 13. märtsi 1996, st esimese koosoleku toimumise päeva.

Üldkohtu hinnang

301 Tuleb asuda seisukohale, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 432 on komisjon töötlejate kokkuleppe kehtivuse algustähtajaks sõnaselgelt märkinud 13. märtsi 1996.

302 Nagu nähtub ka vaidlustatud otsuse põhjendusest 92, millele viidatakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 432, kohtusid Taese, WWTE ja Agroexpansióni avalduste kohaselt Deltafina ja Hispaania töötlejad sel päeval esmakordselt, et arutada toortubaka ostuhindu ja -koguseid hooajaks 1996/1997.

303 Komisjonil oli seda enam õigus pidada nimetatud tähtpäeva Deltafina rikkumise alguspäevaks, et teda esindasid sel koosolekul nii president M. kui ka kauba sisseostu direktor C., nagu märgitud ka eespool punktis 125.

304 Lisaks tugineb Deltafina oma arutluskäigus väärale eeldusele, et ta ainult hõlbustas rikkumise toimepanemist töötlejate kokkuleppe väliselt (vt eespool punktid 122–133).

305 Kuna Deltafina ei vaidlusta komisjoni hinnangut, et rikkumine lõppes 10. augustil 2001, tuleb järeldada, et komisjon on õigesti kvalifitseerinud rikkumise kestuseks „enam kui viis aastat ja neli kuud", st pikaajaliseks rikkumiseks suuniste tähenduses, ja seega õigesti suurendanud Deltafinale määratud trahvi lähtesummat 50%.

306 Järelikult tuleb viies väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Kuues väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3 ja suuniste punkti 2 ning et põhjendus on puudulik

Vaidlustatud otsuse kokkuvõte

307 Vaidlustatud otsuse põhjendusest 436 nähtub, et raskendavate asjaolude esinemise tõttu suurendati Deltafinale määratud trahvi põhisummat 50%, kuna sellel ettevõtjal oli töötlejate kokkuleppes eestvedaja roll.

308 Selle kohta märgib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 435 järgmist:

„[Vaidlustatud otsuse] põhjenduses 361 ja järgmistes põhjendustes esitatud faktilistest asjaoludest nähtub, et Deltafinal oli määrav roll pärast 1996. aastat töötlejate vahel sõlmitud (kõrgeimate) keskmiste tarnehindade ja -koguste kokkulepete väljatöötamisel ja rakendamisel. Deltafina (mida esindas tema president) veenis Hispaania töötlejaid koordineerima ostustrateegiat, tema juures hoiti töötlejate konkurentsivastaseid kokkuleppeid ja ta oli vahemeheks nende kokkulepetega seotud vaidluste lahendamisel, eriti pärast konkurentsivastase tegevuse alustamist."

309 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 436 lisab komisjon, et „Deltafina eestvedaja rolli töötlejate kokkuleppes kinnitasid Agroexpansión ja WWTE ka oma vastuses vastuväiteteatisele ning sellele järgnenud […] ärakuulamisel".

Poolte argumendid

310 Kuuendas väites, mis esitatakse teise võimalusena, väidab Deltafina, et kuna komisjon peab tema eestvedaja rolli raskendavaks asjaoluks, on vaidlustatud otsus väär kahest aspektist.

311 Esiteks kinnitab ta, et vaidlustatud otsus on puudulikult põhjendatud, sest vaidlustatud otsuse põhjenduses 435 piirdub komisjon ebamäärase viitega „põhjenduses 361 ja järgmistes põhjendustes esitatud faktilistele asjaoludele".

312 Ta märgib, et need asjaolud piirduvad koosolekutel osalemisega, ettepanekutega, teabe saamisega, ühe dokumendi hoidmisega, kirjade saatmisega, vahemeheks olemise ja aruteludes osalemisega, st „passiivse kokkuleppevälise tegevusega, mis piirdub ühest kohtumisest osavõtuga või parimal juhul keelatud kokkuleppe tegelikeks ja peamiseks osalejateks olnud Hispaania töötlejate tegudele kaudse kaasaaitamisega". Need asjaolud ei tõenda, et tal oli kokkuleppe eestvedaja roll.

313 Teiseks märgib Deltafina, et selle rolli talle omistamisel tugineb komisjon Agroexpansióni ja WWTE poolt vastuväiteteatisele esitatud vastuste teatud osadele. Ta heidab uuesti komisjonile ette nende vastustega tutvumisest keeldumist, millega rikuti oluliselt tema kaitseõigusi.

314 Neid erinevaid asjaolusid arvestades palub Deltafina Üldkohtul vähendada trahvisummat, välistades selle väljaarvutamisel 50% suurendamise, mida komisjon kohaldas raskendavate asjaolude esinemise tõttu.

315 Komisjon nõuab kuuenda väite tagasilükkamist.

316 Esiteks kinnitab komisjon, et vaidlustatud otsuses esitab ta piisavalt selgelt ja täpselt põhjused, miks oli Deltafinal tema hinnangul kokkuleppe eestvedaja roll. Täpsemalt toob ta välja vaidlustatud otsuse põhjenduse 435, milles viidatakse sama otsuse põhjendustes 361–369 esitatud faktilistele asjaoludele.

317 Seda arvestades väidab ta, et need asjaolud tõendavad selgelt Deltafina rolli kokkuleppe eestvedajana.

318 Teiseks, viidates eespool punktis 147 esitatud põhjendustele, vaidleb komisjon vastu sellele, et võimaldamata Deltafinal tutvuda Agroexpansióni ja WWTE poolt vastuväiteteatisele esitatud vastustega, rikkus ta Deltafina kaitseõigusi.

Üldkohtu hinnang

319 Esiteks, mis puudutab argumenti, et põhjendus on puudulik, siis tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab üksikakti põhjendusest selgelt ja ühemõtteliselt ilmnema õigusakti autoriks oleva institutsiooni arutluskäik selliselt, et huvitatud isikutel oleks võimalik teada saada võetud meetme põhjendused ja et pädeval kohtul oleks võimalik teostada kohtulikku kontrolli. Põhjendamise nõuet tuleb hinnata üksikjuhtumi asjaolusid arvestades. Ei ole nõutud, et põhjenduses oleksid välja toodud kõik asjassepuutuvad faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuivõrd küsimust, kas õigusakti põhjendus vastab EÜ artikli 253 nõuetele, tuleb hinnata mitte üksnes lähtuvalt selle sõnastusest, vaid samuti selle vastuvõtmise kontekstist ja asjaomase valdkonna õiguslikust regulatsioonist (vt Euroopa Kohtu 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

320 Käesolevas asjas tuleb märkida, et komisjon on vaidlustatud otsuse põhjenduses 435 piisavalt täpselt välja toonud asjaolud, mille alusel ta Deltafina töötlejate kokkuleppe eestvedajaks kvalifitseeris. Nii on ta nimetatud põhjenduses lisaks nende tegude selgele väljatoomisele, mis tema hinnangul seda kvalifikatsiooni õigustasid, sõnaselgelt viidanud ka faktilistele asjaoludele, mis on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 361 ja järgnevates põhjendustes, milles omakorda viidatakse muudele põhjendustele.

321 Lisaks märgib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 436, et Agroexpansión ja WWTE kinnitasid vastuväiteteatisele esitatud vastuses ja ärakuulamisel, et Deltafinal oli töötlejate kokkuleppes eestvedaja roll.

322 Järelikult tuleb põhjenduse puudulikkuse argument põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

323 Teiseks tuleb uurida Deltafina argumenti, mis on esitatud teise väite esimeses osas (vt eespool punktid 104 ja 105), et komisjon ei ole vastuväiteteatises märkinud asjaolu, et teda võidakse pidada töötlejate kokkuleppe eestvedajaks, rikkudes nii tema kaitseõigusi.

324 Selle kohta tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on ettevõtja õigus olla ära kuulatud tagatud, kui komisjon märgib vastuväiteteatises *expressis verbis*, et ta kaalub asjassepuutuvale ettevõtjale trahvi määramist ja märgib trahvi määramise aluseks olevad peamised faktilised ja õiguslikud asjaolud, nagu väidetava rikkumise raskusaste ja kestus, ning selle, kas asjaomane rikkumine pandi toime „tahtlikult või hooletusest". Sellest piisab, et end kaitsta mitte ainult rikkumise tuvastamise, vaid ka trahvi määramise suhtes (vt selle kohta eespool punktis 228 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs*. komisjon, punkt 428, ja 18. detsembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-101/07 P ja C-110/07 P: Coop de France bétail et viande jt *vs.* komisjon, EKL 2008, lk I-10193, punkt 49).

325 Lisaks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kui kohustada komisjoni andma vastuväiteteatise esitamise staadiumis asjassepuutuvatele ettevõtjatele teavet konkreetsete trahvimäärade kohta, pandaks talle sobimatu kohustus oma lõppotsus ette kindlaks määrata (vt selle kohta eespool punktis 120 viidatud kohtuotsus Musique Diffusion française jt *vs*. komisjon, punkt 21).

326 Käesolevas asjas tuleb asuda seisukohale, et kooskõlas eespool viidatud kohtupraktikaga esitas komisjon vastuväiteteatises peamised faktilised ja õiguslikud asjaolud, mille alusel ta kavatses Deltafinale trahvi määrata. Nii märkis ta selle teatise punktis 459 just, et rikkumise raskuse hindamisel võtab ta arvesse asjaolu, et kokkulepped, mille eesmärk on hinna ja koguste kindlaksmääramine, on ühed raskematest konkurentsiõiguse rikkumistest. Vastuväiteteatise punktis 460 täpsustas ta, et töötlejatele süüks pandud rikkumine algas 13. märtsil 1996 ja lõppes viimaste avalduste kohaselt 3. oktoobril 2001. Ta lisas, et viimane tõend, mis tal selle kohta on, puudutab küll 10. augusti 2001. aasta koosolekut. Lõpuks märkis komisjon vastuväiteteatise punktis 461, et ta võtab arvesse asja kõiki asjaolusid nii, nagu neid on kirjeldatud selles vastuväiteteatises ja eriti iga adressaadi individuaalset rolli, mõju, mida Hispaanias kehtinud põllumajandustoodetealased õigusnormid võisid nende adressaatide käitumisele avaldada ning koostööd, mida tegid töötlejad ja nende liidud koostööteatise alusel.

327 On tõsi, et komisjon ei ole vastuväiteteatises märkinud, et ta võib Deltafina kvalifitseerida rikkumise eestvedajaks. Tuleb märkida, et sellel kvalifikatsioonil on olulised tagajärjed asjassepuutuvale ettevõtjale määratava trahvi summa seisukohast. Vastavalt suuniste punktile 2 on tegemist raskendava asjaoluga, mis toob kaasa trahvi põhisumma märgatava suurendamise. Samuti, arvestades koostööteatise B-jao alapunkti e sõnastust, välistab see kvalifikatsioon kohe trahvi väga olulise vähendamise, isegi kui eestvedajaks kvalifitseeritud ettevõtja täidab kõik ülejäänud koostööteatises sätestatud tingimused, mis talle sellist vähendamist võimaldaksid. Seega tuleb komisjonil vastuväiteteatises esitada asjaolud, mis tema arvates on asjassepuutuvad selleks, et süüdistatav ettevõtja, kes võidakse kartelli eestvedajaks kvalifitseerida, saaks sellele vastuväitele vastata. Arvestades aga, et selle teatise esitamine on vaid lõppotsuse vastuvõtmiseks läbitav etapp ja et seega ei sisalda see komisjoni lõplikku seisukohta, ei

saa nõuda, et komisjon annaks juba selles etapis õigusliku kvalifikatsiooni asjaoludele, millele ta tugineb lõppotsuses ettevõtja kartelli eestvedajaks kvalifitseerimisel.

328 Käesolevas asjas on faktilised asjaolud, millele komisjon tugines vaidlustatud otsuses Deltafina kvalifitseerimisel töötlejate kokkuleppe eestvedajaks, tema enda avalduse kohaselt kokkuvõtlikult esitatud selle otsuse põhjenduses 435. Mis puutub vaidlustatud otsuse põhjenduse 436 esimeses lauses esitatusse (vt eespool punkt 321), siis võtab Üldkohus teadmiseks komisjoni avalduse, et WWTE ja Agroexpansión piirdusid vastuväiteteatisele esitatud vastuses ja ärakuulamisel eespool mainitu kinnitamisega, tuginemata ühelegi faktile, mida Deltafinale ei oleks juba vastuväiteteatises avaldatud (vt eespool punktid 147 ja 316–318). Arvestades neid asjaolusid ja ilma, et see mõjutaks vastust küsimusele, kas tõendid, millele komisjon väidab end olevat tuginenud, on piisavad Deltafina töötlejate kokkuleppe eestvedaja rolli tuvastamiseks, tuleb asuda seisukohale, et komisjon ei ole Deltafina kaitseõigust rikkunud, keelates talle enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist tutvuda nimetatud vastuväiteteatise vastustega.

329 Lisaks tuleb märkida, et faktilisi asjaolusid, millele komisjon tugines vaidlustatud otsuses Deltafina kvalifitseerimisel töötlejate kokkuleppe eestvedajaks, mainiti juba vastuväiteteatises, mistõttu oli Deltafinal võimalus nende asjaolude kohta tõhusalt arvamust avaldada enne selle otsuse vastuvõtmist. Nimelt olid vaidlustatud otsuse põhjenduses 435 nimetatud asjaolud juba esitatud vastuväiteteatise punktides 416–420.

330 Järelikult ei ole komisjon Deltafina kaitseõigusi rikkunud, jättes vastuväiteteatises märkimata, et ta võidakse töötlejate kokkuleppe eestvedajaks kvalifitseerida.

331 Kolmandaks tuleb uurida, kas faktilisi asjaolusid, millele komisjon vaidlustatud otsuses Deltafina töötlejate kokkuleppe eestvedajaks kvalifitseerimisel tugines, võimaldasid tal sellise järelduse teha. Käesolevas väites (vt eespool punkt 312), esimese väite kolmandas osas (vt eespool punkt 73) ja teise väite esimeses osas (vt eespool punkt 105), leiab Deltafina, et komisjon ei ole tõendanud tema sellist rolli töötlejate kokkuleppes.

332 Selle kohta tuleb toonitada, et selleks, et ettevõtja saaks kvalifitseerida eestvedajaks, peab ta olema tegutsenud keelatud kokkuleppe märkimisväärse käivitusjõuna (Üldkohtu 15. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas T-15/02: BASF *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-497, punkt 374, ja 18. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas T-410/03: Hoechst *vs.* komisjon EKL 2008, lk II-881, punkt 423) ja tal peab olema olnud eriline ja konkreetne ülesanne keelatud kokkuleppe toimimises (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus BASF *vs.* komisjon, punktid 300 ja 375).

333 Kuigi asjaolud, millele komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 435 viitab, tõendavad, et Deltafinal oli töötleja kokkuleppes aktiivne ja otsene roll, ei ole need piisavad, tuvastamaks, et ta oli selle kokkuleppe märkimisväärne käivitusjõud või et tema roll oli olulisem kui ükskõik millise teise Hispaania töötleja roll. Tuleb eriti märkida, et kuigi komisjon on eespool punktides 122–133 esitatud põhjustel Deltafinale õigesti süüks pannud osaluse kogu asjassepuutuvas rikkumises, on siiski ka tõsi, et rikkumise toimepanemise ajavahemikul, mis kestis üle viie aasta, osales ta vaid väga vähestel töötlejate kokkuleppe koosolekutel, kus sõlmiti õigusvastaseid kokkuleppeid – kõige enam neljal koosolekul umbes kolmekümnest –, ja et ta osales vähesel määral selle kokkuleppe raames toimunud kirja- ja teabevahetuses.

334 Lisaks ei viita ükski toimikumaterjal sellele, et Deltafina näitas üles initsiatiivi asjassepuutuva kokkuleppe sõlmimiseks või veenis mõnda Hispaania töötlejat sellega liituma. Eriti ei ole piisavalt tõendatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 435 esitatud komisjoni kinnitus, et Deltafina „veenis Hispaania töötlejaid ostustrateegiat koordineerima". Lihtsalt asjaolu, et 9. juuli 1997. aasta faksis (vt eespool punkt 127) mainis ta WWTE-le, et „hinnakokkulepe ei ole võimalik ilma koguste kokkuleppeta", ei ole selle asjaolu tuvastamiseks piisav. Seda enam, et sama faks jätab mulje, et hoopis WWTE ise tahtis kogustes kokku leppida, toonitades, et see kokkulepe peaks kehtima viis või vähemalt kolm aastat. Selle kohta tuleb märkida, et Deltafina presidendile 6. novembril 1997 saadetud faksis, millele viidatakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 143, mainib WWTE, et ta üritab „saavutada koguste kokkuleppe kõigi vahenditega", täpsustades, et järgmisel töötlejate kokkuleppe koosolekul pakub ta välja „kokkulepete täitmise tagamise suurte tagatisrahade hoiustamise teel, mis kindlustaks kokkulepete täitmise".

335 Ka ei tõenda ükski toimikumaterjal seda, et Deltafina täitis ülesandeid, mis tavaliselt on seotud keelatud kokkuleppe eestvedaja rolliga, nagu koosolekute eesistujaks olemine või teatud andmete kokkukogumine ja edastamine. Kuigi Deltafina hoidis lühikese aja vältel märgukirja, milles kirjeldati detailselt erinevaid õigusvastaseid kokkuleppeid, on tegemist isoleeritud juhtumiga. Samuti, kuigi toimiku materjalid tõendavad, et Deltafina tegutses töötlejate erimeelsusi lahendava vahemehena, täitis ta seda rolli vähestel kordadel ainult töötlejate kokkuleppe esimese kahe aasta jooksul. Lisaks ei kaasnenud tema sekkumistega ühtki konkreetset hoiatust või distsiplinaarkaristust.

336 Kuuenda väitega tuleb seega osaliselt nõustuda ning kohtuotsusega muuta vaidlustatud otsuse osa, mis puudutab Deltafina eestvedaja rolli kui raskendavat asjaolu. Vaidlustatud otsuse muutmise konkreetseid tagajärgi on täpsustatud tagapool punktides 437–439.

Seitsmes väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3 ja suuniste punkti 3

Poolte argumendid

337 Deltafina heidab komisjonile ette, et ta ei võtnud käesolevas asjas arvesse kergendavaid asjaolusid, mis on sätestatud suuniste punkti 3 teises ja kolmandas taandes, nimelt vastavalt „endast rikkumist kujutavate kokkulepete täitmata või tegude tegemata jätmist" ja „rikkumise lõpetamist kohe, kui komisjon sekkub".

338 Nii märgib Deltafina esiteks, et vaidlustatud otsuses tuvastas komisjon „jätkuvalt" keelatud kokkulepete „vähemalt osalise" täitmata jätmise ja tegevusega mittetegelemise aastatel 1996 (vaidlustatud otsuse põhjendused 85, 88 ja 111), 1997 (vaidlustatud otsuse põhjendused 113, 122 , 126, 130 ja 133), 1998 (vaidlustatud otsuse põhjendused 144 ja 175), 1999 (vaidlustatud otsuse põhjendus 186), 2000 (vaidlustatud otsuse põhjendused 206, 229, 231–233 ja 235) ja 2001 (vaidlustatud otsuse põhjendused 239, 244 ja 255–257). Ta viitab ka vaidlustatud otsuse põhjenduste 295, 307 ja 319 teatud lausetele.

339 Seda arvestades märgib Deltafina, et 9. juuli 2003. aasta otsuses kohtuasjas T-220/00: Cheil Jedang *vs.* komisjon (EKL 2003, lk II-2473) tuvastas Üldkohus, et suunistes „on otseselt ette nähtud, et endast rikkumist kujutava kokkuleppe täitmata jätmist tuleb arvestada kergendava asjaoluna" (punkt 191), et suuniste punkti 3 teine taane ei puuduta vaid „eeldust, et kogu kokkulepe on täitmata jäetud, arvestamata iga ettevõtja käitumist" (punkt 188), ja et „vastavalt kriminaal- ja halduskaristuste individuaalsuse

põhimõttele tuleb uurida rikkumises osalenud ettevõtja osaluse suhtelist raskusastet" (punkt 189).

340 Teiseks väidab Deltafina, et komisjon ei ole võtnud arvesse asjaolu, et talle etteheidetav rikkumine lõppes 10. augustil 2001, st enne esimeste kontrollide läbiviimist.

341 Neid asjaolusid arvestades palub Deltafina Üldkohtul talle määratud trahvi vähendada.

342 Komisjon palub seitsmes väide tagasi lükata.

343 Esiteks väidab ta, et ta ei olnud käesolevas asjas kohustatud arvesse võtma suuniste punkti 3 teises taandes sätestatud kergendavat asjaolu.

344 Kõigepealt märgib ta, et seda, et keelatud kokkulepet enne 1998. aastat täielikult ei täidetud, võeti arvesse rikkumise raskuse hindamisel, kuna Deltafina trahvi lähtesummaks määrati 8 000 000 eurot 20 000 000 euro asemel, kuigi rikkumine oli laadilt väga raske.

345 Edasi väidab ta, et tema seisukohta toetavad eespool punktis 339 viidatud kohtuotsuse Cheil Jedang *vs.* komisjon punktid 189 ja 192 ja Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsuse kohtuasjas T-44/00: Mannesmannröhren-Werke *vs.* komisjon (EKL 2004, lk II-2223) punktid 276 ja 277. Komisjon toonitab, et Deltafina mitte ainult ei olnud kunagi selgelt ja märgatavalt töötlejatega sõlmitud kokkuleppe täitmata jätmise poolt, vaid ta

ka liitus sellega täielikult, täites kokkuleppes eriti aktiivset koordineerija ja vahemehe rolli.

346 Teiseks leiab komisjon, et samuti ei pidanud ta kergendava asjaoluna arvesse võtma seda, et kokkulepe lõppes enne tema esimeste kontrollide läbiviimist.

Üldkohtu hinnang

347 Kõigepealt tuleb meenutada, et komisjon on põhimõtteliselt kohustatud trahvisummade määramisel järgima suuniste tingimusi (vt eespool punkt 230). Suunistes ei ole siiski märgitud, et komisjonil tuleb alati eraldi arvesse võtta nende suuniste punktis 3 loetletud igat kergendavat asjaolu, ja ta ei ole kohustatud tegema lisavähendamist automaatselt, kuna seda, kas trahvi võimalik vähendamine kergendavate asjaolude alusel on asjakohane, tuleb hinnata igakülgselt ja võtta arvesse kõiki asjassepuutuvaid asjaolusid tervikuna.

348 Suuniste vastuvõtmine ei muuda asjakohatuks varasemat kohtupraktikat, mille kohaselt on komisjonil kaalutlusõigus, mis võimaldab tal arvesse võtta või jätta arvesse võtmata teatud asjaolud selliste trahvisummade määramisel, mida ta kavatseb ettevõtjale määrata eelkõige juhtumi asjaolude alusel. Kuna suunistes puudub kohustuslik märge kergendavate asjaolude kohta, mida võidakse arvestada, tuleb asuda seisukohale, et komisjon on säilitanud endal teatud kaalutlusõiguse, hindamaks üldiselt seda, millisel määral tuleks kergendavate asjaolude esinemisel trahvisummasid vähendada

(vt eespool punktis 230 viidatud kohtuotsus Raiffeisen Zentralbank Österreich *vs.* komisjon, punkt 473 ja seal viidatud kohtupraktika).

349 Deltafina esitatud esimese argumendi kohta tuleb märkida, et suuniste punkti 3 teises taandes on sätestatud, et kergendav asjaolu võib olla „endast rikkumist kujutavate kokkulepete täitmata või tegude tegemata jätmine".

350 Kohtupraktikast nähtub, et komisjon on kohustatud keelatud kokkuleppe täitmata jätmise tunnistama kergendavaks asjaoluks vaid siis, kui ettevõtja, kes sellele asjaolule tugineb, on võimeline tõendama, et ta on selgelt ja märgatavalt olnud keelatud kokkuleppe täitmise vastu nii, et ta häiris selle toimimist ennast, ja et ettevõtja ei jätnud lepinguga liitumise muljet ega õhutanud seega teisi ettevõtjaid keelatud kokkulepet täitma. Ettevõtjatel oleks liiga kerge minimeerida suure trahvi maksmise riski, kui nad võiksid saada kasu ebaseaduslikust kokkuleppest ja seejärel nõuda trahvi vähendamist selle eest, et nende roll rikkumise täideviimises oli üksnes piiratud, kuigi nende suhtumine on õhutanud teisi ettevõtjaid tegutsema konkurentsi rohkem kahjustaval viisil (eespool punktis 345 viidatud kohtuotsus Mannesmannröhren-Werke *vs.* komisjon, punktid 277 ja 278).

351 Käesolevas väites ei tugine Deltafina ühelegi asjaolule, millest saaks järeldada, et ta oli selgelt ja märgatavalt töötlejate kokkuleppe täitmise vastu nii, et ta häiris ise selle toimimist. Ta viitab vaid vaidlustatud otsuse mõnele põhjendusele, mis nagu juba eespool punktides 260–267 märgitud, kas ei puutu käesolevasse argumenti – eriti seetõttu, et nendes ei käsitleta töötlejate kokkulepet – või tõendavad ainult, et kuni

1998. aastani ei toiminud see kokkulepe täielikult ja seda ei järgitud, ja seda üldiselt, mitte individuaalselt Deltafina osas.

352 Viimases küsimuses tuleb meenutada, et asjaolu, et töötlejate kokkulepe toimis täielikult alles 1998. aastast, võttis komisjon arvesse rikkumise raskuse hindamisel, määrates selle raskuse alusel trahvi lähtesumma. Nii määras komisjon Deltafina lähtesummaks ainult 8 000 000 eurot, kuigi suuniste kohaselt oleks ta võinud väga raske rikkumise lähtesummaks määrata vähemalt 20 000 000 eurot.

353 Seega on Deltafina esitatud esimene argument tulemusetu.

354 Teise argumendi kohta tuleb meenutada, et suuniste punkti 3 kolmanda taande kohaselt on üheks kergendavaks asjaoluks „rikkumise lõpetamine kohe, kui komisjon sekkub (eriti kui ta teostab kontrolli)".

355 Rikkumise selline lõpetamine võib loogiliselt olla kergendav asjaolu vaid siis, kui on põhjust eeldada, et selle sekkumise tõttu on asjassepuutuvad ettevõtjad lõpetanud oma konkurentsivastase tegevuse, kuna see suuniste säte ei reguleeri olukorda, kus rikkumine on juba lõppenud enne komisjoni esimest sekkumist (eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus Dalmine *vs.* komisjon, punkt 158).

356 Käesolevas asjas lõppes rikkumine – nagu väidab Deltafina – 10. augustil 2001, st enne komisjoni esimest kontrolli, mis viidi läbi 3. oktoobril 2001. Seega ei saa trahvi kindlaksmääramisel seda rikkumise lõpetamist käsitleda kergendava asjaoluna.

357 Peale selle tuleb meenutada, et trahvi vähendamine rikkumise lõpetamise tõttu kohe, kui komisjon sekkub, ei toimu automaatselt, vaid sõltub konkreetse juhtumi asjaolude hindamisest komisjoni poolt tema kaalutlusõiguse raames. Suuniste punkti 3 kolmanda taande kohaldamine ettevõtjale on eriti asjakohane, kui asjassepuutuva tegevuse konkurentsivastasus ei ole ilmne. Seevastu on selle sätte kohaldamine üldjuhul vähem kohane, kui tegevus on selgelt konkurentsivastane, tingimusel et see on tuvastatud (eespool punktis 345 viidatud kohtuotsus Mannesmannröhren-Werke *vs.* komisjon, punkt 281).

358 Käesolevas asjas ei saa asuda seisukohale, et Deltafinal võis olla mõistlikult kahtlusi tema tegevuse konkurentsivastasuses suhtes – mis puudutab osalust horisontaalses kokkuleppes, mille eesmärk oli hindade kindlaksmääramine ja koguste jagamine ning mille üks episood oli salajane –, sest see on EÜ artikli 81 ilmne rikkumine.

359 Seega ei saa Deltafina esitatud teise argumendiga nõustuda.

360 Arvestades eeltoodud kaalutlusi, tuleb seitsmes väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Kaheksas väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2 ja suuniste punkti 5 alapunkti a

Poolte argumendid

361 Kaheksandas väites, mis esitati teise võimalusena, leiab Deltafina, et komisjon on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud 10% ülemmäära arvutamisel võtnud vääralt arvesse tema 2002/2003. majandusaasta käivet. Deltafina hinnangul oleks komisjon pidanud arvesse võtma tema 31. märtsil 2004 lõppenud majandusaasta käivet, arvestades, et tema majandusaasta lõppes igal aastal 31. märtsil ja vaidlustatud otsus võeti vastu 20. oktoobril 2004.

362 Deltafina täpsustab, et tema 31. märtsil 2004 lõppenud majandusaasta käive oli 127 360 989 eurot, st väiksem kui 133 228 000 eurot, mida mainitakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 443. Ta leiab, et talle määratud trahv enne koostööteatise kohaldamist ei saanud ületada summat 12 736 000 eurot.

363 Komisjon nõustub sellega, et käive, mida Deltafina puhul arvesse tuleb võtta, et hinnata, kas 10% ülemmäära ületati või ei, on tema 31. märtsil 2004 lõppenud majandusaasta käive. Kuid viimati nimetatud käibest lähtudes ülemmäära ei ületatud.

364 Täiendava argumendina märgib komisjon, et Üldkohus on 29. aprilli 2004. aasta otsuses liidetud kohtuasjades T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01: Tokai Carbon jt *vs.* komisjon (EKL 2004, lk II-1181, punktid 352–354) otsustanud, et 10% ülemmäära tuleb kohaldada „leitud lõppsummale", mitte varem,

st enne koostööteatise kohaldamist. Käesolevas asjas ei saa vaielda vastu sellele, et Deltafina trahvi lõppsumma 11 880 000 eurot ei ületa 10% 31. märtsil 2004 lõppenud majandusaasta käibest.

Üldkohtu hinnang

365 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 439 määrab komisjon kindlaks Deltafina trahvi summas 13 200 000 eurot enne koostööteatise kohaldamist. Selle otsuse põhjenduses 443 täpsustab ta, et „kuna Deltafina 2003. aasta majandusaasta käive on 133 228 000 eurot", ei tule seda summat määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 alusel kohandada.

366 Määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 on märgitud, et selles sättes ette nähtud 10% ülemmäära arvutamisel tuleb arvesse võtta eelmise majandusaasta käivet. Nagu nõustuvad ka mõlemad pooled, pidi komisjon selleks, et hinnata, kas 10% ülemmäära ületati või mitte, arvesse võtma Deltafina 31. märtsil 2004 lõppenud majandusaasta käivet.

367 Seega on komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 443 vääralt lähtunud Deltafina käibest majandusaastal, mis lõppes 31. märtsil 2003.

368 Kuid selle argumendi esitamine on tulemusetu, sest kui arvesse võtta Deltafina 31. märtsil 2004 lõppenud majandusaasta käivet, siis 10% ülemmäära ei ületata. Hagiavaldusele lisatud Deltafina 31. märtsi 2004. aasta majandusaasta aruande ühest tabelist nähtub, et sel kuupäeval oli Deltafina käive 139 904 230,95 eurot ehk enam kui kümme korda suurem eespool viidatud summast 13 200 000 eurot. Tuleb täpsustada, et lähtuda tuleb summast, mis selles tabelis vastab kirjele „Kaupade ja teenuste müük", mitte – nagu väidab Deltafina – kirjele „Kokku", milles võetakse arvesse ka kirjeid, mida arvesse ei saaks võtta ja milleks käesoleval juhul on kirjed „Valmistoodangu laoseisu muutus" ja „Muu kaup ja tulu".

369 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kaheksas väide tagasi lükata, sest see on tulemusetu.

Üheksas väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3, suuniste preambulit ja punkti 4, koostööteatise punkti B alapunkti e ja punkti D ning võrdse kohtlemise põhimõtet, ja et põhjendus on puudulik

Vaidlustatud otsuse kokkuvõte

370 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 448–456 käsitleb komisjon koostööteatise kohaldamist töötlejate ja Deltafina suhtes.

371 Esiteks märgib ta muu hulgas, et nii töötlejad kui Deltafina taotlesid nende suhtes selle teatise kohaldamist enne, kui neile saadeti vastuväiteteatis (vaidlustatud otsuse põhjenduse 449).

372 Teiseks tuvastab komisjon, et Hispaania töötlejate suhtes saab kohaldada koostööteatise punkti D. Ta märgib, et kuigi enamik rikkumise toimepanemist tõendavaid peamisi tõendeid olid juba tema käsutuses, aitas töötlejate esitatud teave seda selgitada ja tõendada (vaidlustatud otsuse põhjendused 450 ja 451).

373 Kolmandaks asus komisjon seisukohale, et arvestades Taese „eriti tõhusat" koostööd menetluses, eriti Deltafina rikkumises osalemise teemal, ja seda, et ta ei vaidlustanud vastuväiteteatises esitatud faktilisi asjaolusid, tuleb koostööteatise punkti D lõike 2 esimese ja teise taande alusel tema trahvi vähendada 40% (vaidlustatud otsuse põhjendus 452).

374 Neljandaks märkis komisjon, et Cetarsa ja WWTE esitatud teave, mis oli küll oluline, ei aidanud tema uurimisele nii kaasa kui Taese esitatu (vaidlustatud otsuse põhjendus 453). Ta leiab, et vastuväiteteatise vastuses esitasid Cetarsa ja WWTE kinnituse, mis ei vastanud tegelikult aset leidnud asjaoludele. Seetõttu otsustas ta nende kahe töötleja trahvi koostööteatise punkti D lõike 2 esimese taande alusel vähendada 25%.

375 Viiendaks märgib komisjon Agroexpansióni kohta, et ka tema esitas kasulikku teavet, kuid vastuväiteteatise vastuses vaidles ta vastu faktidele „samamoodi nagu Cetarsa ja WWTE" (vaidlustatud otsuse põhjendus 454). Ta lisab, et Agroexpansión eitab (kõrgeima) keskmise tarnehinna kohta sõlmitud töötlejate kokkuleppe salastatust. Neid asjaolusid arvestades vähendas ta selle äriühingu trahvi 20%.

376 Lõpuks, kuuendaks vähendas komisjon Deltafina trahvi 10% (vaidlustatud otsuse põhjendus 456). Ta leiab, et kuigi Universal ja Deltafina ei viidanud täpselt, milline oli Deltafina osalus Taese koostöös komisjoniga, ei saa tähelepanuta jätta, et osa dokumente, mis olid lisatud Taese 18. veebruari 2002. aasta memorandumile, pärinesid selgelt Deltafinalt ja olid Taesele edastatud koostöö eesmärgil. Ta kordab, et Taese esitatud teave oli uurimises eriti kasulik ja olulise tähtsusega just Deltafina vastutuse tuvastamisel. Kuid Deltafina ei selgitanud talle otse, kuidas ja millises ulatuses kavatses ta koostööd teha, vaieldes vastuväiteteatise vastuses vastu suuremale osale vastuväiteteatises esitatud vastuväidetele, mis puudutasid tema vastutust. Ta märgib ka, et Deltafina „ei täida [koostöö]teatise punkti B [alapunktis e] sätestatud tingimusi".

Poolte argumendid

377 Üheksandas väites, mis on esitatud teise võimalusena, väidab Deltafina, et komisjon on haldusmenetluses tehtud koostöö hindamisel teinud rea vigu. Tema argumendid võib liigitada nelja ossa.

378 Väite esimeses osas leiab Deltafina, et komisjon on vääralt hinnanud, et ta vaidles vastu põhiosale vastuväiteteatises esitatud tema vastutust puudutavatest vastuväidetest. Kinnitades, et M. tegutses oma nimel, piirdus ta komisjoni poolt teatud faktidele antud tõlgenduse ja õiguslike hinnangute vaidlustamisega. Ta lisab, et 18. veebruari 2002. aasta memorandumis tegi ka Taes sellise avalduse, ning on üllatunud, et Taese trahvi vähendati rohkem kui tema oma.

379 Väite teises osas leiab Deltafina, et komisjon on rikkunud koostööteatist, sest vaidlustatud otsuse põhjenduses 456 on märgitud, et ta ei täida selle teatise punkti B alapunkti e kriteeriume. Ta väidab, et see säte ei ole käesolevas asjas kohaldatav, kuna vaidlustatud otsuses kohaldab komisjon selle teatise punkti D, mis käsitleb just olukorda, kus „ettevõtja teeb koostööd ilma, et oleks täidetud kõik punktides B ja C nimetatud tingimused". Ta lisab, et komisjon ei pannud talle vastuväiteteatises süüks tegusid, mis on sätestatud koostööteatise punkti B alapunktis e, ja igal juhul ei ole ta vaidlustatud otsuses tõendanud, et ta oli seda laadi rikkumiste toimepanija.

380 Väite kolmandas osas leiab Deltafina, et vaidlustatud otsuse „põhjendused on väga vasturääkivad", sest komisjoni poolt talle määratud trahvi vähendamise protsent on väiksem kui Taese oma. Selle argumendi toetuseks märgib Deltafina, et kuna komisjon tuvastab vaidlustatud otsuse põhjenduses 360, et tal oli kontserni Universal, sh „sõsarühingu" Taes Euroopa turustustegevuse järelevalvaja ja koordineerija roll, „oleks mõistlik, et sellest rollist tekivad talle nii kohustused kui ka eelised". Ta lisab, et Taese eriti kasuliku „panuse", muu hulgas töötleja kokkuleppes osalemise teemal, sai edastada ainult tema. Ta toonitab asjaolu, et ta tegi komisjoniga koostööd hetkest, mil Taes käesolevasse asja kaasati. Taese nõustajate poolt haldusmenetluses komisjonile

edastatud materjalid saadeti nii Taese kui Deltafina eest, need koostati ühiselt mõlema äriühingu esindajate ja töötajate poolt Universali järelevalve all ning suure osa nendest materjalidest esitas Deltafina.

381 Lõpuks märgib Deltafina väite neljandas osas, et komisjon kohaldas koostööteatist diskrimineerivalt. Ta kritiseerib asjaolu, et Cetarsa, WWTE ja Agroexpansióni trahve vähendati rohkem kui tema oma, kuigi nad vaidlesid faktidele vastu „mõnevõrra teisiti". Edasi märgib ta, et WWTE ja Agroexpansión avaldasid esimest korda alles vastuväiteteatise vastuses, et ta oli töötlejate kokkuleppe eestvedaja. Ta leiab, et seetõttu on kaheldav „nende täielik avatus ja lojaalsus kahe eelneva aasta jooksul tehtud koostöös". Lõpuks heidab ta komisjonile ette ka seda, et viimane kohaldas koostööteatise punkti B alapunktis e sätestatud kriteeriumit ainult tema suhtes.

382 Arvestades kõiki eespool toodud asjaolusid, palub Deltafina Üldkohtul vähendada talle määratud trahvi, kohaldades tema suhtes sama vähendamise protsenti, mida kohaldati Taesele, ehk 40%.

383 Komisjon leiab, et ükski väite osa ei ole põhjendatud.

384 Esiteks meenutab ta, et vastuväiteteatise vastuses kinnitas Deltafina, et kogu tegevus, mis talle süüks pannakse, tuleks tegelikult süüks panna M.-ile, kes tegutses ainult oma nimel. See kinnitus on „selge katse fakte moonutada".

385 Teiseks vaidleb komisjon vastu sellele, et ta on vääralt kohaldanud koostööteatise punkti B alapunkti e. Selle kohta märgib ta, et see, et ta kohaldab nimetatud teatise punkti D, ei välista, et ta arvestab koostööd tegeva ettevõtja trahvi suhtes kohaldatava vähendamisprotsendi kindlaksmääramisel ka seda, et ettevõtja ei täida teatise punktides B ja C ette nähtud mõnda tingimust. Teiseks märgib ta, et on ebatäpne väita, et ta ei pannud Deltafinale süüks tegevust, mis oli laadilt sarnane koostööteatise punkti B alapunktis e kirjeldatuga.

386 Kolmandaks on komisjon seisukohal, et ta ei ole kohustatud kohaldama Deltafina trahvi suhtes sama vähendamisprotsenti, mida ta kohaldas Taese trahvile.

387 Ta toonitab esiteks, et Deltafinale pandi EÜ artikli 81 rikkumist süüks mitte Taese turustustegevuse järelevalvaja ja koordineerija rolli eest, vaid seetõttu, et ta ise pani „[töötlejate] kokkuleppe raames toime rea olulisi, tihti määrava tähtsusega tegusid". Teiseks kinnitab ta, et Deltafina koostöö piirdus sellega, et ta koostas koos Taesega viimase 18. veebruari 2002. aasta memorandumi.

388 Neljandaks märgib komisjon, et ta ei ole rikkunud võrdse kohtlemise põhimõtet, kohaldades Deltafina suhtes väiksemat vähendusprotsenti võrreldes teiste vaidlustatud otsuse adressaatideks olnud ettevõtjatega.

Üldkohtu hinnang

389 Tuleb meenutada, et komisjonil on trahvide arvutamise meetodi küsimuses lai kaalutlusõigus ning ta võib võtta arvesse mitut asjaolu, mille hulgas on puudutatud ettevõtjate koostöö komisjoni talituste poolt läbi viidava uurimise käigus. Komisjonil on lai kaalutlusõigus ettevõtja koostöö kvaliteedi ja kasu hindamisel, eriti selle kootöö võrdlemisel teiste ettevõtjate panusega (Euroopa Kohtu 10. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas C-328/05 P: SGL Carbon *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-3921, punktid 81 ja 88).

390 Koostöö tõttu trahvi vähendamise õigustamiseks peab ettevõtja käitumine lihtsustama komisjoni ülesannet, mis seisneb ühenduse konkurentsieeskirjade rikkumiste tuvastamises ja nende eest karistamises (vt Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00: JFE Engineering jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2501, punkt 499 ja seal viidatud kohtupraktika), ning väljendama tõelist koostöötahet (eespool punktis 228 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punktid 395 ja 396).

391 Koostööteatises täpsustas komisjon, millistel tingimustel võib keelatud kokkuleppe suhtes komisjoni läbi viidava uurimise käigus temaga koostööd tegevaid ettevõtjaid vabastada trahvist, mis neile muidu tasumisele kuulub, või trahvi vähendada (koostööteatise punkti A lõige 3).

392 Koostööteatise punktist B tuleneb, et ettevõtja trahvisummat vähendatakse väga oluliselt, st vähemalt 75%, või jäetakse see üldse määramata üksnes siis, kui ettevõtja täidab kumulatiivselt kõik teatise selle punkti alapunktides a–e sätestatud tingimused.

Punkti B alapunkti e kohaselt ei saa sel määral trahvi vähendada või jätta seda üldse määramata ettevõtja puhul, kellel on „õigusvastases tegevuses olnud algatav või määrav roll".

393 Sama teatise punktis C on sätestatud, et „trahvisummat vähendatakse 50–75% ettevõtja suhtes, kes, täites punkti B alapunktides b–e sätestatud tingimused, teavitab salajasest kartellist pärast seda, kui komisjon on oma otsuse alusel alustanud kartellis osalevate ettevõtjate uurimist, mis aga ei ole andnud piisavat alust, et õigustada [haldus]menetluse algatamist vastava otsuse tegemiseks."

394 Koostööteatise punkt D „Trahvisumma oluline vähendamine" sätestab:

„1. Kui ettevõtja teeb koostööd, ilma et oleksid täidetud kõik punktides B ja C sätestatud tingimused, vähendatakse trahvisummat, mida talle oleks koostöö puudumisel määratud, 10–50% võrra.

2. See võib toimuda järgmistel juhtudel:

– enne vastuväiteteatise saatmist esitab ettevõtja komisjonile andmeid, dokumente ja muid tõendeid, mis oluliselt aitavad kaasa toimepandud rikkumise tuvastamisele;

– pärast vastuväiteteatise saamist teatab ettevõtja komisjonile, et ta ei vaidle vastu sisuliselt faktilistele asjaoludele, millele komisjoni süüdistused tuginevad.” [mitteametlik tõlge]

395 Käesoleva väite põhjendatust tuleb hinnata neid kaalutlusi ja sätteid arvestades. Väite teist osa uuritakse viimasena.

396 Väite esimese osa kohta tuleb märkida, et komisjon on vaidlustatud otsuse põhjenduses 456 õigesti märkinud, et vastuses vastuväiteteatisele vaidles Deltafina vastu „sisuliselt nendele […] süüdistustele, mis puudutasid tema vastutust”. Selles vastuses vaidles Deltafina kindlalt vastu sellele, milline vastutus oli tal rikkumises, korrates seisukohta, et vastutav on M., kes tegutses töötlejate kokkuleppes ainult oma nimel, mitte äriühingu esindajana. Nii käitudes vaidlustas Deltafina sisuliselt vastuväiteteatises esitatud faktilised asjaolud ega piirdunud ainult nende asjaolude erineva tõlgendamisega või komisjoni antud õiguslikele hinnangutele vastuvaidlemisega.

397 Mis puutub Deltafina argumenti asjaolu kohta, et Taesele faktiliste asjaolude sisulist vaidlustamist ette ei heidetud, kuigi ka tema kinnitas haldusmenetluses, et M. tegutses ainult oma nimel, siis piisab märkusest, et erinevalt Deltafinast ei üritanud Taes selle kinnitusega vastu vaielda teda otseselt puudutavale faktile ja seada kahtluse alla tema vastutust rikkumises.

398 Väite kolmanda osa kohta tuleb kõigepealt märkida, et selles lähtutakse väärast eeldusest. Nimelt, nagu nähtub selgelt ka vaidlustatud otsuse põhjendustest 359–366 ja

eespool punktidest 107–112, ei peetud Deltafinat rikkumise eest vastutavaks mitte Taese tegevuse üle järelevalve teostamise ja selle koordineerimise eest, vaid töötlejate kokkuleppe tegevuses otsese ja aktiivse osalemise eest.

399 Edasi tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei saa komisjon keelatud kokkuleppe poolte koostöö hindamisel tähelepanuta jätta võrdse kohtlemise põhimõtet, mida rikutakse siis, kui sarnaseid olukordi käsitletakse erinevalt või erinevaid olukordi käsitletakse ühetaoliselt, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (vt eespool punktis 364 viidatud kohtuotsus Tokai Carbon jt *vs.* komisjon, punkt 394 ja seal viidatud kohtupraktika).

400 Komisjon ei ole aga ilmselgelt ületanud oma kaalutlusõiguse piire, tuvastades, et Taese koostöö oli talle kasulikum kui Deltafina koostöö.

401 Nagu juba märgitud eespool punktides 396 ja 397, vaidles Deltafina seega erinevalt Taesest vastu sisuliselt faktilistele asjaoludele koostööteatise punkti D lõike 2 teise taande tähenduses.

402 Erinevalt Taesest ei teinud Deltafina ka komisjoniga otsest koostööd. Täpsemalt, komisjon asus õigesti seisukohale, et Deltafina koostöö piirdus sellega, et ta koostas koos Taesega 18. veebruari 2002. aasta memorandumi (vt eespool punktid 8 ja 9). Nimelt teavitas Universal Leaf komisjoni Deltafina koostööst ainult 15. veebruaril 2002 seoses selle memorandumi ettevalmistamisega saadetud kirjas. Hiljem ei maininud Universal Leaf, Taes ega Deltafina komisjonile sellest, et Deltafina jätkab uurimise

käigus koostööd Taese kaudu, ega mitte ka sellest, et teave, mille Taes esitas komisjonile, oli koostatud koostöös Deltafinaga.

403 Järelikult kohaldas komisjon põhjendatult Deltafina trahvile väiksemat vähendusprotsenti kui Taese trahvile.

404 Väite neljanda osa kohta tuleb märkida, et Deltafina ei saa väita, et teda on võrreldes Cetarsa, WWTE ja Agroexpansióniga diskrimineeritud, sest tema koostöö oli palju piiratum kui nende kolme äriühingu koostöö.

405 Esiteks, nagu Deltafina ka ise hagiavalduses tunnistab, vaidlesid Cetarsa, WWTE ja Agroexpansión sisuliselt teatud faktilistele asjaoludele küll vastu, kuid seda „mõnevõrra teisiti" kui Deltafina. Ainult Deltafina, kes kordas vastuväiteteatise vastuses mitmel korral, et tema president tegutses ainult oma nimel, vaidles kogu haldusmenetluse vältel vastu töötlejate kokkuleppe tegevuses osalemisele.

406 Teiseks esitasid Cetarsa, WWTE ja Agroexpansión komisjonile haldusmenetluses väga kasulikku teavet (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 453 ja 454), samas kui Deltafina koostöö, nagu märgitud eespool punktis 402, piirdus osalemisega Taese 18. veebruari 2002. aasta memorandumi koostamisel.

407 Väite neljas osa tuleb seega põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

408 Lõpuks, mis puudutab väite teist osa, siis tuleb kõigepealt märkida, et mitte ühegi sättega ei ole vastuolus see, et komisjon, teostades oma laia kaalutlusõigust selles valdkonnas, võtab arvesse asjaolu, et ettevõtja ei täida mõnda koostööteatise punkti B alapunktides a–e sätestatud tingimust, kui ta peab selle teatise punkti D alusel ja selle punkti lõikes 1 ette nähtud 10–50% vahemikus kindlaks määrama, millist vähendusprotsenti ettevõtja suhtes kohaldada.

409 Edasi tuleb märkida, et komisjoni esitatud dokumentidest ja kohtuistungil antud selgitustest nähtub, et viidates vaidlustatud otsuse põhjenduses 456 sellele, et Deltafina ei täida koostööteatise punkti B alapunktis e sätestatud tingimust, viitas komisjon asjaolule, et ta oli töötlejate kokkuleppe eestvedaja. Koostööteatise punkti B alapunktist e tuleneb, et komisjon ei kavatse vähendada trahvi väga oluliselt või jätta seda üldse määramata, kui asjassepuutuval isikul oli keelatud kokkuleppes eriti määrav roll, näiteks eestvedaja, õhutaja või kihutaja roll.

410 Nagu märgitud eespool punktides 331–335, ei ole komisjoni toimikus olevad tõendid piisavad, et tuvastada, et Deltafinal oli eestvedaja roll. Järelikult tegi komisjon vea, kui ta võttis muude asjaolude hulgas seda rolli arvesse ja määras Deltafina koostöö eest tema trahvi vähendusprotsendiks vaid 10%.

411 Arvestades kõiki eespool toodud kaalutlusi, tuleb üheksanda väitega osaliselt nõustuda ja seega teha vaidlustatud otsust muutev kohtuotsus, milles määratakse Deltafina trahvile uus kohane vähendusmäär. Kasutades oma täielikku pädevust, otsustab Üldkohus, et võttes arvesse Deltafina koostööd, tuleb talle määratud trahvi vähendada 15%. Selle muutmise konkreetseid tagajärgi täpsustatakse tagapool punktides 437–439.

Kümnes väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3, suuniste punkti 5 alapunkti b ja proportsionaalsuse põhimõtet

Poolte argumendid

412 Kümnendas väites, millele Deltafina tugineb teise võimalusena, väidab ta, et komisjon ei ole suuniste punkti 5 alapunkti b alusel arvesse võtnud „toortubaka majanduslikku ja sotsiaalset konteksti Hispaanias", et vähendada tema trahvi lõppsummat.

413 Selle väite põhjenduses selgitab Deltafina, et toortubakaturu ühise korraldusega ette nähtud lisatasusüsteemi lõppemise tõttu on Euroopa Liidu tubakakasvatuses toimumas struktuuriline allakäik. Ta täpsustab, et aastal 2010 kehtestatakse pärast neljaaastast üleminekuperioodi uus süsteem, mille kohaselt ei ole lisatulu enam seotud tubakatoodanguga, vaid töö ümberkorralduse ja teiste põllukultuuride toetamise eesmärgiga. Ta märgib ka, et komisjoni prognoosi kohaselt „on uue mudeli otsene mõju väga oluline ühenduse tubakatoodangu langus, mille tagajärjel on võimatu alles hoida enamikke selle sektori põllumajandusega seotud pereväliseid töökohti ja esmase töötlemise tööstuse töökohti". Ta lisab, et liidus kasvatatavad tubakasordid ei ole sellised, mida tööstuses strateegiliseks peetaks ning neid saab kergesti asendada kolmandates riikides odavamalt kasvatatud tubakaga. Lõpuks väidab ta, et praegu moodustavad toetused tubakakasvatajate tulust enam kui 80%.

414 Deltafina lisab, et 2. aprilli 2003. aasta otsuses 2003/600/EÜ [EÜ] artikli 81 kohaldamise menetluses (juhtum COMP/C.38.279/F3 – Prantsuse veiseliha) (ELT L 209,

lk 12) võttis komisjon eraldi kergendava asjaoluna arvesse „majanduskeskkonna eripära", millele viidatakse suuniste punkti 5 alapunktis b. Selles asjas vähendas komisjon iga asjassepuutuva isiku trahvi 60%.

415 Komisjon väidab, et trahvisumma kindlaksmääramisel ei olnud ta kohustatud arvesse võtma allakäiku, millele Deltafina viitab, ning järelikult tuleb kümnes väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Üldkohtu hinnang

416 Suuniste punkti 5 alapunktis b on sätestatud:

„Sõltuvalt asjaoludest tuleks pärast eespool kirjeldatud arvutuste tegemist arvesse võtta selliseid objektiivseid tegureid nagu näiteks majanduskeskkonna eripära, rikkujate saadud majanduslik või rahaline kasu […], asjaomaste ettevõtjate tunnusjooned ja nende tegelik maksevõime vastavates ühiskondlikes oludes, ning trahvisummasid tuleks vastavalt kohandada."

417 Tuleb asuda seisukohale, et vastupidi sellele, mida väidab Deltafina, ei olnud komisjon kohustatud arvesse võtma väidetavat liidu tubakakasvatuse struktuurilist allakäiku, et tema trahvi lõppsummat suuniste punkti 5 alapunkti b alusel vähendada, sest vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal oli see allakäik vaid tulevikus saabuv ebakindel sündmus.

418 Lisaks ei saa Deltafina tugineda otsusele 2003/600, kuna selle asja asjaolud ei sarnane käesoleva asja asjaoludele. Täpsemalt ei esine käesolevas asjas ühtki erakordset asjaolu, mida komisjon selles otsuses suuniste punkti 5 alapunkti b alusel arvesse võttis. Lisaks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast igal juhul, et komisjonil on trahvisummade kindlaksmääramisel ulatuslik kaalutlusõigus ja ta ei ole seotud oma varem antud hinnangutega (vt Euroopa Kohtu 19. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-510/06 P: Archer Daniels Midland *vs*. komisjon, EKL 2009, lk I-1843, punkt 82).

419 Arvestades eeltoodut, tuleb kümnes väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Üheteistkümnes väide, et rikutud on võrdse kohtlemise ja karistuste tagasiulatuva jõu puudumise ning õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet

Poolte argumendid

420 Üheteistkümnendas väites, millele Deltafina tugineb kolmanda võimalusena, märgib ta kõigepealt, et komisjon rikkus õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet, sest ta ei määranud Deltafinale oma varasemat otsustuspraktikat arvesse võttes ainult sümboolset trahvi. Oma argumendi toetuseks viitab ta sellele, et orgaaniliste peroksiidide otsuses määras komisjon äriühingule AC-Treuhand ainult 1000 euro suuruse trahvi selles küsimuses uue lähenemise tõttu, mis seisnes selles, et hakata karistama mitte ainult

keelatud kokkuleppes osalenud ettevõtjaid, vaid ka neid, kes asjaomasel turul küll ei tegutse, kuid kes korraldavad või aitavad kaasa kokkuleppe täitmisele. Ta väidab, et sellest otsusest, selle kohta tehtud pressiteatest ja 2003. aasta konkurentsipoliitika aruande (33. konkurentsipoliitika aruanne. 2003) punktist 33 tuleneb, et komisjon kavatses alles tulevikus muuta oma senist lähenemist määrata sellistel juhtudel ainult sümboolne trahv. Kõik teod, mida aga Deltafinale süüks pannakse, pandi toime enne 11. augustit 2001 ehk kaks aastat ja neli kuud enne orgaaniliste peroksiidide otsuse vastuvõtmist.

421 Edasi tugineb Deltafina võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele, märkides, et Üldkohus on kinnitanud, et „[k]onkurentsieeskirjade rikkumise vastu võitlemise valdkonnas on niisuguse põhimõtte järgimiseks kindlasti nõutav, et ühtelangevatel ajavahemikel sama laadi rikkumisi toime pannud ettevõtjatele määratakse samad seaduslikud karistused, sõltumata kahtlemata juhuslikust kuupäevast, mil tehti neid puudutav otsus" ja et „[s]elles suhtes on see põhimõte tihedalt seotud karistuste tagasiulatuva jõu puudumise põhimõttega, mille kohaselt peab ettevõtjale konkurentsieeskirjade rikkumise eest määratud karistus vastama sellele, mis oli ette nähtud hetkel, mil rikkumine toime pandi" (Üldkohtu 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-224/00: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-2597, punkt 70).

422 Arvestades eespool esitatut, palub Deltafina Üldkohtul vähendada trahvi sümboolse summani 1000 eurot.

423 Komisjon leiab, et üheteistkümnes väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

424 Komisjon toonitab kõigepealt, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei ole tema varasem otsustuspraktika konkurentsi valdkonnas iseenesest trahvi määramisel õiguslikuks aluseks. Edasi kordab ta, et asi, milles tehti orgaaniliste peroksiidide otsus, ei ole käesoleva asjaga võrreldav. Lisaks toob ta esile asjaolu, et see otsus, seda otsust puudutav pressiteade ega 2003. aasta konkurentsipoliitika aruanne (33. konkurentsipoliitika aruanne. 2003) ei anna täpseid, tingimusteta ja vastastikku kooskõlas olevaid tagatisi selle kohta, et niisuguse tegevuse eest, mida pandi süüks Deltafinale, määratakse „eriti kerge" trahv.

Üldkohtu hinnang

425 Esiteks, mis puudutab väidetavat õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist, siis tuleb asuda seisukohale, et ükski asjaolu, millele Deltafina tugineb, ei saa temas tekitada ootust, et talle määratakse ainult sümboolne trahv.

426 Sellega seoses tuleb rõhutada, et komisjoni varasem otsustuspraktika ei kujuta endast konkurentsivaldkonna trahvide õiguslikku raamistikku (vt eespool punkti 292). Asjaolu, et komisjon minevikus kohaldas teatava suurusega trahve teatavat tüüpi rikkumistele, ei saa veel võtta võimalust seda taset tõsta määruses nr 1/2003 märgitud piirides, kui see on vajalik ühenduse konkurentsipoliitika elluviimise tagamiseks (eespool punktis 120 viidatud kohtuotsus Musique diffusion française jt *vs*. komisjon, punkt 109). Lisaks on väljakujunenud kohtupraktikas asutud seisukohale, et ettevõtjatel ei saa olla õiguspärast ootust, et säilib olukord, mida komisjon võib oma kaalutlusõigust teostades muuta (vt Euroopa Kohtu 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-350/88: Delacre jt *vs*. komisjon, EKL 1990, lk I-395, punkt 33 ja seal

viidatud kohtupraktika). Trahvi määramisega lõppeda võiva haldusmenetlusega seotud ettevõtjatel ei saa järelikult tekkida õiguspärast ootust, et komisjon ei ületa varasema praktika käigus määratud trahvide taset (Esimese Astme Kohtu 12. juuli 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-202/98, T-204/98 ja T-207/98: Tate & Lyle jt *vs*. komisjon, EKL 2001, lk II-2035, punkt 146, ja eespool punktis 101 viidatud kohtuotsus LR AF 1998 *vs*. komisjon, punkt 243).

427 Edasi tuleb meenutada, et õigus tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele on igal isikul, kes on olukorras, kus ühenduse administratsioon on tekitanud põhjendatud ootusi (Euroopa Kohtu 11. märtsi 1987. aasta otsus kohtuasjas 265/85: Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food Products *vs*. komisjon, EKL 1987, lk 1155, punkt 44); kuid see isik ei saa sellele põhimõttele tugineda juhul, kui ametiasutused ei ole talle andnud täpseid, tingimusteta ja vastastikku kooskõlas olevad tagatisi, mis on pärit volitatud ja usaldusväärsetest allikatest (vt eespool punktis 364 viidatud kohtuotsus Tokai Carbon jt *vs*. komisjon, punkt 152 ja seal viidatud kohtupraktika).

428 Käesolevas asjas ei saanud asjaolu, et mitmes orgaaniliste peroksiidide otsusele eelnenud otsuses ei pannud komisjon EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumist süüks ettevõtjatele, kes panustasid keelatud kokkuleppe täitmisesse, kuid kes ei tegutsenud rikkumisega seotud turul, Deltafinas tekitada põhjendatud ootust, et komisjon tulevikus selliseid ettevõtjaid rikkumistes ei süüdista või neid selle eest ei karista. Nagu Üldkohus juba otsustas eespool punktis 48 viidatud kohtuotsuse AC-Treuhand *vs*. komisjon punktides 163–165, põhineb komisjoni otsustuspraktikas uue suuna võtmine orgaaniliste peroksiidide otsuses EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keelu ulatuse õigel tõlgendusel.

429 See otsustuspraktikas uue suuna võtmine oli Deltafinale seda enam ette nähtav, et olemas oli ka asjakohane 1980. aasta pretsedent, nimelt Itaalia musterklaasi otsus. Lisaks ei saanud alates 1980. aastast tekkivat komisjoni otsustuspraktikat mõistlikult

pidada Itaalia musterklaasi otsuses esialgu võetud seisukohtade lõplikuks kõrvalejätmiseks. Selle otsustuspraktikaga ei mõisteta süüdi ega karistata rikkumises osalenud nõustavaid ettevõtjaid ega lükata õiguslikult ümber seisukohti, mis algselt võeti Itaalia musterklaasi otsuses (vt eespool punktis 48 viidatud kohtuotsus AC-Treuhand *vs.* komisjon, punkt 164).

430 Mis puutub Deltafina argumenti, et orgaaniliste peroksiidide otsusest, selle kohta tehtud pressiteatest ja 2003. aasta konkurentsipoliitika aruande (33. konkurentsipoliitika aruanne. 2003) punktist 33 tuleneb, et komisjon väljendas kavatsust tulevikus enam sümboolset trahvi mitte määrata, siis ilma, et tuleks kindlaks teha, kas need tekstid andsid täpseid, tingimusteta ja vastastikku kooskõlas olevad tagatisi, saab tuvastada, et need tekstid avaldati enam kui kuus aastat pärast seda, kui Deltafinale süüks pandavate tegude toimepanemist alustati ja enam kui kaks aastat pärast seda, kui see lõpetati. Deltafina ei saanud seega rikkumise toimepanemise ajal mingil juhul arvata, et komisjon määrab talle vaid sümboolse trahvi.

431 Lõpuks, nagu juba märgitud eespool punktis 51, ei ole Deltafina olukord käesolevas asjas sarnane AC-Treuhandi olukorrale asjas, milles tehti orgaaniliste peroksiidide otsus. Nimelt, kui AC-Treuhand oli nõustav ettevõtja kaubaturul, st orgaaniliste peroksiidide turul, ega tegutsenud seal mingil kujul ei konkurendina ega pakkumise või nõudluse poolel, siis Deltafina tegutses Hispaania töötlejate peamise kliendina Hispaanias turul, mis on vaidlusaluse konkurentsivastase tegevuse objektiks olevale turule vahetult järgnev turg. Lisaks oli Deltafina Itaalias esindatud esmase töötlemise turul ning tal olid väga tihedad ärisuhted Hispaania teatud töötlejatega.

432 Teiseks tuleb Deltafina väite osas, et rikutud on võrdse kohtlemise põhimõtet, meenutada, et komisjoni otsustuspraktika ei ole konkurentsi valdkonnas iseenesest trahvi määramisel õiguslikuks aluseks (vt eespool punkt 292).

433 Samas tuleb ka meenutada, et selliste trahvide määramisel on komisjon kohustatud järgima õiguse üldpõhimõtteid, sealhulgas ka võrdse kohtlemise põhimõtet.

434 Kuid mis puudutab Deltafina võrdlusi komisjoni teiste otsustega trahvide valdkonnas, siis nähtub, et need otsused on võrdse kohtlemise põhimõtte seisukohalt asjakohased vaid juhul, kui on tõendatud, et nende teiste otsustega seonduvate juhtumite asjaolusid puudutavad andmed on sarnased käesoleva juhtumi vastavate andmetega (vt selle kohta Üldkohtu 13. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas T-67/01: JCB Service *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-49, punkt 187). Seega, nagu juba märgitud eespool punktides 51 ja 431, ei ole Deltafina olukord käesolevas asjas sarnane AC-Treuhandi olukorrale asjas, milles tehti orgaaniliste peroksiidide otsus.

435 Kolmandaks, mis puudutab väidetavat karistuste tagasiulatuva jõu puudumise põhimõtte rikkumist, siis tuleb märkida, nagu on tehtud ka eespool punktis 48 viidatud kohtuotsuse AC-Treuhand *vs.* komisjon punktides 137–150, et iga ettevõtja, kes keelatud kokkuleppe täitmisesse panustas, isegi kui see ettevõtja ei tegutsenud turul, mida konkurentsi piiramine mõjutas, pidi rikkumise toimepanemise ajal mõistlikult ette nägema, et EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keeld on üldjuhul talle kohaldav. Lisaks, arvestades eespool punktis 426 esitatud kaalutlusi, tuleb märkida, et trahviga lõppeda võiva haldusmenetlusega seotud ettevõtja peab arvestama võimalusega, et komisjon võib igal ajal otsustada tõsta trahvisumma taset võrreldes minevikus

kohaldatuga. Seega ei ole komisjon Deltafinale sümboolse trahvi määramata jätmisega karistuste tagasiulatuva jõu puudumise põhimõtet rikkunud.

436 Arvestades kõiki eespool toodud kaalutlusi, tuleb üheteistkümnes väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Deltafinale määratud trahvi uus lõppsumma

437 Eespool punktidest 331–336 ning 410 ja 411 tuleneb, et vaidlustatud otsust tuleb muuta, kuna komisjon ei ole selles piisavalt tõendanud, et Deltafinal oli töötlejate kokkuleppes eestvedaja roll. Seetõttu ei olnud põhjendatud Deltafina trahvi lähtesumma suurendamine 50% võrra raskendavate asjaolude esinemise tõttu ega ka selle rolli arvessevõtmine trahvi vähendamisel ainult 10% ulatuses tema koostöö eest.

438 Ülejäänud osas jäävad vaidlustatud otsuses esitatud komisjoni põhjendused ja käesolevas asjas kohaldatud trahvide arvutamise meetod muutmata.

439 Trahvi lõppsumma arvutatakse järelikult järgmiselt: Deltafinale määratud trahvi lähtesummat (12 000 000 eurot) vähendatakse kergendavate asjaolude esinemise tõttu 40% ja selle tehte tulemusel on trahvisumma 7 200 000 eurot enne koostööteatise kohaldamist. Viimati nimetatud summat vähendatakse seejärel koostööteatise alusel 15%. Selle tehte tulemusel on Deltafinale määratud trahvi lõppsumma 6 120 000 eurot.

Kohtukulud

440 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Sama sätte lõike 3 esimese lõigu kohaselt võib Üldkohus juhul, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks, otsustada kulude jaotuse.

441 Kuna käesolevas asjas rahuldati hageja nõuded osaliselt, on kohus kohtuasja asjaolusid õiglaselt kaalunud, otsustades, et Deltafina kannab kolm neljandikku enda kohtukuludest ja temalt mõistetakse välja kolm neljandikku komisjoni kohtukuludest ning viimane kannab ühe neljandiku enda kohtukuludest ja temalt mõistetakse välja üks neljandik Deltafina kohtukuludest.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (neljas koda)

otsustab:

1. **Määrata komisjoni 20. oktoobri 2004. aasta otsuse K(2004) 4030 (lõplik), mis on seotud [EÜ] artikli 81 lõike 1 kohase menetlusega (Juhtum COMP/C.38.238/B.2 – Toortubakas – Hispaania) artiklis 3 Deltafinale määratud trahvi summaks 6 120 000 eurot.**

2. **Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**

3. Jätta Deltafina kanda kolm neljandikku tema enda kohtukuludest ja temalt mõistetakse välja kolm neljandikku Euroopa Komisjoni kohtukuludest ning jätta viimase kanda üks neljandik tema enda kohtukuludest ja temalt mõistetakse välja üks neljandik Deltafina kohtukuludest.

Czúcz Labucka O'Higgins

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 8. septembril 2010 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust ..... II - 4089

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 4095

Õiguslik käsitlus ..... II - 4097

1. Võimu kuritarvitamise argumendi vastuvõetavus ..... II - 4099

2. Vaidlustatud otsuse tühistamise nõue ..... II - 4100

Esimene väide, et rikutud on EÜ artikli 81 lõiget 1, määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a ning seaduslikkuse ja isikliku vastutuse põhimõtteid ning et selles osas on põhjendus puudulik ..... II - 4100

Väite esimene ja teine osa, mis käsitlevad vastavalt seda, et komisjon paneb Deltafinale süüks rikkumise turul, kus ta ei ole esindatud, ja seda, et tegevust, mida talle süüks pannakse, et ole ette nähtud EÜ artikli 81 lõikes 1 ega määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punktis a ..... II - 4101

– Poolte argumendid ..... II - 4101

– Üldkohtu hinnang ..... II - 4103

Väite kolmas osa, mille kohaselt kvalifitseeris komisjon Deltafina vääralt töötlejate kokkuleppe eestvedajaks ..... II - 4109

– Poolte argumendid ..... II - 4109

– Üldkohtu hinnang ..... II - 4111

Väite neljas osa, mille kohaselt jättis komisjon vaidlustatud otsuses asjaomase turu määratlemata ..... II - 4113

– Poolte argumendid ..... II - 4113

– Üldkohtu hinnang ..... II - 4115

Teine väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 27 lõikeid 1 ja 2, kaitseõigusi ja õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, olulisi vorminõudeid ning seaduslikkuse, õiguskindluse ja proportsionaalsuse põhimõtet, ning et selles osas on põhjendus puudulik ..... II - 4117

Väite esimene osa, mille kohaselt omistas komisjon vaidlustatud otsuses Deltafinale erineva rolli võrreldes vastuväiteteatises omistatuga ..... II - 4118

– Poolte argumendid ..... II - 4118

– Üldkohtu hinnang ..... II - 4121

Väite teine osa, mille kohaselt tegevus, mis pandi süüks Deltafinale, oleks tegelikult tulnud süüks panna tema presidendile ..... II - 4133

– Poolte argumendid ..... II - 4133

– Üldkohtu hinnang ..... II - 4134

Väite kolmas osa, mille kohaselt komisjon ei võimaldanud Deltafinal tutvuda teatud teda süüstavate dokumentidega ..... II - 4135

– Poolte argumendid ..... II - 4135

– Üldkohtu hinnang ..... II - 4136

Väite neljas osa, mille kohaselt komisjon ei ole vastuväiteteatises piisavalt selgelt määratlenud asjaomast kaubaturgu ja geograafilist turgu ..... II - 4137

– Poolte argumendid ..... II - 4137

– Üldkohtu hinnang ..... II - 4137

Kolmas väide, et rikutud on EÜ artikli 81 lõiget 1, määruse nr 1/2003 artiklit 2 ja suuniste [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud kaubandusmõju kontseptsiooni kohta punkti 43 ning et selles osas on põhjendus puudulik ..... II - 4139

Poolte argumendid ..... II - 4139

Üldkohtu hinnang ..... II - 4142

3. Trahvisumma vähendamise nõue ..... II - 4146

Neljas väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artiklit 2 ja artikli 23 lõiget 2, suuniste punkti 1 A ja punkti 5 alapunkti d, proportsionaalsuse ning „võrdse kohtlemise ja karistamise" põhimõtet ning et selles osas on põhjendus puudulik ..... II - 4146

Vaidlustatud otsuse kokkuvõte ..... II - 4146

Poolte argumendid ..... II - 4152

Üldkohtu hinnang ..... II - 4158

– Üldised tähelepanekud ..... II - 4159

– Väite esimene osa, mille kohaselt ei ole arvesse võetud seda, et kaubaturg on suhteliselt väike ..... II - 4161

– Väite teine osa, mis puudutab rikkumise turule avaldatud tegeliku mõju hindamist ..... II - 4164

– Väite kolmas osa, mille kohaselt vaidlustatud otsuse põhjendus 413 on vastuolus selle otsuse muude põhjendustega ..... II - 4168

– Väite neljas osa, mille kohaselt on Deltafina vääralt kvalifitseeritud Hispaanias töödeldud tubaka peamisena ostjana ..... II - 4170

– Väite viies osa, mille kohaselt on põhjendus puudulik osas, mis puudutab trahvide kindlaksmääramise käigus tehtud järeldusi seoses Hispaania õigusnormidest ja Hispaania ametiasutuste hoiakust tuleneva ebakindlusega ..... II - 4172

– Väite kuues osa, mille kohaselt ei ole arvestatud sellega, et Deltafina ei osalenud Hispaania töötlejate ja tootjate esindajate vahelistel aruteludel ja läbirääkimistel ..... II - 4177

– Väite seitsmes osa, mille kohaselt on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet, kuna komisjon kaldus kõrvale oma varasemast otsustuspraktikast ..... II - 4177

– Järeldus neljanda väite kohta ..... II - 4178

Viies väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3 ja suuniste punkti 1B ning võrdse kohtlemise põhimõtet ..... II - 4178

Vaidlustatud otsuse kokkuvõte ..... II - 4178

Poolte argumendid ..... II - 4179

Üldkohtu hinnang ..... II - 4180

Kuues väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3 ja suuniste punkti 2 ning et põhjendus on puudulik ..... II - 4181

Vaidlustatud otsuse kokkuvõte ..... II - 4181

Poolte argumendid ..... II - 4182

Üldkohtu hinnang ..... II - 4184

Seitsmes väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3 ja suuniste punkti 3 ..... II - 4190

Poolte argumendid ..... II - 4190

Üldkohtu hinnang ..... II - 4192

Kaheksas väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2 ja suuniste punkti 5 alapunkti a ..... II - 4196

Poolte argumendid ..... II - 4196

Üldkohtu hinnang ..... II - 4197

Üheksas väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3, suuniste preambulit ja punkti 4, koostööteatise punkti B alapunkti e ja punkti D ning võrdse kohtlemise põhimõtet, ja et põhjendus on puudulik ..... II - 4198

Vaidlustatud otsuse kokkuvõte ..... II - 4198

Poolte argumendid ..... II - 4200

Üldkohtu hinnang ..... II - 4204

Kümnes väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3, suuniste punkti 5 alapunkti b ja proportsionaalsuse põhimõtet ..... II - 4210

Poolte argumendid ..... II - 4210

Üldkohtu hinnang ..... II - 4211

Üheteistkümnes väide, et rikutud on võrdse kohtlemise ja karistuste tagasiulatuva jõu puudumise ning õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet ..... II - 4212

Poolte argumendid ..... II - 4212

Üldkohtu hinnang ..... II - 4214

Deltafinale määratud trahvi uus lõppsumma ..... II - 4218

Kohtukulud ..... II - 4219